

Udskriftsdato: 28. december 2025

VEJ nr 10282 af 14/12/2007 (Historisk)

Vejledning til statsforvaltningerne om adoption

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: Justitsmin.,
Familiestyrelsen, j.nr. 06-601-00026

Senere ændringer til forskriften

VEJ nr 9770 af 30/09/2009

Vejledning til statsforvaltningerne om adoption

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING

1. REGLER OG AKTØRER PÅ ADOPTIONSOMRÅDET

- 1.1 Regelgrundlaget
- 1.2 Særligt om Haagerkonventionen af 1993 om internationale adoptioner
- 1.3 Adoptionsmyndighedernes opgaver i hovedtræk
- 1.4 De formidlende organisationer

2. FORSKELLIGE ADOPTIONSTYPER

- 2.1 Stedbarnsadoption
- 2.2 Familieadoption
 - 2.2.1 *Nær tilknytning til barnet (plejebarnsadoption)*
 - 2.2.2 *Nær tilknytning til barnets forældre*
- 2.3 Fremmedadoption
 - 2.3.1 *Særligt om private fremmedadoptioner*
- 2.4 Anonyme adoptioner og ikke-anonyme adoptioner
- 2.5 Internationale adoptioner og nationale adoptioner

3. INDGIVELSE AF ANSØGNING

- 3.1 Kompetence
- 3.2 Ansøgere med tilknytning til udlandet
 - 3.2.1 *Udgangspunktet i adoptionslovens § 28, stk. 1*
 - 3.2.2 *Adoptionslovens § 28, stk. 2*
 - 3.2.3 *Adoptionslovens § 29*
- 3.3 Ansøgningsblanketter m.v.
 - 3.3.1 *Stedbarns- og familieadoption*
 - 3.3.2 *Udenlandske dokumenter*
 - 3.3.3 *Fremmedadoption*

4. BEHANDLING AF EN ANSØGNING OM STEDBARNSADOPTION

- 4.1 De generelle betingelser
 - 4.1.1 *Ægteskab*
 - 4.1.2 *Registreret partnerskab*
 - 4.1.3 *Ansøgers alder*
- 4.2 Til gavns vurderingen
 - 4.2.1 *Samlivskravet*
 - 4.2.2 *Aldersforskel mellem ansøgeren og barnet*
- 4.3 Opfostringskravet
- 4.4 Medtræk
- 4.5 Stedbarnsadoption af udenlandske børn

5. BEHANDLINGEN AF EN ANSØGNING OM FAMILIEADOPTION

- 5.1 De generelle betingelser
 - 5.1.1 *Ægteskab og registreret partnerskab*
 - 5.1.2 *Ansøgers alder*
- 5.2 Dokumentation for slægtskab
- 5.3 Indledende til gavns vurdering
 - 5.3.1 *Samlivskravet*

- 5.3.2. *Aldersforskel mellem ansøgeren og barnet*
- 5.3.3. *Straffeattester*
- 5.3.4. *Den indledende vurdering i øvrigt*
- 5.4. Den fortsatte til gavns vurdering
 - 5.4.1. *National familieadoption*
 - 5.4.2. *International familieadoption*
- 5.5. Særlige procedure i lande uden for Haagerkonventionen
- 5.6. Særlige procedure i Haagerkonventionssager
 - 5.6.1. *Procedure i de enkelte lande*
 - 5.6.2. *Afgivelse af erklæring efter artikel 17c*

6. SAMTYKKE OG ERKLÆRING OM ADOPTION I FORBINDELSE MED STEDBARN- OG FAMILIEADOPTION

- 6.1. Tilvejebringelse af samtykker og erklæringer
- 6.2. § 7-samtykke fra forældre og værge
 - 6.2.1. *Hvem har forældremyndigheden?*
 - 6.2.2. *Værge*
 - 6.2.3. *Formkrav*
 - 6.2.4. *Tidspunktet for samtykkets afgivelse*
 - 6.2.5. *Information og rådgivning af forældremyndighedsindehaveren*
- 6.3. Erklæring efter adoptionslovens §§ 13 og 14
 - 6.3.1. *Formkrav*
 - 6.3.2. *Information til erklæringsafgiver*
 - 6.3.3. *Protest mod adoption*
 - 6.3.4. *Manglende reaktion*
 - 6.3.5. *Undladelse af at indhente § 13-erklæring*
 - 6.3.6. *Klageadgang før bevilling udfærdiges*
- 6.4. Samtykke fra barnet
 - 6.4.1. *Børn over 12 år*
 - 6.4.2. *Børn under 12 år*
 - 6.4.3. *Samtalen med barnet og notatpligt*
- 6.5. Særlig vejledningspligt over for udlændinge
 - 6.5.1. *Særligt om indhentelse af samtykke eller erklæring fra udlandet*
- 6.6. Forbud mod vederlag og ulovlig formidling
- 6.7. Tvangsadoption
 - 6.7.1. *Tilbagekaldelse af samtykke*
 - 6.7.2. *Adoptionslovens § 9, stk. 2*
 - 6.7.3. *Tilladelse til senere bortadoption*
 - 6.7.4. *Domstolsprøvelse*

7. FADERSKAB

- 7.1. Behandling af adoptionssager, når faderskabssagen verserer
 - 7.1.1. *Hvis faderskabssagen trækker i langdrag*
 - 7.1.2. *Adoptionen skal normalt ikke afvente udløbet af 6 måneders fristen i børnelovens § 6*
- 7.2. Behandling af adoptionssager, når faderskabet er fastslået
- 7.3. Genoptagelse af faderskabssagen efter at adoptionen er gennemført
- 7.4. Særligt om faderskabsspørgsmålet i stedbarns- og familieadoptioner
- 7.5. Særligt om faderskab og kunstig befrugtning

8. GODKENDELSESKRAV VED FREMMEDADOPTION

- 8.1. Adoptionslovens krav om godkendelse som adoptant
- 8.2. De generelle godkendelseskraav
 - 8.2.1. *Alder*
 - 8.2.2. *Ægteskab*
 - 8.2.3. *Samliv*
 - 8.2.4. *Særligt om enlige ansøgere*
 - 8.2.5. *Bolig*
 - 8.2.6. *Økonomi*
 - 8.2.7. *Straffeforhold*
 - 8.2.8. *Helbred*
- 8.3. Det adoptionsforberedende kursus
 - 8.3.1. *Indholdet af det adoptionsforberedende kursus*
 - 8.3.2. *Deltagelse i kurset*
 - 8.3.3. *Flergangsadoptanter*
- 8.4. Den individuelle vurdering
 - 8.4.1. *Førstegangsansøgere*
 - 8.4.2. *Flergangsansøgere*
 - 8.4.3. *Udvidet godkendelse*
 - 8.4.4. *Enlige ansøgere*
- 8.5. Betydningen af fertilitetsbehandling og graviditet
 - 8.5.1. *Fertilitetsbehandling*
 - 8.5.2. *Graviditet*

9. SAMRÅDET OG SAMRÅDSSEKRETARIATET

- 9.1. Adoptionssamrådet
 - 9.1.1. *Samrådets virksomhed*
 - 9.1.2. *Samrådets sammensætning*
- 9.2. Samrådssekretariatet

10. UNDERSØGELSESFORLØBET VED INTERNATIONAL FREMMEDADOPTION

- 10.1. Generelt om undersøgelsesforløbet
 - 10.1.1. *Formålet med det faseopdelte undersøgelsesforløb*
 - 10.1.2. *Særligt om sager vedrørende privat fremmedadoption*
- 10.2. Fase 1
 - 10.2.1. *Indgivelse af ansøgning – påbegyndelse af fase 1*
 - 10.2.2. *Statsforvaltningens opgaver i forbindelse med fase 1*
 - 10.2.3. *Samrådets opgaver i forbindelse med fase 1*
- 10.3. Fase 2 – det adoptionsforberedende kursus
 - 10.3.1. *Adoptionsforberedende kurser for fleregangsadoptanter*
- 10.4. Fase 3
 - 10.4.1. *Statsforvaltningens opgaver i forbindelse med fase 3*
 - 10.4.2. *Samrådets opgaver i forbindelse med fase 3*

11. UNDERSØGELSESFORLØBET VED DANSK FREMMEDADOPTION

- 11.1. Generelt om undersøgelsesforløbet
- 11.2. Indgivelse af ansøgningen
- 11.3. Statsforvaltningens opgaver
- 11.4. Samrådets opgaver

12. GODKENDELSE SOM ADOPTANT VED FREMMEDADOPTION

- 12.1. Forskellige typer godkendelser som adoptant
- 12.2. Godkendelsesrammer
- 12.3. Samtidig godkendelse til dansk og udenlandsk barn
- 12.4. Godkendelsens varighed
 - 12.4.1. *Forlængelse af godkendelsen*
- 12.5. Bortfald af godkendelsen
 - 12.5.1. Ansøgerens pligt til at give meddelelse om ændrede forhold
 - 12.5.2. Tilbagekaldelse af godkendelsen
- 13. SOCIALRAPPORT VED INTERNATIONAL ADOPTION**
 - 13.1. Socialrapportens baggrund og formål
 - 13.2. Socialrapportens indhold
 - 13.3. Videregivelse af socialrapporten
- 14. UDENLANDSK BARN I FORSLAG**
 - 14.1. Matchingen
 - 14.1.1. *Proceduren, når de udenlandske adoptionsmyndigheder foreslår et konkret barn til en konkret adoptionsansøger*
 - 14.1.2. *Særligt om proceduren, hvis de udenlandske adoptionsmyndigheder anmoder om, at den formidlende organisation foranlediger et konkret barn placeret hos danske adoptanter*
 - 14.1.3. *Særligt om matchingproceduren ved privat fremmedadoption*
 - 14.1.4. *Ansøgerens stillingtagen til matchingforslaget*
 - 14.2. Bortfald af abstrakt godkendelse
 - 14.3. Udstedelse af ”artikel 17c-erklæring”
- 15. HJEMTAGELSE AF ET UDENLANDSK BARN**
 - 15.1. Plejetilladelse
 - 15.2. Opholdstilladelse
 - 15.2.1. *Familie- og stedbarnsadoptioner*
 - 15.2.2. *Fremmedadoptioner*
 - 15.3. Orlov
 - 15.4. Forelæggelse for Familiestyrelsen
 - 15.5. Opfølgingsrapporter
- 16. DANSK BARN I FORSLAG**
 - 16.1. Matchingproceduren
 - 16.2. Særligt om yngre søskende til allerede bortadopteret børn
- 17. HJEMTAGELSE AF ET DANSK BARN**
 - 17.1. Plejetilladelse
 - 17.2. Orlov
- 18. ADOPTIONSBEVILLINGEN**
 - 18.1. Bevilling til adoption af et dansk barn
 - 18.1.1. *Udfærdigelse af bevillingen*
 - 18.1.2. *Adoptivbarnets navn*
 - 18.2. Bevilling til adoption af udenlandsk barn
 - 18.2.1. *Udfærdigelse af bevilling*
 - 18.2.2. *Fastsættelse af indrejsetidspunkt*
 - 18.2.3. *Afgivelse af attest efter artikel 23*
 - 18.2.4. *Indfødsret*
 - 18.2.5. *Adoptivbarnets navn*

- 18.3. Journal- og statistikkort
- 19. Anerkendelse af udenlandske adoptionsafgørelser**
 - 19.1. Hvilke udenlandske adoptionsafgørelser kan anerkendes i Danmark?
 - 19.2. Om de konkrete giverlande
 - 19.3. Proceduren ved anerkendelse af udenlandske adoptionsafgørelser
 - 19.4. Indfødsret
 - 19.5. Adoptivbarnets navn
 - 19.6. Journal- og statistikkort
- 20. KLAGE OG AKTINDSIGT**
 - 20.1. Klage
 - 20.1.1. *Klage over statsforvaltningens afgørelser*
 - 20.1.2. *Klage over adoptionssamrådenes afgørelser*
 - 20.1.3. *Andre klager*
 - 20.2. Aktindsigt
 - 20.2.1. *Adoptivbarnets partsstatus*
 - 20.2.2. *Henvendelser fra biologisk slægt*
- 21. OPHÆVELSE AF ADOPTION**
 - 21.1. Reglerne for ophævelse
 - 21.1.1. *Ophævelse efter adoptionslovens § 18, stk. 1*
 - 21.1.2. *Ophævelse efter adoptionslovens § 18, stk. 2-4*
 - 21.1.3. *Ophævelse efter adoptionslovens § 18, stk. 5*
 - 21.1.4. *Ophævelse ved dom*
 - 21.2. Statsforvaltningernes opgave
 - 21.3. Adoptivbarnets navn efter ophævelsen

Indledning

Hovedparten af opgaverne på adoptionsområdet er pr. 1. januar 2007 samlet i de fem nye statsforvaltninger, hvilket betyder, at alle ansøgninger om adoption fremover skal indgives til statsforvaltningerne – uanset om adoptionen vil kræve godkendelse af adoptanten eller ej.

Denne vejledning retter sig til sagsbehandlerne på adoptionsområdet, og det er hensigten, at vejledningen i det daglige kan fungere som et praktisk arbejdsredskab.

I vejledningen beskrives en række materielle og processuelle krav, der følger af adoptionslovgivningen, og anden lovgivning berøres i et vist omfang, når det er fundet relevant. Vejledningen tilstræber dog ikke at give en udtømmende beskrivelse af reglerne, idet det vil bero på en konkret vurdering af den enkelte sag, hvordan den bedst tilrettelægges og behandles, ligesom mange af de materielle regler indebærer et konkret skøn. Der findes dog også både i relation til processuelle og materielle regler krav, der ikke vil kunne fraviges.

Kapitel 1-3 er generelle afsnit, hvori der redegøres for regelgrundlaget og myndighedsstrukturen, for forskellige typer adoptioner og for kompetencereglerne.

Kapitel 4 og 5 vedrører henholdsvis reglerne om stedbarnsadoption og reglerne om familieadoption.

Kapitel 6 vedrører indhentelse af samtykke og erklæring fra forældre, barnet og andre i forbindelse med stedbarns- og familieadoptioner.

Kapitel 7 omtaler kort faderskabsreglerne, der særligt er relevant ved bortadoption af danske børn.

Kapitel 8 redegør for kravene for godkendelse af adoptanter. De fleste af disse krav finder anvendelse uanset, om ansøgningen vedrører dansk eller udenlandsk barn.

Kapitel 9 omtaler kort visse regler om adoptionssamrådet og statsforvaltningens opgaver som sekretariat for samrådet.

Kapitel 10 og 11 redegør for undersøgelsesforløbet i en godkendelsessag, hvor der søges om godkendelse til henholdsvis udenlandsk og dansk barn.

Kapitel 12 vedrører selve godkendelsen som adoptant, herunder godkendelsens omfang og gyldighed, og **kapitel 13** omhandler den socialrapport, der udarbejdes i sager om fremmedadoption af udenlandske børn.

Kapitel 14-15 og 16-17 omhandler matching og hjemtagelse af henholdsvis udenlandsk og dansk barn, mens kapitel 18 omhandler selve adoptionsbevillingen.

Kapitel 19 omhandler behandlingen af de sager om adoption af udenlandske børn, hvor der ikke udstedes dansk bevilling, fordi den udenlandske bevilling anerkendes umiddelbart i Danmark.

Kapitel 20 omhandler reglerne om klage på adoptionsområdet samt reglerne om aktindsigt i adoptionssager.

Afsluttende omhandler **kapitel 21** reglerne om ophævelse af en adoption.

Ved kongelig resolution af 23. november 2007 blev det besluttet, at sager vedrørende adoptionsloven overføres til Justitsministeriet. Uanset at love og bekendtgørelser fortsat henviser til ministeren for familie- og forbrug, henviser denne vejledning til justitsministeren, da dette er den korrekte henvisning pr. 23. november 2007.

Det bemærkes, at vejledningen er en opdateret version af ”Vejledning til statsforvaltningerne om adoption”, vejledning nr. 10109 af 22. december 2006, der derfor samtidig ophæves.

Vejledningen træder i kraft den 1. januar 2008.

Kapitel 1

Regler og aktører på adoptionsområdet

1.1. Regelgrundlaget

Adoptionsloven (lovbekendtgørelse nr. 928 af 14. september 2004 med senere ændringer) indeholder bl.a. regler om betingelser for at meddele adoptionsbevilling, om retsvirkningerne af en adoption, om ophævelse af en adoption, om formidling og om adoptionsmyndighedernes opgaver.

Familiestyrelsen har udstedt følgende bekendtgørelser på adoptionsområdet:

Adoptionsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1366 af 12. december 2006 om adoption). Bekendtgørelsen indeholder bl.a. regler om statsforvaltningens behandling af sager om stedbarns- og familieadoption og om meddelelse af adoptionsbevilling.

Godkendelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1367 af 12. december 2006 om godkendelse som adoptant). Bekendtgørelsen indeholder de nærmere regler for godkendelse af adoptanter til fremmedadoption. Bekendtgørelsen indeholder desuden regler om statsforvaltningens behandling af godkendelsessagerne samt regler om formidling af danske og udenlandske børn til godkendte ansøgere.

Bekendtgørelse om forretningsorden for adoptionssamrådet (bekendtgørelse nr. 1304 af 11. december 2006). Bekendtgørelsen indeholder regler om adoptionssamrådets kompetencer og virksomhed.

Bekendtgørelse om anvendelse af Haagerkonventionen af 1993 om internationale adoptioner (bekendtgørelse nr. 1141 af 13. december 2002). Bekendtgørelsen indeholder en definition af sager, der er omfattet af Haagerkonventionen om adoption, og udpeger Familiestyrelsen som centralmyndighed.

Bekendtgørelse om forretningsorden for Adoptionsnævnet (bekendtgørelse nr. 1041 af 16. december 1999). Bekendtgørelsen indeholder regler om Adoptionsnævnets kompetencer og virksomhed.

På visse områder vil også anden lovgivning end adoptionslovgivningen have betydning i forbindelse med gennemførelsen af en adoptionssag, fx indfødsretslovgivningen, udlændingelovgivningen, navnelovgivningen. Der er i et vist omfang henvist til sådan lovgivning i denne vejledning.

1.2. Særligt om Haagerkonventionen af 1993 om internationale adoptioner

Haagerkonventionen af 29. maj 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner trådte i kraft i Danmark den 1. november 1997.

På hjemmesiden www.hcch.net er det muligt at se konventionens fulde tekst, landene der samarbejder omkring konventionen, og myndighederne der kan kontaktes i de enkelte lande.

Formålet med Haagerkonventionen er følgende:

- at opstille en række garantier for at sikre, at internationale adoptioner finder sted til barnets bedste (konventionens kap. II),
- at indføre et samarbejdssystem mellem adoptionsmyndighederne i de involverede lande (konventionens kap. III og IV), og
- at sikre en gensidig pligt til at anerkende adoptioner gennemført i andre konventionslande (konventionens kap. V).

En adoption er omfattet af Haagerkonventionen, når et barn, der har bopæl i et land (giverlandet), er blevet flyttet, er ved at blive flyttet eller skal flyttes til et andet land (modtagerlandet), efter at det er blevet adopteret af personer, der har bopæl i modtagerlandet, eller med henblik på adoption i modtagerlandet eller i giverlandet.

Konventionen omfatter alle typer internationale adoptioner, herunder familie- og stedbarnsadoptioner.

Det er en betingelse, at konventionen er trådt i kraft i både giverlandet og modtagerlandet på tidspunktet for ansøgningen om adoption, og at adoptionen vedrører en person under 18 år.

I forhold til Finland, Island, Norge og Sverige bemærkes, at konventionen ikke finder anvendelse i det omfang bestemmelserne i Den Nordiske Ægteskabskonvention finder anvendelse.

Familiestyrelsen er udpeget som dansk centralmyndighed efter konventionen. I afsnit 5.6.2. og afsnit 14.3. omtales udstedelse af artikel 17c-erklæringer, og i afsnit 18.2.3. omtales afgivelse af attest efter artikel 23.

1.3. Adoptionsmyndighedernes opgaver i hovedtræk

Statsforvaltningen

Adoptionsopgaverne er pr. 1. januar 2007 samlet i statsforvaltningerne, der fremover behandler alle ansøgninger om adoption – uanset om adoptionsreglerne stiller krav om godkendelse af ansøgerne som adoptanter eller ej.

I forbindelse med adoptionssager, hvor der ikke stilles krav om, at ansøgeren skal godkendes som adoptant, varetager statsforvaltningen undersøgelsen af, om adoptionen vil være til gavn for det konkrete barn, og statsforvaltningen træffer afgørelse herom.

I forbindelse med ansøgninger om godkendelse som adoptant varetager statsforvaltningen sekretariatsfunktionen for adoptionssamrådet, jf. afsnit 9.2. Statsforvaltningen tilvejebringer i den forbindelse de oplysninger, der er nødvendige for, at samrådet kan træffe afgørelse i sagerne, ligesom statsforvaltningen forbereder sagernes behandling i samrådet i øvrigt. Herudover udfærdiger statsforvaltningen, når samrådet har godkendt ansøgeren som adoptant til et udenlandsk barn, en rapport om ansøgerens forhold til brug for de udenlandske adoptionsmyndigheder.

Statsforvaltningen udfærdiger adoptionsbevillinger i alle sager, hvor der skal udfærdiges en dansk bevilling. I en række sager om international fremmedadoption via en formidlende organisation anerkendes den udenlandske adoptionsafgørelse dog uden videre her i landet, og statsforvaltningen udsteder i disse sager en bekræftelse på anerkendelsen i stedet for en dansk bevilling.

I sager om fremmedadoption af udenlandske børn tager statsforvaltningen desuden stilling til barnets opholdsgrundlag i Danmark.

Adoptionssamrådene

Efter adoptionslovens § 25 a, stk. 3, består et samråd af et medlem med en social uddannelse, en jurist og en læge. Medlemmerne og deres stedfortrædere beskikkes af justitsministeren for indtil 4 år af gangen, jf. også afsnit 9.1.2.

Adoptionssamrådet træffer i fremmedadoptionssager, jf. afsnit 2.3, afgørelse om, hvorvidt en ansøger kan godkendes som adoptant. Samrådet kan i den forbindelse træffe beslutning om, at der skal iværksættes specialundersøgelser, ligesom adoptionssamrådet i visse tilfælde skal inddrages, når der bringes et konkret barn i forslag til ansøgerne. Endelig kan samrådet træffe afgørelse om bortfald af en godkendelse som adoptant, hvis betingelserne for at blive godkendt som adoptant ikke længere er opfyldte, eller hvis ansøgeren i øvrigt ikke kan anses for at være egnet som adoptant.

De nærmere regler for adoptionssamrådet og dets virksomhed fremgår af bekendtgørelse nr. 1304 af 11. december 2006.

Adoptionsnævnet

Adoptionssamrådets afgørelser kan påklages til Adoptionsnævnet.

Efter adoptionslovens § 25, stk. 1, består Adoptionsnævnet af en formand og et antal andre medlemmer. Medlemmerne og deres stedfortrædere beskikkes af justitsministeren for indtil 4 år af gangen.

Adoptionsnævnet har – udover opgaven som klageinstans for samrådets afgørelser – bl.a. til opgave at føre tilsyn med samrådenes sagsbehandling og konkrete afgørelse. Adoptionsnævnet skal i kraft heraf bidrage til at sikre en ensartet praksis i samrådene. Herudover fører Adoptionsnævnet tilsyn med de formidlende organisationers behandling af matchingssager samt med organisationernes virksomhed i udlandet. Nævnet har i den forbindelse udpeget et antal børnelæger, som har til opgave at rådgive ansøgere, der har fået bragt barn i forslag fra udlandet.

Adoptionsnævnet skal desuden indsamle, bearbejde og formidle viden om adoptionsområdet såvel på nationalt som internationalt plan.

Endelig varetager Adoptionsnævnet opgaven med at matche danske børn til bortadoption til ansøgere, der er godkendt til adoption af et dansk barn.

Familiestyrelsen

Efter adoptionslovens § 25 fastsætter justitsministeren regler om godkendelse som adoptant og om adoptionssagers behandling m.v. I praksis varetages opgaverne af Familiestyrelsen.

Familiestyrelsen er centralmyndighed efter Haagerkonventionen af 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner.

I sager om stedbarnsadoption og familieadoption er Familiestyrelsen klageinstans for statsforvaltningens afgørelse. Statsforvaltningerne kan desuden i en række tilfælde forelægge sager for styrelsen, før der træffes afgørelse i sagerne.

I forbindelse med sager om international fremmedadoption tilrettelægger og udbyder Familiestyrelsen de kurser, der indgår som fase 2 i undersøgelsesforløbet, jf. afsnit 8.3. og afsnit 10.3.

Familiestyrelsen meddeler desuden autorisation til de formidlende organisationer, og det almindelige tilsyn med organisationerne henhører under styrelsen. Dette tilsyn omfatter bl.a. organisationernes faglige kvalifikationer, økonomiske og organisatoriske forhold samt fastsættelse og opkrævning af formidlingsgebyrer. For så vidt angår den del af tilsynet, der er henlagt til Adoptionsnævnet, skal nævnet indberette til Familiestyrelsen, hvis det i forbindelse med sit tilsyn bliver opmærksomt på uregelmæssigheder.

Endelig skal Familiestyrelsen i sager, hvor samtykke til adoption er afgivet i udlandet, og hvor den udenlandske adoptionsafgørelse ikke anerkendes umiddelbart her i landet, forud for udstedelse af adoptionsbevillingen tage stilling til, om samtykket kan ligestilles med samtykke afgivet for en dansk myndighed eller institution.

1.4. De formidlende organisationer

Organisationerne yder bistand til at skaffe forbindelse mellem en godkendt adoptant og et udenlandsk barn med henblik på adoption og bistand til at gennemføre adoptionen.

Justitsministeren har i henhold til adoptionslovens § 30 autoriseret følgende organisationer til at yde adoptionshjælp: AC Børnehjælp, Elkjærvej 31, 8230 Åbyhøj og DanAdopt, Hovedgaden 24, 3460 Birkerød.

De nærmere vilkår for tilladelsen til at yde adoptionshjælp er fastsat i organisationernes autorisationer, der kan læses på hjemmesiderne og .

Kapitel 2

Forskellige adoptionstyper

Efter adoptionslovens § 4 a, stk. 1, må adoption af en person under 18 år kun bevilges, når ansøgeren er godkendt som adoptant.

Efter § 4 a, stk. 2, kræves der dog ikke godkendelse ved adoption af ægtefælles barn eller adoptivbarn eller efter regler fastsat af justitsministeren i tilfælde, hvor der består nært slægtskab eller andet særligt tilknytningsforhold mellem adoptanten og adoptivbarnet eller dets forældre.

§ 4 a, stk. 1, vedrører de såkaldte fremmedadoptioner. § 4 a, stk. 2, vedrører dels stedbarnsadoption, dels de såkaldte familieadoptioner. De enkelte adoptionstyper omtales nærmere nedenfor i afsnit 2.1., afsnit 2.2. og afsnit 2.3.

Afslutningsvist omtales i afsnit 2.4. sondringen mellem anonyme og ikke anonyme adoptioner, og i afsnit 2.5. omtales sondringen mellem nationale og internationale adoptioner.

2.1. Stedbarnsadoption

Ved stedbarnsadoption forstås en adoption, hvor ansøgeren adopterer sin ægtefælles eller registrerede partners barn eller adoptivbarn under 18 år, jf. adoptionslovens § 5 a og lov om registreret partnerskab § 4, stk. 1, 2. pkt.

Stedbarnsadoption er kendetegnet ved, at barnet efter adoptionen betragtes som fælles barn af adoptanten og den biologiske forælder, der er gift med adoptanten, jf. adoptionslovens § 16, stk. 2.

Det bemærkes, at stedbarnsadoption ikke er muligt blandt registrerede partnere, hvis barnet er et adoptivbarn fra udlandet.

En stedbarnsadoption kræver ikke godkendelse som adoptant, jf. adoptionslovens § 4 a, stk. 2.

2.2. Familieadoption

Familieadoptioner er normalt kendetegnet ved, at der består en kvalificeret familiemæssig tilknytning mellem ansøgeren og det barn, der ønskes adopteret. Det fremgår af adoptionsbekendtgørelsens § 2, nr. 2, at barnet enten skal være ansøgerens barnebarn eller nevø/niece.

Herudover kan der gennemføres familieadoptioner, hvis der – i stedet for en egentlig familiemæssig tilknytning mellem ansøgeren og barnet - er en anden kvalificeret tilknytning mellem ansøgeren og barnet, jf. afsnit 2.2.1., eller mellem ansøgeren og barnets forældre, jf. afsnit 2.2.2.

Hvis det godtgøres, at der er tale om en familieadoption, kræver adoptionen ikke godkendelse som adoptant, jf. adoptionslovens § 4 a, stk. 2.

2.2.1. Nær tilknytning til barnet (plejebarnsadoption)

Der stilles i praksis store krav til ansøgerens tilknytning til barnet. Der skal således være etableret kontakt igennem længere tid, typisk 7-10 år, og der må ikke være indikationer for, at kontakten til barnet er skabt med henblik på at gennemføre en adoption.

Et typisk eksempel er ansøgninger om adoption af plejebørn. Det kræves da, at barnet har været opfostret hos ansøgeren i en længere periode, typisk 7-10 år, før barnet fyldte 18. år, og at barnet ikke kom til ansøgeren med henblik på adoption.

2.2.2. Nær tilknytning til barnets forælder

Der stilles i praksis krav om en særligt kvalificeret tilknytning mellem ansøgeren og barnets forælder, således at tilknytningen minder om et nært slægtskabsforhold. Normalt vil der stilles krav om, at ansøgeren og barnets forælder er opvokset sammen, eller på anden måde har været i tæt kontakt i en længere periode. Der kan eksempelvis være tale om, at ansøgeren og barnets forælder er opvokset sammen som ”sammenbragte børn”.

Det er omvendt ikke tilstrækkeligt, at ansøgeren er en nær ven eller veninde til barnets forældre.

2.3. Fremmedadoption

Ved fremmedadoption forstås en adoption, hvor ansøgeren adopterer et barn under 18 år, og hvor det er en betingelse for adoptionen, at ansøgeren godkendes som adoptant, jf. adoptionslovens § 4 a, stk. 1.

Oftest er der tale om en adoption af et barn, som ansøgeren ikke kender i forvejen. Der kan dog også være tale om, at ansøgeren kender barnet eller dets forældre, men at tilknytningen ikke er så kvalificeret, at den opfylder betingelserne ovenfor i afsnit 2.2.1. og afsnit 2.2.2.

Formidlingen af et udenlandsk barn til fremmedadoption vil som det klare udgangspunkt ske via en af de formidlende organisationer omtalt i afsnit 1.4., jf. dog afsnit 2.3.1. om private fremmedadoptioner.

Formidlingen af et dansk barn til fremmedadoption vil ske via Adoptionsnævnet.

2.3.1. Særligt om private fremmedadoptioner

Ved privat fremmedadoption forstås en international fremmedadoption uden bistand fra en af de formidlende organisationer i Danmark, jf. afsnit 1.4. I sådanne sager vil ansøgeren selv have etableret kontakt til et udenlandsk barn, som ansøgeren ønsker at adoptere, eller til en adoptionsformidlende organisation i udlandet.

Private fremmedadoptioner tillades i Danmark kun, hvis særlige forhold gør sig gældende, jf. afsnit 10.1.2.

2.4. Anonyme adoptioner og ikke-anonyme adoptioner

Ved anonyme adoptioner forstås adoptioner, hvor barnets oprindelige slægt ikke har eller kan få kendskab til, hvem adoptanten er. Forbindelsen mellem barnet og adoptanten vil efter dansk ret være skabt af en myndighed eller institution, der har beføjelse til at yde adoptionshjælp, og der har ikke været kontakt mellem adoptanten og barnets oprindeligt slægt. Disse adoptioner vil i sagens natur altid være fremmedadoptioner, jf. afsnit 2.3.

Ved ikke-anonyme adoptioner forstås adoptioner, hvor barnets oprindelige slægt har kendskab til adoptantens identitet, hvilket vil være tilfældet ved familieadoptioner, jf. afsnit 2.2. En ikke-anonym adoption kan dog også være en fremmedadoption, hvis adoptanten kender barnet eller dels forældre, men der ikke er et så nært tilknytningsforhold, at der er tale om en familieadoption.

2.5. Internationale adoptioner og nationale adoptioner

Ved internationale adoptioner forstås en adoption, hvor ansøgeren adopterer et barn, der har bopæl i et andet land, eller et barn, der er ankommet til Danmark med henblik på adoption. Heroverfor står en national adoption, hvor ansøgeren adopterer et barn, der har bopæl i Danmark.

Stedbarnsadoptioner, familieadoptioner og fremmedadoptioner kan alle – afhængigt af barnets oprindelse – være såvel internationale som nationale.

Kapitel 3

Indgivelse af ansøgning

3.1. Kompetence

Afgørelser i sager om stedbarns- og familieadoptioner træffes af statsforvaltningen på det sted, hvor ansøgeren bor. Afgørelserne kan påklages til Familiestyrelsen.

Afgørelse om godkendelse som adoptant og om afslag på godkendelse som adoptant træffes af adoptionsrådet i statsforvaltningen på det sted, hvor ansøgeren bor. Dog kan statsforvaltningen (adoptionsrådets sekretariat) i sager om international fremmedadoption uden forelæggelse for rådet træffe afgørelse om, at ansøgeren opfylder betingelserne i fase 1 af undersøgelsesforløbet, således at ansøgeren

kan forsætte til fase 2 af forløbet. Afgørelser om afslag på godkendelse som adoptant kan påklages til Adoptionsnævnet.

3.2. Ansøgere med tilknytning til udlandet

De danske myndigheder modtager jævnligt henvendelser om adoption fra danskere, der er flyttet til udlandet, eller fra udlændinge, der bor i Danmark. I disse tilfælde vil det ofte være relevant at undersøge nærmere, om de pågældende skal adoptere efter dansk ret.

3.2.1. Udgangspunktet i adoptionslovens § 28, stk. 1

Det fremgår af adoptionslovens § 28, stk. 1, at den, der har bopæl her i landet, kun kan adoptere efter reglerne i adoptionsloven.

Reglen er udtryk for, at man på grund af de ofte meget betydelige forskelle mellem de danske og de udenlandske adoptionsregler har fundet det rimeligt at stille krav om, at en adoption med henblik på opfostring af et barn i Danmark gennemføres efter de danske regler om adoption. I denne betragtning ligger også omvendt, at en adoption, der gennemføres med henblik på opfostring af et barn i et andet land end Danmark, bør gennemføres efter dette lands regler om adoption, hvorfor ansøgere med bopæl i et andet land end Danmark bør henvises til at rette henvendelse til adoptionsmyndighederne i dette land.

Det er vigtigt at notere sig, at ”bopæl” i praksis forstås som ”domicil”, dvs. *”det land, hvori en person har bopæl eller ophold i den hensigt varigt at forblive der, eller i det mindste uden hensigt til at opholdet kun skal være midlertidigt”*.

Ved vurderingen af, om et ophold er varigt eller i hvert fald ikke midlertidigt lægges der normalt betydelig vægt på de objektive forhold omkring opholdet. Man vil således i praksis lægge vægt på en samlet vurdering af bl.a. opholdets varighed, baggrunden for opholdet, den arbejdsmæssige og skattemæssige tilknytning, varighed af eventuelle opholds- og arbejdstilladelser samt det forhold, om ansøgeren har erhvervet fast ejendom. Også de involverede personers egen forklaring omkring hensigten med opholdet og planer om at blive i landet – eller omvendt planer om at forlade landet igen – vil kunne tillægges betydning.

Statsborgerskab kan tillægges betydning, idet det utvivlsomt er lettere at statuere domicilskifte, hvis den pågældende i forvejen har statsborgerskab i det nye land eller søger dette. Omvendt er det dog ikke til hinder for domicilskifte, at den pågældende ikke eller endnu ikke er statsborger i det nye land.

Personer, der er udstationeret, vil normalt ikke erhverve nyt domicil i forbindelse med udstationeringen, idet de i reglen må påregne at blive hjemkaldt eller overflyttet til et andet land inden for en kortere årrække.

Tvivlsspørgsmål omkring domicilforhold bør afklares, før sagen indledes, og sagen kan eventuelt forelægges Familiestyrelsen.

3.2.2. Adoptionslovens § 28, stk. 2

Bestemmelsen i adoptionslovens § 28, stk. 2, hvorefter udenlandske adoptionsafgørelser i et vist omfang anerkendes i Danmark, er ikke udtryk for en fravigelse af udgangspunktet i § 28, stk. 1. Den danske adoptionslov vil således også være fulgt i disse sager, men der vil i modsætning hertil ellers ikke skulle udfærdiges en dansk adoptionsbevilling i sager omfattet af § 28, stk. 2, idet den udenlandske adoptionsafgørelse anerkendes her i landet. Der henvises herom til kapitel 19.

3.2.3. Adoptionslovens § 29

I modsætning til § 28, stk. 2, er bestemmelsen i adoptionslovens § 29 derimod udtryk for modifikation af udgangspunktet i § 28, stk. 1.

Af adoptionslovens § 29, stk. 1, fremgår, at de danske myndigheder også har kompetence til at meddele adoptionsbevilling i tilfælde, hvor ansøgeren har bopæl i udlandet, hvis sagen har en kvalificeret tilknytning til Danmark. Det gælder i tilfælde, hvor ansøgeren eller dennes ægtefælle har dansk statsborgerskab, og adoptionen som følge heraf ikke kan gennemføres i det land, hvor ansøgeren bor. Det er en betingelse, at en dansk adoptionsbevilling får gyldighed i ansøgerens bopælsland.

Reglen i § 29, stk. 1, er udtryk for, at de danske adoptionsmyndigheder er tillagt en vis ”nødkompetence” til i særlige tilfælde at behandle en adoptionssag, selvom ansøgeren har udenlandsk domicil. Bestemmelsen tager højde for den situation, hvor ansøgerens bopælsland ikke anser sig for kompetent på grund af det danske statsborgerskab.

Justitsministeren kan ifølge adoptionslovens § 29, stk. 2, i øvrigt tillade adoption, hvis sagen har en særlig tilknytning til Danmark. Denne bestemmelse sigter efter forarbejderne først og fremmest på stedbarnsadoptioner, hvor ansøgeren i form af dansk indfødsret eller ophold her i landet har en særlig kvalificeret tilknytning til Danmark.

En person, der har bopæl i udlandet, vil – uanset § 29, stk. 1 og 2 – aldrig kunne gennemføre en adoption omfattet af Haagerkonventionen efter dansk ret, jf. § 29, stk. 3. Bestemmelsen har til formål at sikre overholdelsen af Haagerkonventionens regler om, at adoption alene kan finde sted i et samarbejde mellem barnets oprindelsesland og det land, hvor ansøgeren har bopæl.

3.3. Ansøgningsblanketter m.v.

3.3.1. Stedbarns- og familieadoption

Ansøgning om stedbarnsadoption og familieadoption skal indgives på en godkendt blanket, der fås ved henvendelse til statsforvaltningen.

Ansøgningen skal altid vedlægges følgende dokumenter:

1. ansøgerens og barnets fødsels og dåbsattest (navneattest)
2. vielsesattest, hvis ansøgerne er gift
3. bevis for eventuel navneforandring for ansøgeren og barnet
4. eventuel tidligere adoptionsbevilling vedrørende barnet
5. opholdstilladelse for barnet, hvis dette kræves,
6. evt. dokumentation for forældremyndighed

Ved ansøgninger om familieadoption skal desuden vedlægges

7. årsopgørelse for ansøgeren for de sidste 2 år og
8. plejetilladelse, hvis barnet opholder sig hos ansøgeren, og opholdet er betinget af en plejetilladelse, jf. lov om social service § 78

3.3.2. Udenlandske dokumenter

Udenlandske dokumenter skal vedlægges i original eller bekræftet kopi og ledsages af en autoriseret oversættelse, medmindre dokumenter er på norsk, svensk, finsk, islandsk, engelsk eller tysk.

Herudover kræves, at alle udenlandske fødselsattester legaliseres i overensstemmelse med den normale procedure for legalisering af familieretlige dokumenter. Kravet om legalisering gælder dog ikke Europa (bortset fra Albanien og visse lande i det tidligere Jugoslavien og det tidligere Sovjetunionen), USA, Canada, Australien og New Zealand. Legalisering kan dog altid kræves, hvis der i den konkrete sag er tvivl om et dokumentes ægthed.

Apostillekonventionen (Haagerkonventionen af 5. oktober 1961) er trådt i kraft i Danmark den 1. januar 2007, og i forhold til andre konventionslande betyder konventionen, at et dokument påtegnet en apostille i oprindelseslandet ikke skal legaliseres af den danske repræsentant på sted, hvorfor konventionen kan bruges direkte i Danmark. I forhold til lande, hvor konventionen ikke er trådt i kraft, vil legaliseringsproceduren være som hidtil.

I sager om internationale fremmedadoptioner via de formidlende organisationer kræves ikke legalisering af udenlandske dokumenter, idet organisationerne har påtaget sig ansvaret for indhentelse af dokumenterne. Hertil kommer, at en række af sagerne – fordi den udenlandske adoptionsafgørelse ikke anerkendes her i landet – forlægges Familiestyrelsen, jf. afsnit 15.4.

3.3.3. Fremmedadoption

Ansøgning om godkendelse som adoptant til en fremmedadoption skal indgives på en godkendt blanket, der fås ved henvendelse til statsforvaltningen.

Ansøgningen skal altid vedlægges følgende dokumenter:

1. ansøgerens fødsels- og dåbsattest (navneattest)
2. vielsesattest, hvis ansøgerne er gift
3. skatteattest og restanceerklæring
4. helbredserklæring
5. helbredsattest

Helbredserklæringen udfyldes af ansøgerne på en godkendt blanket, mens helbredsattesten udstedes af ansøgerens sædvanlige læge på en godkendt blanket. Helbredsattesten må ved ansøgnings indgivelse ikke være mere end 3 måneder gammel.

Kapitel 4

Behandlingen af en ansøgning om stedbarnsadoption

Ved behandling af en ansøgning om stedbarnsadoption skal statsforvaltningen påse følgende:

- Er de påkrævede oplysninger og bilag indsendt?
- Er de generelle betingelser for adoptionen opfyldt?
- Må det antages, at adoptionen vil være til gavn for barnet?
- Er opfostringskravet opfyldt?
- Foreligger der de fornødne samtykker m.v.?

Af afsnit 3.3.1. fremgår hvilke oplysninger og bilag, der skal indsendes, og de generelle betingelser omtales i afsnit 4.1. Til gavns vurderingen omtales i afsnit 4.2., opfostringskravet omtales i afsnit 4.3., og endelig omtales reglerne om samtykke i afsnit 6.

Det bemærkes, at tilrettelæggelse af undersøgelsen bør vurderes fra sag til sag. Forekommer det fra starten tvivlsomt, om ansøgningen vil kunne imødekommes – fx fordi samlivskravet eller opfostringskravet ikke er opfyldt – bør statsforvaltningen normalt søge dette spørgsmål afklaret fra starten, således at der fx ikke bruges tid og kræfter på at indhente samtykker, der alligevel ikke skal bruges. Da opfostrings- og samlivskravene er vejledende vil det i nogle tilfælde være nødvendigt at sammenholde disse krav med til gavns vurderingen, så det er et tilstrækkeligt grundlag til at træffe en konkret og individuel afgørelse.

4.1. De generelle betingelser

4.1.1. Ægteskab

Som nævnt i afsnit 2.1. er stedbarnsadoptioner kendetegnet ved, at barnet efter adoptionen betragtes som fælles barn af adoptanten og den biologiske forælder, der er gift eller har været gift med adoptanten, jf. adoptionslovens § 16, stk. 2. I modsætning til andre adoptioner, hvor barnets retsforhold til den biologiske slægt afskæres fuldstændigt ved adoptionen, bevarer barnet altså ved stedbarnsadoption retsforholdet til den ene biologiske forælder og dennes slægt.

Det fremgår af adoptionslovens § 5 a, stk. 1, at stedbarnsadoption som udgangspunkt kun er en mulighed, når en ægtefælle adopterer den anden ægtefælles barn. En person, der uden at være gift, lever sammen med en anden, kan således ikke adoptere samleverens barn med de særlige retsvirkninger, der følger af en stedbarnsadoption, jf. adoptionslovens § 16, stk. 2.

Kravet om ægteskab skal være opfyldt på tidspunktet for udstedelse af adoptionsbevillingen.

Ægteskab betragtes ikke som ophørt ved separation, hvorfor der kan gennemføres en stedbarnsadoption, selvom ansøgeren og barnets biologiske forælder er separerede, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Mulighederne for at gennemføre en stedbarnsadoption, hvis ægteskabet mellem ansøgeren og barnets biologiske forælder er ophørt på grund af dødsfald eller skilsmisse, blev lempet i 2004.

Det er således nu efter § 5 a, stk. 2, 1. pkt., også muligt at stedbarnsadoptere en afdød ægtefælles barn. Efter § 5 a, stk. 2, 2. pkt. kan der ligeledes gennemføres en stedbarnsadoption efter en gennemført skilsmisse, men det er da en betingelse, at den, der ønskes adopteret, er myndig.

4.1.2. Registreret partnerskab

Af § 4, stk. 1, i lov om registreret partnerskab fremgår, at adoptionslovens regler om ægtefæller ikke finder anvendelse på det registrerede partnerskab, men at en registreret partner dog kan adoptere den anden partners barn, medmindre der er tale om et adoptivbarn fra et andet land.

Ved stedbarnsadoption i registrerede partnerskaber gælder som udgangspunkt samme regler som ved andre stedbarnsadoptioner. I praksis er der dog i sager om stedbarnsadoption i registrerede partnerskaber anlagt en særlig praksis med hensyn til samlivskravet på 2½ år, hvis barnet er planlagt i familien og har behov for to juridiske forældre, jf. afsnit 4.2.1.

Der henvises desuden til afsnit 7.5. om behandling af faderskabssager i sager, hvor barnet er blevet til ved kunstig befrugtning.

4.1.3. Ansøgerens alder

Det fremgår af adoptionslovens § 4, at bevilling til adoption kun kan meddeles den, som er fyldt 25 år. Når særlige grunde taler derfor, kan bevilling dog meddeles den, som er fyldt 18 år.

Dette krav gælder også ved stedbarnsadoptionssager. Alderskravet skal være opfyldt på bevillingstidspunktet, hvorfor der næppe er noget i vejen for, at behandlingen af ansøgningen påbegyndes kort tid før en ansøgers 25. fødselsdag.

Om kravet til aldersforskellen mellem ansøgeren og den, der ønskes adopteret, henvises til afsnit 4.2.2.

4.2. Til gavnns vurderingen

Efter adoptionslovens § 2 er det en grundlæggende betingelse for en adoption, at adoptionen efter foretagen undersøgelse kan antages at være til gavn for den, som ønskes adopteret.

I relation til netop stedbarnsadoption gælder der en vis formodning for, at det vil være til fordel for barnet, at den, der fungerer som barnets sociale far eller mor, også bliver barnets retlige far eller mor. Det forudsættes dog, at alle parter (ansøgeren, ansøgerens ægtefælle og normalt også barnet anden biologiske forælder samt barnet selv) er enige om adoptionen, og at parterne er blevet vejledt grundigt om de hensyn, der kan være af betydning for deres valg.

Undersøgelsen i stedbarnsadoptionssager er på grund af den nævnte formodning væsentligt mere begrænset end ved behandlingen af andre typer adoptioner.

4.2.1. Samlivskravet

Ved vurderingen af, om adoptionen kan antages at være til gavn for barnet, lægges der vægt på, om familien har opnået den fornødne stabilitet, før adoptionsbevillingen udstedes, således at ønsket om adoption er en velovervejet beslutning baseret på erfaring fra flere års samliv som familie.

Der stilles derfor som udgangspunkt krav om, at ansøgeren på ansøgningstidspunktet har levet sammen med ægtefællen og barnet i mindst 2½ år. Oplysninger om bopælsforhold kan indhentes fra CPR-registret.

Hvis der foreligger særlige omstændigheder, kan kravet til samlivets længde fraviges efter en konkret vurdering. En fravigelse af kravet vil dog normalt kræve, at der af den ene eller anden grund foreligger en sådan situation, at adoptionen ikke kan vente til samlivskravet er opfyldt, fx fordi barnets biologiske forælder er ramt af livstruende sygdom.

I sager om stedbarnsadoption i registrerede partnerskaber er der desuden i praksis set bort fra samlivskravet mellem ansøgeren og barnet, hvis det er godtgjort, at barnet er planlagt i familien og har et behov for to juridiske forældre. Kravet til samlivet mellem ansøgeren og barnets biologiske forælder er i disse sager fastholdt.

4.2.2. Aldersforskel mellem ansøgeren og barnet

Der stilles i praksis krav om en vis aldersforskel mellem adoptanten og barnet. Der må således ikke være en så lille aldersforskel mellem adoptanten og barnet, at det biologisk ville være udelukket, at adoptanten var mor eller far til barnet. Der stilles derfor normalt krav om, at aldersforskellen mellem adoptanten og barnet er på minimum 14 år.

Der gælder ikke i sager om stedbarnsadoption regler for den maksimale aldersforskel mellem adoptanten og barnet.

Hvis der foreligger særlige omstændigheder, kan mindstekravet til aldersforskellen fraviges. Der gælder i den forbindelse det særligt i forhold til kravet om samlivets længde, at aldersforskellen ikke ændrer sig med tiden, og det kan derfor ikke lægges vægt på, om der foreligger forhold, der betyder, at adoptionen ikke kan udskydes til et senere tidspunkt.

Der må i disse tilfælde især kunne lægges vægt på, om der – uanset den beskedne aldersforskel – foreligger et stabilt forælder/barn forhold mellem ansøgeren og barnet, fx fordi ansøgeren, barnets biologiske forælder og barnet har levet sammen som en familie i en lang årrække, hvor ansøgeren er blevet betragtes som forælder til barnet. Se også afsnit 4.4. om positivt medtræk.

4.3. Opfostringskravet

Efter adoptionslovens § 2 er det en betingelse for en adoption, at den, som ønskes adopteret, enten ønskes opfostret hos adoptanten eller har været opfostret hos adoptanten.

Kravet understreger, at formålet med adoption er at etablere et forældre/barn forhold eller at bekræfte et allerede bestående forhold af denne karakter.

Opfostring kan efter almindelig forståelse af begrebet alene ske indtil barnet fylder 18 år.

Der er ikke i lovgivningen fastsat nærmere bestemmelser om længden af opfostringsperioden, men det må være et krav, at opfostringen har en sådan karakter, at den er udtryk for, at der foreligger eller vil komme til at foreligge et stabilt forældre/barn forhold.

I praksis stilles der derfor ved ansøgninger om adoption af børn under 18 år krav om, at barnet vil kunne bo sammen med ansøgeren i mindst 3 år før det fyldte 18. år. I denne periode medregnes også den tid, som barnet måtte have boet sammen med ansøgeren, før ansøgningen om adoption, jf. afsnit 4.2.1. om samlivskravet.

Er barnet fyldt 18 år på ansøgningstidspunktet, stilles der i praksis krav om, at barnet har boet sammen med ansøgeren i omkring 3 år, før barnet fyldte 18 år.

Som dokumentation for opfostringsperiodens længde vil der som udgangspunkt skulle anvendes udskrifter fra CPR-registeret.

Efter adoptionslovens § 2 kan adoption også tillades, hvor opfostringskravet ikke er opfyldt, hvis der foreligger ”anden særlig grund til adoptionen”.

I praksis vil særlige omstændigheder formentlig jævnlig kunne føre til, at det almindelige opfostringskrav lempes, mens særlige omstændigheder kun i ret begrænset omfang vil kunne føre til, at der tillades adoption, hvis der slet ikke har fundet opfostring sted.

Særlige omstændigheder vil især foreligge, hvor adoptionen er gennemført eller vil blive gennemført for én eller flere søskende til den, der ønskes adopteret, jf. afsnit 4.4. om såkaldt positivt medtræk.

Hvis den, der ønskes adopteret, er voksen, vil det også kunne anses som en særlig omstændighed, at forælder/barn forholdet mellem den pågældende og ansøgeren har bestået i en årrække og fortsat består, ligesom familien også i øvrigt fortsat består, således at ansøgeren fx fortsat er gift med ”barnets” biologiske forælder.

4.4. Medtræk

I sager om stedbarnsadoption af flere søskende kan det forekomme, at kravene til gennemførelse af adoptionen er opfyldt for en eller flere i søskendeflokken, mens kravene ikke er opfyldt for andre i

søskendeflokken. Situationen opstår primært i relation til kravet om aldersforskel mellem ansøger og barn samt i relation til opfostringskravet.

I disse tilfælde kan det være relevant at overveje at lempe kravene til gennemførelse af adoptionen for den eller de søskende, for hvem betingelserne ikke er opfyldt – såkaldt *positivt medtræk*.

Hensynet bag positivt medtræk er så vidt muligt at sikre, at søskende stilles lige i familiemæssig henseende, og hensynet kan tale for positivt medtræk i relation til adoption af både børn og voksne.

I sager, hvor adoptionsbetingelserne kun er opfyldt for en i en søskendeflok på mere end 2 børn, kan det omvendt være relevant at overveje, om der kan blive tale om såkaldt *negativt medtræk*, således at adoptionen heller ikke tillades for den, for hvem betingelserne er opfyldt.

Det er Familiestyrelsens opfattelse, at negativt medtræk primært er relevant, hvor formålet er at sikre, at en gruppe mindreårige helsøskende ikke stilles forskelligt i familiemæssig henseende, ligesom det er styrelsens opfattelse, at det også i disse sager først og fremmest bør overvejes, om det ud fra sagens samlede omstændigheder er muligt i stedet at bruge reglerne om positivt medtræk.

Det er endelig Familiestyrelsens opfattelse, at der i sager om adoption af flere voksne personer normalt ikke kan anvendes negativt medtræk, idet hensynet til at beskytte voksne mod at blive stillet anderledes end deres søskende er meget begrænset, hvis vedkommende selv er indstillet herpå.

En særlig situation kan opstå, hvis der alene er indgivet ansøgning om en eller flere – men ikke alle – i en søskendeflok. I sådanne tilfælde er det Familiestyrelsens opfattelse, at det, hvis børnene er mindreårige, kun i helt særlige tilfælde kan tillades, at adoptionen tillades, idet børnene herved vil få forskellige retsforhold til den person, der fungerer som deres fælles sociale far eller mor i hverdagen. Er ”børnene” derimod voksne, bør afgørelsen om adoption afhænge af en helt konkret vurdering af bl.a. baggrunden for adoptionsansøgningen, ”børnenes” ønsker om adoption, deres forhold til ansøgeren og biologiske forældre m.v.

4.5. Stedbarnsadoption af udenlandske børn

Hvis der er tale om stedbarnsadoption af et udenlandsk barn, der (endnu) bor i udlandet, er det Familiestyrelsens opfattelse, at myndighederne i barnets hjemland bør inddrages i sagen på samme måde som i sager om familieadoptioner, jf. afsnit 5.

Hvis barnet derimod har fast bopæl i Danmark, kræves der normalt ikke inddragelse af myndigheder i udlandet i forbindelse med en stedbarnsadoption.

Ved stedbarnsadoption af et *filippinsk barn*, der allerede bor i Danmark med barnets biologiske forælder og dennes ægtefælle (ansøgeren), og hvor barnet ikke ankom til Danmark med henblik på adoption, gælder dog følgende særlige procedure:

Statsforvaltningen skal efter undersøgelse af sagen men før gennemførelse af adoptionen orientere den filippinske adoptionsmyndighed Intercountry Adoption Board (ICAB) om den påtænkte adoption. Dette sker ved, at statsforvaltningen til Familiestyrelsen indsender et engelsk sprog brev stilet til ICAB med oplysning om:

- barnets navn og fødselsdato og -sted,
- ansøgerens navn og alder,
- ansøgerens ægtefælles (den biologiske forælders) navn og fødselsdato og -sted,
- dato og sted for indgåelse af ægteskab mellem ansøgeren og den biologiske forælder,

- oplysning om kontaktperson (inkl. adresse) på Filippinerne, således at de filippinske myndigheder kan søge slægtskabet mellem barnet og den biologiske forælder bekræftet.

Herudover indsendes kopi af følgende: fødselsattest for barnet, fødselsattest for den biologiske forælder, der er gift med ansøgeren, vielsesattest vedrørende ægteskabet mellem ansøgeren og den biologiske forælder samt samtykke til adoptionen fra den biologiske forælder, der er gift med ansøgeren.

ICAB vil efter modtagelse af sagen søge slægtskabet mellem barnet og den biologiske forælder samt ægtheden af de fremsendte dokumenter bekræftet, og ICAB vil på den baggrund tage stilling til sagen og vende tilbage til Familiestyrelsen, der sender meddelelse til statsforvaltningen.

Hvis ICAB er involveret i en sag om familie- eller stedbarnsadoption og kan bekræfte fødselsattestens ægthed, kan de normale procedurer vedrørende legalisering af filippinske fødselsattester fraviges. Det bemærkes i øvrigt om den normale legaliseringsprocedure, at det danske generalkonsulat i Manila ikke medvirker herved, hvorfor henvendelse herom bør rettes til Udenrigsministeriet.

Kapitel 5

Behandlingen af en ansøgning om familieadoption

Ved behandling af en ansøgning om familieadoption skal statsforvaltningen påse følgende:

- Er de påkrævede oplysninger og bilag indsendt?
- Er de generelle betingelser for adoptionen opfyldt?
- Er der dokumentation for slægtsforholdet?
- Må det antages, at adoptionen vil være til gavn for barnet?
- Foreligger der de fornødne samtykker m.v.?

Af afsnit 3.3.1. fremgår, hvilke oplysninger og bilag, der skal indsendes, og de generelle betingelser omtales i afsnit 5.1. Kravene til dokumentation for slægtsforholdet omtales kort i afsnit 5.2., og til gavns vurderingen omtales i afsnit 5.3.-5.6. Endelig omtales reglerne om samtykke i afsnit 6.

Det bemærkes, at det fra sag til sag bør vurderes, hvordan sagen mest hensigtsmæssigt kan tilrettelægges. Er det tidligt i sagen klart, at de generelle betingelser ikke er opfyldt, eller vurderer statsforvaltningen tidligt, at adoptionen ikke vil være til gavn for barnet, skal statsforvaltningen fx ikke bede ansøgerne om at indhente legaliserede attester om slægtskabet, mens statsforvaltningen omvendt heller ikke skal iværksætte en tilbundsgående undersøgelse af til gavns spørgsmålet, hvis slægtskabet ikke er dokumenteret.

Det bemærkes også, at det fremgår af adoptionsbekendtgørelsens § 12, at statsforvaltningen skal indkalde ansøgerne til en samtale om adoptionen og dens betydning, hvis ansøgerne ikke allerede har modtaget fornøden vejledning herom af en anden myndighed.

5.1. Generelle betingelser

5.1.1. Ægteskab og registreret partnerskab

Familieadoptioner kan gennemføres af enlige eller af ægtefæller i fællesskab.

Af adoptionslovens § 5, stk. 1, fremgår, at personer, der er gift, som det helt klare udgangspunkt kun kan adoptere sammen med deres ægtefælle.

Hertil kommer, at det af adoptionslovens § 5, stk. 2, fremgår, at det kun er ægtefæller, der kan adoptere sammen. Det betyder, at par, der lever sammen, uden at være gift, ikke kan gennemføre en familieadoption eller en anden form for adoption.

Registrerede partnere kan ikke sammen gennemføre en familieadoption, jf. § 4, stk. 1, i lov om registreret partnerskab. En person, der har indgået registreret partnerskab kan heller ikke adoptere alene.

5.1.2. Ansøgerens alder

Der henvises til afsnit 4.1.3. om kravet til ansøgerens alder. Kravet gælder tilsvarende ved familieadoption.

5.2. Dokumentation for slægtskabet

Der skal fremlægges dokumentation for slægtskabet mellem ansøgerne og barnet i form af fx fødselsattester på de involverede slægtninge. Der henvises til afsnit 3.3.2. om krav til oversættelse og legalisering, hvis barnet er født i udlandet.

Statsforvaltningen bør selv sammenligne den foreliggende dokumentation for slægtskabet med tilsvarende attester. Ved tvivl om attesternes ægthed forelægges sagen af statsforvaltningen for den danske repræsentation i det pågældende land.

Hvis dokumentation for slægtskabet giver anledning til særlig tvivl, kan sagen forelægges Familiestyrelsen.

Hvis statsforvaltningen vurderer, at der ikke er tale om en familieadoption, eller at der ikke foreligger den fornødne dokumentation for slægtskabet, skal der gives afslag på ansøgningen, og ansøgerne må henvises til eventuelt at søge om godkendelse som adoptanter. Vurderes det imidlertid, at adoptionen ikke kan anses for at være til gavn for barnet, jf. afsnit 5.3., skal ansøgerne ikke henvises til godkendelsessystemet.

5.3. Indledende til gavns vurdering

Efter adoptionslovens § 2 er det en grundlæggende betingelse for en adoption, at adoptionen efter foretagen undersøgelse kan antages at være til gavn for den, som ønskes adopteret. Vurderingen heraf indebærer en undersøgelse af såvel ansøgerens som barnets forhold.

Som led i en hensigtsmæssig tilrettelæggelse af sagens behandling bør statsforvaltningen på et tidligt tidspunkt foretage en helt indledende vurdering af, om adoptionen vil være til gavn for barnet. Hvis statsforvaltningen mener, at adoptionen ikke vil være til gavn for barnet, bør ansøgerne allerede på dette tidspunkt have afslag.

5.3.1. Samlivskravet

Der lægges vægt på, at den familie, som barnet eventuelt vil skulle indgå i, har opnået den fornødne stabilitet, før adoptionsbevillingen udstedes. Det kræves derfor som udgangspunkt, at ansøgerne på ansøgningstidspunktet har boet sammen i mindst 2½ år. Oplysninger om bopælsforhold kan indhentes fra CPR-registeret.

5.3.2. Aldersforskel mellem ansøgeren og barnet

Der stilles i praksis krav om en vis aldersforskel mellem adoptanterne og barnet. Der må således ikke være en så lille aldersforskel mellem adoptanterne og barnet, at det biologisk ville være udelukket, at adoptanterne kunne være forældre til barnet. Der stilles derfor normalt krav om, at aldersforskellen mellem adoptanterne og barnet er på minimum 14 år.

Der gælder ikke i sager om familieadoption regler for den maksimale aldersforskel mellem adoptanterne og barnet.

5.3.3. Straffeattester

Statsforvaltningen skal efter adoptionsbekendtgørelsens § 11, stk. 1, indhente fuldstændige straffeattester vedrørende ansøgerne. Det bør sikres, at ansøgerne har givet fornødent samtykke hertil på ansøgningen. Hvis straffeattesten på tidspunktet for udfærdigelse af bevilling i sagen er ældre end 6 måneder, indhentes der en ny straffeattest.

5.3.4. Den indledende vurdering i øvrigt

Den indledende til gavns vurdering bør udover forholdene nævnt i afsnit 5.3.2. og 5.3.3. indeholde en mere overordnet vurdering af, om der er forhold hos ansøgerne og/eller barnet, der taler afgørende imod en adoption.

I relation til barnets forhold bør det påses, om barnet har en sådan alder, at der ikke vil kunne blive tale om opfostring i mindst 3 år før det fyldte 18. år. Der henvises i den forbindelse til afsnit 4.3. om opfostringskravet, som også finder anvendelse ved familieadoptioner.

5.4. Den fortsatte til gavns vurdering

Forløbet af den fortsatte til gavns vurdering afhænger af, om der er tale om en national eller en international adoption. Om sondringen mellem nationale og internationale adoptioner henvises til afsnit 2.5.

5.4.1. National familieadoption

Hvis statsforvaltningen efter den indledende til gavns vurdering finder, at adoptionen vil være til gavn for barnet, indhenter statsforvaltningen en erklæring fra ansøgernes kommune om, hvorvidt ansøgerne efter de regler, der gælder om plejetilladelse, opfylder betingelserne for at have et barn i pleje, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 9.

For nærmere oplysninger om betingelserne for udstedelse af plejetilladelse henvises til lov om social service § 78 samt til kapitel 21 i Socialministeriets vejledning nr. 99 af 5. december 2006 om særlig støtte til børn og unge og deres forældre.

Når statsforvaltningen sender sagen til kommunen, vedlægges ansøgningen og dens bilag samt straffeattester, som statsforvaltningen har indhentet, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 11, stk. 1.

Kommunen skal oplyse hvilke undersøgelser, der ligger til grund for kommunens erklæring i sagen, og om der har foreligget særlige forhold, der gør det tvivlsomt, om adoption er til gavn for barnet. I bekræftende fald skal det materiale, der har foreligget for kommunen, sendes til statsforvaltningen sammen med erklæringen.

Hvis statsforvaltningen på baggrund af undersøgelsen foretaget af kommunen finder, at adoptionen vil være til gavn for barnet, og at en adoption efter de danske regler vil kunne gennemføres, indhenter statsforvaltningen de fornødne samtykker fra den ene eller begge forældre, der har (del i) forældremyndigheden over barnet, jf. adoptionslovens § 7, samt erklæring fra den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, jf. adoptionslovens § 13. Der henvises herom til afsnit 6.

Det er afgørende at notere sig, at statsforvaltningen – uanset at der indhentes en erklæring fra kommunen – har ansvaret for, at sagen er tilstrækkeligt oplyst, herunder at der foreligger de nødvendige oplysninger også om barnet.

Oplysninger i sagen om ansøgernes fysiske eller psykiske helbredsforhold, som giver anledning til at overveje, om adoptionen vil være betænkelig, kan forelægges Adoptionsnævnets, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 11, stk. 2.

5.4.2. International familieadoption

I disse sager bor barnet normalt i udlandet, hvorfor der foretages separate undersøgelser af henholdsvis ansøgernes og barnets forhold.

5.4.2.1. Undersøgelse af ansøgernes forhold

Hvis statsforvaltningen efter den indledende til gavns vurdering finder, at adoptionen vil være til gavn for barnet, foretages der en tilbundsgående undersøgelse af ansøgernes forhold. Denne undersøgelse vil ikke adskille sig væsentligt fra den undersøgelse, som statsforvaltningen foretager i sager om godkendelse af adoptanter til international fremmedadoption, jf. afsnit. 8 og afsnit 10.

Det bemærkes i den forbindelse særligt, at statsforvaltningen skal forespørge ansøgernes kommune, om kommunen er i besiddelse af oplysninger om ansøgernes sociale, skattemæssige eller andre forhold, der kunne tale imod, at kommunen efterfølgende vil udstede plejetilladelse, jf. afsnit 10.2.2.

Undersøgelsen skal herudover bl.a. omfatte følgende forhold:

- bolig, erhverv og økonomi
- helbredsmæssige forhold
- baggrund, familieforhold og sociale miljø
- kendskab til børn
- oplysninger om andre børn i hjemmet
- ansøgernes indbyrdes forhold
- adoptionsmotivet
- egnethed til at påtage sig en international adoption

Oplysninger i sagen om ansøgerens fysiske eller psykiske helbredsforhold, som giver anledning til at overveje, om adoptionen vil være betænkelig, kan forelægges Adoptionsnævnet, jf. adoptions-bekendtgørelsens § 11, stk. 2.

Hvis barnet, der ønskes adopteret, kommer fra et land, hvor Haagerkonventionen er trådt i kraft, er kravene til undersøgelsen reguleret i konventionens artikel 15, idet det fremgår, at der skal udarbejdes en socialrapport om en række forhold vedrørende ansøgeren. Det fremgår også heraf, at undersøgelsen skal indeholde en beskrivelse af, hvilke børn ansøgeren måtte være i stand til at påtage sig ansvaret for.

5.4.2.2. Undersøgelse af barnets forhold

Et væsentligt formål med at foretage en undersøgelse af barnets forhold er at skabe det fornødne grundlag for at kunne vurdere, om fordelene ved adoptionen vil være så store, at det kan opveje de ulemper, som barnet står overfor ved overgangen fra hjemlandet til danske forhold.

Til gavns vurderingen skal baseres på en konkret vurdering af barnets situation, og statsforvaltningen vil ved vurderingen skulle inddrage elementer som barnets alder, barnets tilknytning til ansøgerne og Danmark og til sine forældre, søskende og øvrige familie i hjemlandet, kulturforskellen mellem landene og barnets mulighed for at blive i hjemlandet.

Der kan eksempelvis lægges vægt på, om barnet bor eller kan bo hos sine forældre og eventuelle søskende eller hos anden familie i hjemlandet, idet adoptionen i sådanne situationer som udgangspunkt

ikke vil kunne tillades. Omvendt kan barnets tilknytning til ansøgerne i Danmark, herunder tilknytning i form af ophold eller tidligere besøg i Danmark, tale for adoption.

Ved adoption af ældre børn må der endvidere lægges vægt på, at børnenes tilpasningsproblemer og ulemperne ved et eventuelt kulturskifte erfaringsmæssigt vokser i takt med børnenes alder. Det er ikke muligt at opstille faste aldersgrænser til brug for vurderingen af, om en adoption vil være til gavn for barnet.

Ansøgerne vil ofte selv kunne bidrage med oplysninger til belysning af barnets forhold, men oplysninger fra ansøgeren om, at barnet lever alene under dårlige forhold, har særlige behov m.v., bør så vidt muligt søges dokumenterede.

Undersøgelsen og vurderingen af barnets forhold vanskeliggøres i de internationale sager selvsagt af den omstændighed, at barnet befinder sig i et andet land.

Danmark har imidlertid med Haagerkonventionen forpligtet sig til at gennemføre internationale adoptioner, herunder også familieadoptioner, i et samarbejde med de kompetente myndigheder m.v. i giverlandet i overensstemmelse med det samarbejdssystem, som er opstillet i konventionen.

Det følger af konventionen, at et barn først og fremmest skal hjælpes til at vokse op i sit eget hjemland, enten i egen familie eller på anden måde. International adoption kommer først på tale, hvis dette ikke er muligt, og hvis kompetente myndigheder i barnets hjemland har slået fast, at barnet kan adopteres ud af landet.

Samarbejdssystemet indebærer, at myndighederne i giverlandet bl.a. forestår undersøgelsen af barnets forhold og foretager en vurdering af, om barnet er adopterbart, og om hvorvidt international adoption er til barnets bedste efter at have undersøgt mulighederne for barnets anbringelse i giverlandet.

Om den nærmere procedure ved gennemførelsen af internationale familieadoptioner, der er omfattet af Haagerkonventionen, henvises til afsnit 5.6. Også uden for Haagerkonventionens område bør der ske inddragelse af myndighederne i giverlandet i overensstemmelse med principperne i konventionen. Flere giverlandes lovgivning kræver desuden, at det pågældende lands myndigheder bliver inddraget i internationale adoptioner, jf. afsnit 5.5. om kontaktsadresser og fremgangsmåde i lande, som Familiestyrelsen har været i kontakt med.

Hvis statsforvaltningen modtager en ansøgning om familieadoption, der vedrører et land, som ikke har tiltrådt Haagerkonventionen, og hvor der ikke er udstedt retningslinjer for sagsbehandlingen ifølge nedenstående liste, forelægges ansøgningen for Familiestyrelsen, der vil iværksætte en undersøgelse af, hvilke krav der gælder vedrørende internationale adoptioner i det pågældende land. Sagen skal dog først oversendes til Familiestyrelsen, hvis statsforvaltningen efter undersøgelse af ansøgernes forhold, jf. afsnit 5.3., skønner, at adoptionen vil være til gavn for barnet.

I de tilfælde, hvor myndighederne i giverlandet ikke kan inddrages, må statsforvaltningen søge at tilvejebringe oplysninger om barnets forhold på anden vis. Der kan eksempelvis blive tale om at indhente oplysninger gennem en dansk repræsentation i det pågældende land eller iværksætte en advokatundersøgelse via repræsentationen.

5.5. Særlige procedurer i lande uden for Haagerkonventionen

Ghana

I sager om familieadoption fra Ghana skal der ske høring af Departement of Social Welfare i Ghana via den danske ambassade i Ghana om, hvorvidt adoption er til gavn for barnet. Det bør præciseres over for

myndighederne, at de danske myndigheder har brug for at få verificeret oplysninger vedrørende familien og barnets forhold i en socialrapport, evt. efter hjemmebesøg. Alternativt kan det overvejes at få en advokat i Ghana til at foretage undersøgelserne.

Irak

Familiestyrelsen har via det danske generalkonsulat i Amman anmodet om at få oplysninger om, hvorvidt Irak anerkender adoptionsinstituttet. Ambassaden har oplyst, at der som følge af islamiske retsregler og traditioner ikke er adgang til adoption for muslimer. Det er Familiestyrelsens opfattelse, at danske adoptionsmyndigheder ikke bør medvirke til, at der gennemføres adoptioner af børn, som er bosat i et land, der forbyder adoptioner, eller hvor der generelt ikke er adgang til adoption.

Iran

Familiestyrelsen har ved en høring af den danske ambassade i Iran fået oplysninger om, at adoption af iranske børn alene er tilladt, hvis ansøgerne er bosiddende i Iran. Desuden er det oplyst, at Iran har et forbud mod adoption i den form, som vi opererer med i Danmark. Det er således i strid med iransk lov, at den biologiske slægt mister alle sine juridiske rettigheder og pligter over for barnet. Det er Familiestyrelsens opfattelse, at danske adoptionsmyndigheder ikke bør medvirke til, at der gennemføres adoptioner af børn, som er bosat i et land, der forbyder adoptioner, eller hvor der generelt ikke er adgang til adoption.

Marokko

Familiestyrelsen har fra den danske ambassade i Rabat og via de norske adoptionsmyndigheder fået oplyst, at Marokko ikke anerkender adoptionsinstituttet i den form, som vi opererer med i Danmark. Der er således ikke officielle myndigheder i Marokko, der kan give tilladelse til adoption, eller som kan samarbejde med danske eller andre udenlandske myndigheder om at varetage barnets tarv i forbindelse med en eventuel bortadoption af et barn fra Marokko til udlandet. På baggrund heraf bør danske myndigheder ikke på det foreliggende grundlag medvirke til at gennemføre adoptioner af børn fra Marokko.

Korea

Alle adoptioner i Korea, også familieadoptioner, skal gå igennem en af de 4 godkendte organisationer i Korea.

Statsforvaltningen skal derfor – hvis undersøgelserne af ansøgernes forhold taler for, at adoptionen kan være til gavn for barnet – under henvisning til bekendtgørelsens § 10, stk. 4, henvise ansøgerne til at rette henvendelse til den formidlende organisation DanAdopt, Hovedgaden 24, 3460 Birkerød, tlf. 45 81 63 33, der samarbejder med organisationerne i Korea.

Pakistan

Familiestyrelsen har tidligere foretaget en undersøgelse af mulighederne for adoption fra Pakistan, og undersøgelserne har vist, at der gælder et religiøst begrundet forbud mod adoption i Pakistan. Forbuddet er ubetinget og omfatter således også tilfælde, hvor der består en særlig familiemæssig eller anden særlig tilknytning mellem parterne. Det er på den baggrund Familiestyrelsens opfattelse, at de danske adoptionsmyndigheder ikke bør medvirke til, at der gennemføres adoption af børn, som bor i Pakistan.

Vietnam

Adoptioner fra Vietnam skal foregå i samarbejde med de vietnamesiske adoptionsmyndigheder ifølge en bilateral aftale om adoption, som Danmark har indgået med Vietnam. Behandlingen af ansøgninger

om familieadoption skal foregå i et nært samarbejde med det vietnamesiske justitsministerium og under medvirken af formidlende organisationer i Danmark og Vietnam.

Statsforvaltningen bør kontakte Familiestyrelsen, hvis statsforvaltningen modtager en ansøgning om familieadoption af et barn, der er statsborger i Vietnam, og hvis undersøgelserne af ansøgernes forhold taler for, at adoptionen kan være til gavn for barnet.

5.6. Særlige procedurer i Haagerkonventionssager

5.6.1. Procedurer i de enkelte lande

Brasilien

Ifølge den brasilianske centralmyndighed skal adoption af et barn, som er født i Brasilien eller som boede i Brasilien før udrejsen til Danmark, ske ved en brasiliansk domstol for at være gyldig efter brasiliansk ret. Centralmyndigheden har som svar på en konkret henvendelse fra Familiestyrelsen henvist ansøgere om familieadoption til at kontakte ”Comissao Estadual Judiciaria de Advocacia CEJA”, en komité for Adoption (CEJA), i den forbundsstat, hvor barnet bor. Brasilien skelner formentlig ikke mellem sager om familieadoption og fremmedadoption.

Efter styrelsens oplysninger er det CEJA, der har det overordnede ansvar for brasilianske adoptioner i forbundsstaterne, og som kan godkende ansøgere og frigive børn til adoption. Det er formentlig intet krav, at ansøgeren er repræsenteret af en organisation. Finder statsforvaltningen – efter undersøgelse af ansøgernes forhold – at adoptionen vil være til gavn for barnet, bør statsforvaltningen rette henvendelse til CEJA i den relevante stat med henblik på at sikre, at statsforvaltningen kan modtage oplysninger om barnet i overensstemmelse med Haagerkonventionens artikel 17c.

Ansøgere bør desuden vejledes om, at adoptionen skal gennemføres ved en brasiliansk domstol, hvorfor ansøgerne samtidig bør henvises til at rette henvendelse til en brasiliansk advokat, der kan bistå med dette.

Filippinerne

Ifølge lovgivningen på Filippinerne skal alle ansøgninger om adoptioner gå igennem den filippinske adoptionsmyndighed: *Intercountry Adoption Board*, (ICAB) via en autoriseret formidlende organisation i Danmark. Der kan normalt ikke gennemføres adoptioner fra Filippinerne uden bistand fra en autoriseret organisation eller en central myndighed.

Den formidlende organisation DanAdopt har indgået aftale med de filippinske adoptionsmyndigheder om formidling af adoption i sager om både fremmed- og familieadoption. Statsforvaltningen skal derfor – hvis undersøgelserne af ansøgernes forhold taler for, at adoptionen kan være til gavn for barnet – under henvisning til bekendtgørelsens § 10, stk. 4, henvise ansøgerne til at rette henvendelse til DanAdopt, Hovedgaden 24, 3460 Birkerød, tlf. 45 81 63 33. Statsforvaltningen kan kontakte organisationen for nærmere drøftelse af forløbet.

Det bemærkes, at ICAB stiller et ufravigeligt krav om, at der udarbejdes en særlig psykolograpport om ansøgerne. Herudover er det et krav efter filippinsk lovgivning, at der i løbet af seks måneder efter barnets indrejse udarbejdes tre plejerapporter til ICAB. Plejerapporterne, der udarbejdes af statsforvaltningen, skal sendes til ICAB, inden den danske adoptionsbevilling udstedes. Først når ICAB har udstedt erklæring efter Haagerkonventionens artikel 23 (”consent to adoption”), kan adoptionsbevillingen udstedes.

Hvis ICAB er involveret i en sag om familieadoption og kan bekræfte fødselsattestens ægthed, kan de normale procedurer vedrørende legalisering af filippinske fødselsattester fraviges. Det bemærkes i øvrigt

om den normale legaliseringsprocedure, at det danske generalkonsulat i Manila ikke medvirker herved, hvorfor henvendelse herom bør rettes til Udenrigsministeriet.

Polen

Familiestyrelsen har fra de polske formidlende organisationer fået oplyst, at en familieadoption i Polen gennemføres ved de polske domstole, hvis retsstillingen for barnet er afklaret – dvs. at de biologiske forældre er indforståede med adoptionen eller døde. Er der tale om nært slægtskab (barnebarn, nevø/niece), kan ansøgerne engagere en polsk advokat til at forelægge sagen for dommeren. De polske domstole kan iværksætte en undersøgelse af barnets situation ved at henvise til en social institution/børnehjem.

Den polske centralmyndighed og det polske justitsministerium finder det uafklaret, om familieadoptioner er omfattet af Haagerkonventionen.

Sager om familieadoptioner fra Polen skal – hvis statsforvaltningen efter undersøgelse af ansøgernes forhold finder, at adoptionen vil være til gavn for barnet – forelægges Familiestyrelsen. Familiestyrelsen vil via kontakt til de formidlende organisationer i Polen forsøge at sikre, at der ved domstolens og ansøgernes initiativ iværksættes en undersøgelse af barnets forhold, og at denne undersøgelse sendes til statsforvaltningen til brug for vurderingen af, om adoptionen er til gavn for barnet.

Ansøgerne skal således gøres opmærksom på, at adoptionen skal gennemføres både efter dansk ret og efter polsk ret. En polsk dom om adoption er dog ikke ensbetydende med, at adoptionen tillades i Danmark. Det skal – ved den nævnte undersøgelse af barnets forhold – dokumenteres, at adoptionen er til gavn for barnet.

Sri Lanka

Oplysninger om ansøgerne vedlagt oversættelser af statsforvaltningens socialrapport, ansøgernes helbredsforhold, straffeattester og økonomiske forhold sendes til den srilankanske centralmyndighed, the Commissioner of Probation and Child Care Services.

Når artikel 17c-erklæring modtages fra centralmyndigheden, bør statsforvaltningen være særlig opmærksom på, om henvendelsen fra centralmyndigheden indeholder tilstrækkelige oplysninger om barnets forhold (jf. artikel 16), og om der er dokumenteret samtykke fra de biologiske forældre (jf. artikel 4).

Thailand

Familiestyrelsen har fra adoptionsmyndighederne i Thailand fået oplyst, at alle adoptioner i Thailand skal gå gennem Department of Public Welfare og centralmyndigheden Child Adoption Centre, der foretager en vurdering af ansøgningen og vurderer, om adoptionen vil være til gavn for barnet.

Child Adoption Centre har oplyst, at familieadoptioner skal gennemføres i overensstemmelse med både dansk og thailandsk ret.

I sager om familieadoption af et barn fra Thailand skal statsforvaltningen sende socialrapporten vedrørende ansøgerne samt tilknyttede dokumenter i oversat stand til Child Adoption Centre. Det kan anføres i fremsendelsen, om der er særlige forhold vedrørende barnet, som ønskes undersøgt til brug for statsforvaltningens vurdering af, om adoptionen vil være til gavn for barnet. Hvis der opstår problemer i relation til kontakten til den thailandske adoptionsmyndighed og udvekslingen af oplysninger om ansøgerne og barnet, kan Familiestyrelsen kontaktes.

Efter thailandsk lovgivning er det et krav, at der efter barnets ankomst til landet udarbejdes 3 plejerapporter inden for de første 6 måneder. Statsforvaltningen kan ikke udstede dansk adoptionsbevilling, før den

thailandske centrale myndighed har modtaget plejerapporterne og har udtalt, at den ikke har indvendinger imod, at der udstedes dansk bevilling. Ansøgerne skal desuden vejledes om, at adoptionen samtidig skal registreres efter thailandsk ret.

Andre lande

I sager om familieadoption, hvor barnet befinder sig i et land, der er omfattet af Haagerkonventionen, men hvor der ikke er udstedt retningslinjer ifølge ovenstående liste, sendes ansøgningen til Familiestyrelsen, hvis statsforvaltningen efter undersøgelse af ansøgerne finder, at adoptionen vil være til gavn for barnet.

Familiestyrelsen vil så foretage en høring af centralmyndigheden i det pågældende land om fremgangsmåden ved behandlingen af sager om familieadoptioner.

5.6.2. Afgivelse af erklæring efter artikel 17c

Statsforvaltningen skal endvidere i adoptioner omfattet af Haagerkonventionen over for den udenlandske centralmyndighed afgive en erklæring i overensstemmelse med konventionens artikel 17c om, at adoptionsproceduren kan fortsættes.

Erklæringen udfærdiges på en godkendt blanket, når ansøgningen om adoption er færdigbehandlet af statsforvaltningen, men inden udfærdigelse af adoptionsbevilling.

Afgivelse af erklæringen fra statsforvaltningens side forudsætter, at statsforvaltningen har modtaget giverlandets vurdering af barnets forhold og giverlandets artikel 17c-erklæring. Statsforvaltningen vurderer på baggrund af giverlandets tilkendegivelse om, hvorvidt adoptionen er til gavn for barnet, om adoptionen kan bevilges. Hvis adoptionen kan bevilges, afgives erklæringen herefter til giverlandet.

Om de oplysninger om barnets forhold, der gerne skulle fremgå af den udenlandske centralmyndigheds tilkendegivelse, henvises til Haagerkonventionens artikel 16. Det fremgår heraf, at giverlandet skal udarbejde en rapport om barnets identitet, adopterbarhed, baggrund, sociale miljø, familieforhold, sygdomshistorie herunder familiens, samt om barnets særlige behov. Det fremgår endvidere af artikel 16, at den udenlandske centralmyndighed skal dokumentere, at de biologiske forældre har afgivet betryggende samtykke.

Statsforvaltningen skal påse, at disse oplysninger er indeholdt i den udenlandske myndigheds tilkendegivelse. Hvis dette ikke er tilfældet, skal forholdet søges afklaret ved en ny henvendelse til den udenlandske myndighed, før artikel 17c-erklæring afgives.

Kapitel 6

Samtykke og erklæring om adoption i forbindelse med stedbarns- og familieadoption

Et samtykke til adoption er en legal betingelse for en adoption. En adoption, der gennemføres af statsforvaltningen, uden at betingelserne herfor er til stede, vil efterfølgende kunne erklæres for ugyldig.

Adoptionslovens regler om information, rådgivning og samtykke har til hensigt at sikre, at den, der skal afgive samtykke til adoptionen, modtager tilstrækkelig information og rådgivning om retsvirkningerne heraf, inden samtykket afgives.

Statsforvaltningens indhentelse af samtykke og forpligtelsen til at informere og rådgive skal derfor ses i naturlig sammenhæng.

Samtidig kan samtalen om adoptionen give statsforvaltningen mulighed for at indhente nærmere oplysninger om sagens parter til brug for vurderingen af, om adoptionen vil være til gavn for barnet.

Ifølge adoptionsbekendtgørelsen § 6, stk. 2, skal statsforvaltningen sikre, at også ansøgeren modtager eller har modtaget den fornødne information og rådgivning. Statsforvaltningen skal forinden eller i forbindelse med sagens start rådgive ansøgeren om sagens forløb, herunder om inddragelse af danske og udenlandske myndigheder, sagens tidsmæssige udstrækning, samt ansøgerens pligt til at fremskaffe den fornødne dokumentation og til at betale for oversættelser.

6.1. Tilvejebringelse af samtykker og erklæringer

Det er som udgangspunkt statsforvaltningen, der efter at have modtaget en ansøgning om adoption, tager initiativ til, at der indhentes de fornødne samtykker og erklæringer. Ansøgeren kan således ikke selv tage initiativ til, at samtykker m.v. afgives, inden ansøgning om adoption indgives.

I visse tilfælde vil samtykke og erklæringer dog være tilvejebragt før behandlingen af ansøgningen om adoption i statsforvaltningen. Det gælder ved nationale fremmedadoptioner, hvor den mor, der ønsker at bortadoptere sit barn vil have afgivet sit samtykke allerede i forbindelse med behandlingen af hendes anmodning herom. Det gælder også ved internationale fremmedadoptioner, hvor samtykker vil være afgivet i forbindelse med behandlingen af adoptionssagen ved myndighederne i barnets hjemland. Familiestyrelsen kan da træffe bestemmelse om, at samtykket afgivet over for de udenlandske myndigheder skal sidestilles med et samtykke afgivet over for danske myndigheder, jf. afsnit 15.4.

6.2. § 7-samtykke fra forældre og værge

Ifølge adoptionslovens § 7, stk. 1, er det en betingelse for at tillade adoption af et barn, der er under 18 år og umyndigt, at barnets forældre samtykker til adoptionen. Dette gælder dog kun, hvis forældrene har (del i) forældremyndigheden over barnet. Fra forældre, der ikke har del i forældremyndigheden, indhentes i stedet en erklæring efter lovens § 13, jf. afsnit 6.3.

Indhentelse af samtykke efter § 7 fra indehaveren af forældremyndigheden kan ikke undlades, medmindre den pågældende er død, forsvundet eller på grund af sindssygdom, åndssvaghed eller lignende tilstand er ude af stand til at handle fornuftsmæssigt, jf. § 7, stk. 2.

6.2.1. Hvem har forældremyndigheden?

Ansøgningen skal normalt være vedlagt dokumentation for forældremyndighedsforholdene. Dokumentation for forældremyndigheden vil normalt være en domstolsafgørelse eller en erklæring fra et statsamt eller en statsforvaltning.

I nogle situationer kan det være nødvendigt, at statsforvaltningen foretager en nærmere undersøgelse af, hvem der har forældremyndigheden over barnet. Det bemærkes i den forbindelse, at statsforvaltningerne og domstolene siden den 27. maj 2004 har indberettet aftaler og afgørelser om forældremyndighed til CPR-registeret.

Hvis barnet er født i udlandet og er af udenlandsk nationalitet, opstår der undertiden særlige problemer vedrørende afklaringen af udenlandsk ret. Dokumentation for forældremyndigheden kan da være en dom om forældremyndighed eller bevis for, at barnet er født uden for ægteskab, og at kvinden derfor efter lovgivningen i barnets fødeland har forældremyndigheden alene.

I tvivlstilfælde kan statsforvaltningen bede Familiestyrelsen om en vejledende udtalelse om, hvem der må antages at have forældremyndigheden.

6.2.2. Værge

Er begge forældre uden del i forældremyndigheden, døde, forsvundne, eller på grund af sindssygdom, åndssvagthed eller lignende tilstand ude af stand til at handle fornuftmæssigt, kræves samtykke fra en værge for barnet, jf. § 7, stk. 3. Statsforvaltningen skal da efter værgemålslovens § 47 udpege en værge for barnet.

Som bevis for fornuftsmangel på grund af sindssygdom eller åndssvagthed bør statsforvaltningen kræve en lægeerklæring fra en kompetent læge eller lignende. Erklæringen bør være udstedt med adoptionssagen for øje og indeholde oplysninger om, hvorvidt den pågældende er i stand til at forstå retsvirkningerne af adoptionen og af samtykket.

Hvis forældremyndighedens indehaver ikke kan afgive samtykke efter § 7, skal der heller ikke indhentes en erklæring efter § 13 fra den pågældende.

Det bemærkes, at det forhold, at en forælder måtte være under værgemål, ikke i sig selv har betydning for, om forælderen skal afgive samtykke efter § 7, idet dette alene afhænger af, om vedkommende har forældremyndighed over barnet og er i stand til at forstå retsvirkningerne af adoptionen og af samtykket. En værge beskikket for forælderen kan ikke på forælderenes vegne give samtykke efter § 7.

6.2.3. Formkrav

Indehaveren af forældremyndigheden skal afgive sit samtykke efter adoptionslovens § 7 skriftligt på en godkendt blanket. Samtykket efter § 7 skal afgives under personligt fremmøde for statsforvaltningen, der forinden skal vejlede forælderen om adoptionens og samtykkets retsvirkninger. Samtykker tilvejebragt på anden måde vil være uden retlig betydning.

Om statsforvaltningens forpligtelser med hensyn til information og rådgivning henvises til afsnit 6.2.5.

Særligt vedrørende udlændinge skal statsforvaltningen sikre, at den pågældende fuldt ud har forstået retsvirkningerne af adoptionen, jf. afsnit 6.5.

Skønnes det, at forældrenes beslutning om adoption ikke er truffet efter fornøden overvejelse, eller findes det af andre grunde betænkeligt at modtage deres samtykke, bør de opfordres til at overveje sagen på ny, inden samtykkeerklæringen modtages.

6.2.4. Tidspunktet for samtykkets afgivelse

Det fremgår af adoptionslovens § 8, stk. 2, at samtykket tidligst kan modtages 3 måneder efter barnets fødsel, medmindre ganske særlige forhold gør sig gældende. Reglen gælder både for moderen og faderen.

Samtykkets gyldighed er ikke tidsbegrænset, og samtykket skal være til stede indtil bevillingstidspunktet. Et allerede givet samtykke kan således tilbagekaldes. For at sikre samtykkets aktualitet bør statsforvaltningen dog generelt tilstræbe, at et samtykke er afgivet inden for et løbende år.

Om adgangen til at gennemføre en adoption, selvom samtykket er tilbagekaldt, henvises til adoptionslovens § 9, stk. 1.

6.2.5. Information og rådgivning af forældremyndighedsindehaveren

En forælder eller værge skal inden afgivelse af samtykke til adoptionen have modtaget vejledning i et sådant omfang, at den pågældende er i stand til at vurdere, om samtykket skal afgives.

I adoptionsbekendtgørelsen anvendes om den vejledning, som skal være modtaget, dels udtrykket ”rådgivning”, dels udtrykket ”information”.

Udtrykket ”information” sigter til, at modtageren får tilstrækkelig orientering om retsvirkningerne af adoptionen, af samtykket og af andre retslige forhold i tilknytning til adoptionen. Udtrykket dækker således over en mere juridisk orienteret vejledning. Der skal i den forbindelse bl.a. informeres om adoptionens retsvirkninger, herunder om at retsforholdet mellem barnet og den biologiske slægt bortfalder, om mulighederne for ophævelse af adoptionen, jf. adoptionslovens kapitel 3, og om at samtykket ikke frit kan tilbagekaldes.

Udtrykket ”rådgivning” sigter bredere end den egentlige juridiske information. Det er således ikke tilstrækkeligt at oplyse om de juridiske retsvirkninger. Reglerne må forklares på en sådan måde, at forældrene eller værgeren er i stand til at forstå og overskue konsekvenserne og rækkevidden af adoptionen og af samtykket. Herudover kan der efter omstændighederne være behov for at rådgive om alternativer til adoptionen, herunder de muligheder der i øvrigt er for at sikre retsstillingen mellem ansøgeren og barnet uden gennemførelse af en adoption, f.eks. reglerne i lov om forældremyndighed og samvær, navneloven, lov om afgift af dødsboer og gaver, og om mulighederne for oprettelse af testamente. Endvidere kan der efter omstændighederne være behov for at rådgive om forældrenes muligheder for at modtage støtte, hvis de undlader at gennemføre adoptionen.

Omfanget af den information og rådgivning, der skal ydes, må bero på en konkret vurdering. Som minimum skal det altid påses, at forældrene har modtaget information om retsvirkningerne af adoptionen og samtykket. Om der i øvrigt er behov for rådgivning, må bero på en konkret vurdering. Afgørende i den sammenhæng er, at forældrene har fået tilstrækkelig information til at vurdere, om samtykke skal gives.

Information og rådgivning af forældrene vil normalt kunne gives i forbindelse med det personlige fremmøde med henblik på afgivelse af samtykke. I de tilfælde, hvor samtykket afgives for en anden statsforvaltning end den, der behandler ansøgningen, eller for en dansk repræsentation i udlandet, vil det normalt være hensigtsmæssigt, at denne myndighed informerer og rådgiver forælderen.

I enkelte tilfælde kan det være hensigtsmæssigt at lade en anden myndighed end den, der modtager samtykket, forestå vejledningen af forælderen eller værgeren. Dette vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis den, der skal afgive samtykke, har en nær tilknytning til andre offentlige myndigheder, f.eks. fordi barnet er anbragt uden for hjemmet eller er i behandling. I sådanne tilfælde har statsforvaltningen mulighed for at bede den behandlende myndighed om at gennemføre vejledningen af forælderen, og statsforvaltningen bør så påse, at der foreligger et notat fra den vejledende myndighed om, hvad der er vejledt om og om forløbet af vejledningen.

Herudover gælder naturligvis den almindelige vejledningspligt efter forvaltningsloven til at orientere ansøgeren om sagens forløb, herunder om inddragelse af danske og udenlandske myndigheder, sagens tidsmæssige udstrækning, samt ansøgers pligt til at fremskaffe den fornødne dokumentation og betale for oversættelser.

6.3. Erklæring efter adoptionslovens §§ 13 og 14

Efter adoptionslovens § 13 kræves der fra forældre, der ikke har del i forældremyndigheden, en erklæring om adoptionen. Formålet med erklæringen er at give den pågældende forælder lejlighed til at udtale sig om adoptionen, og indhentelse af erklæringen kan kun undlades, hvis indhentelsen skønnes at ville kunne være til væsentlig skade for barnet eller at ville medføre en uforholdsmæssig forsinkelse af sagen.

6.3.1. Formkrav

Erklæringen indhentes af statsforvaltningen på en godkendt blanket. Med blanketten følger en skriftlig vejledning, der har til formål at orientere den pågældende om retsvirkningerne af en adoption.

Statsforvaltningen kan dog efter anmodning, eller når det i øvrigt findes påkrævet eller hensigtsmæssigt, indkalde forælderen til et personligt møde og vejlede vedkommende om retsvirkningerne af adoptionen samt om muligheden for at søge forældremyndigheden overført. Indkaldelse til personligt møde vil f.eks. kunne komme på tale, hvor der kan være tvivl om, hvorvidt den, der skal afgive erklæring, har forstået rækkevidden og konsekvenserne af adoptionen og af erklæringen.

Skønnes det, at forælderen beslutning om adoption ikke er truffet efter fornøden overvejelse, eller findes det af andre grunde betænkeligt at modtage erklæringen, bør forælderen opfordres til at overveje sagen på ny, inden erklæringen modtages.

6.3.2. Information til erklæringsafgiver

Den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, skal informeres om adoptionens retsvirkninger og rådgives om muligheden for at søge om overførsel af forældremyndighed eller søge om samvær eller anden kontakt med barnet.

Statsforvaltningen bør være særlig opmærksomt på, om der verserer en samværssag, idet adoption ikke kan gennemføres, før der er taget stilling til, om en protesterende forælder uden del i forældremyndigheden kan få samvær med barnet, jf. afsnit 6.3.3.

6.3.3. Protest mod adoptionen

En adoption kan normalt ikke tillades mod protest fra en forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, hvis den pågældende inden for de sidste 7-8 år har haft kontakt med barnet.

Det vil dog altid afhænge af en konkret vurdering af sagen, om adoptionen kan gennemføres trods en sådan protest. Statsforvaltningen skal i den forbindelse lægge vægt på, om hensynet til barnets tarv i den konkrete sag vejer tungere end hensynet til den forælder, der protesterer.

Statsforvaltningen kan i den forbindelse lægge vægt på, hvilken kontakt barnet tidligere har haft med den forælder, der protesterer, samt på årsagen til, at kontakten eventuelt er blevet afbrudt. Der kan også lægges vægt på den alder, som barnet havde på tidspunktet, hvor kontakten blev afbrudt, og på barnets alder på tidspunktet for ansøgningen om adoption. Der kan desuden lægges vægt på, hvilken form for kontakt, der har været tale om, (samvær/anden direkte kontakt, telefonisk kontakt eller kontakt via brev, gaver el. lignende) og på omfanget af denne kontakt (regelmæssig eller sporadisk).

Statsforvaltningen skal være særlig opmærksomt på, om der verserer en samværssag, eller om forælderen, der ikke har del i forældremyndigheden, under adoptionssagen giver udtryk for et ønske om samvær med barnet. Afgørelsen om adoption må da afvente udfaldet af en samværssag, idet adoption ikke kan gennemføres, hvis der kan fastsættes samvær.

Hvis barnet er over 18 år på tidspunktet for adoptionen, tillægges en protest som udgangspunkt ikke vægt.

6.3.4. Manglende reaktion

Manglende reaktion på henvendelsen fra statsforvaltningen vedrørende holdningen til adoptionen fra den forælder, der ikke har forældremyndigheden, må af statsforvaltningen tillægges virkning som en protest mod adoptionen, jf. afsnit 6.3.3.

6.3.5. Undladelse af at indhente § 13-erklæring

Indhentelse af erklæring kan undlades, hvis det vil medføre en uforholdsmæssig forsinkelse af sagen, jf. § 13, stk. 2.

Statsforvaltningen skal udøve rimelige bestræbelser på at finde den pågældende. Statsforvaltningen bør altid grundigt undersøge, hvornår der sidst har været kontakt til en biologisk forælder, samt om ansøgeren har nyere kontaktoplysninger. Oplyses det, at den pågældende forælder er bosat i udlandet, bør statsforvaltningen via danske repræsentationer forsøge at indhente erklæringen. Se i øvrigt afsnit 6.5.1 om indhentelse af samtykke eller erklæring fra udlandet.

Hvis den pågældende ikke kan findes og statsforvaltningen derfor undlader at indhente en § 13-erklæring, må den manglende § 13-erklæring tillægges vægt som en protest, jf. afsnit 6.3.3.

Indhentelse af erklæring kan også undlades, hvis indhentelsen vil kunne være til væsentlig skade for barnet. Denne bestemmelse må administreres med stor forsigtighed, da oplysningerne herom normalt stammer fra den forælder, der har forældremyndigheden. Oplysninger om, at der består et spændt forhold mellem forældrene, eller at man ikke ønsker, at den af forældrene, der er uden del i forældremyndigheden, får oplysninger om adoptionen, er normalt ikke legitime grunde til at undlade at indhente en erklæring.

6.3.6. Klageadgang før bevilling udfærdiges

Hvis statsforvaltningen finder, at en adoption bør gennemføres trods protest (eller manglende reaktion) fra den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, skal statsforvaltningen i en afgørelse gøre den pågældende opmærksom på, at statsforvaltningen agter at tillade adoptionen uanset den pågældendes protest.

Hensigten med proceduren er, at den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, får lejlighed til at få prøvet statsforvaltningens vurdering, inden adoptionsbevillingen udfærdiges.

Afgørelsen skal være begrundet og indeholde oplysning om klageadgang til Familiestyrelsen, samt om at statsforvaltningen vil udfærdige bevilling, hvis den pågældende ikke inden 1 måned (eller efter omstændighederne mere) har klaget over afgørelsen til Familiestyrelsen eller bedt statsforvaltningen om at indbringe sagen for Familiestyrelsen.

Hvis der klages, sætter statsforvaltningen adoptionssagen i bero.

6.4. Samtykke fra barnet

6.4.1. Børn over 12 år

Et barn over 12 år skal give sit samtykke til adoptionen, jf. adoptionslovens § 6, stk. 1.

Efter § 6, stk. 2, skal samtykket afgives under personligt fremmøde for statsforvaltningen, idet samtykket dog skal afgives mundtligt eller skriftligt efter statsforvaltningens bestemmelse herom. Hvis samtykket afgives skriftligt, skal det ske på en godkendt blanket. Hvis det gives mundtligt, skal statsforvaltningen udfærdige en erklæring om, at samtykket er afgivet. Der henvises til adoptionsbekendtgørelsens § 20, stk. 2.

Før samtykket afgives, skal statsforvaltningen afholde en samtale med barnet om adoptionen, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 20, stk. 3. Under samtalen skal statsforvaltningen give barnet information og rådgivning om adoptionen og dens retsvirkninger, og barnet skal have mulighed for at udtale sig nærmere om adoptionen. Ved samtalen med barnet skal statsforvaltningen sikre, at barnet forstår alle retsvirkningerne af adoptionen, herunder spørgsmål om eventuel navneændring og indfødsret. Samtalens indhold

skal bruges i vurderingen af, om adoptionen er til gavn for barnet. Se endvidere afsnit 6.4.3. om samtalen med barnet og om notatpligt.

Statsforvaltningen kan undtagelsesvis undlade at indhente et samtykke, hvis indhentelsen heraf må antages at være til skade for barnet. Denne bestemmelse skal administreres med stor varsomhed og anvendes i praksis yderst sjældent, og det er således efter Familiestyrelsens opfattelse ikke tilstrækkeligt, at man ikke ønsker, at barnet skal vide, at ansøgeren ikke er forælder til barnet.

Herudover kan der forekomme tilfælde, hvor et barn under 18 år på grund af åndssvaghed eller sindssygdom ikke er i stand til at forstå retsvirkningerne af en adoption, og hvor indhentelsen af samtykke vil være til skade for barnet. Hvis barnet er over 18 år, men er under værgemål, skal samtykke fra barnets værgе indhentes, jf. adoptionslovens § 14. Er den pågældende under værgemål og samtidig fratrækt den retlige handleevne på grund af en sindssygdom eller åndssvaghed, og er den pågældende ikke i stand til at forstå retsvirkningerne af en adoption, kan den pågældende ikke adopteres.

Reglerne om samtykke, rådgivning og information af et barn over 12 år finder også anvendelse, hvis barnet befinder sig i udlandet, og samtykket skal indhentes via en dansk repræsentation. jf. adoptionsbekendtgørelsens § 20, stk. 4.

6.4.2. Børn under 12 år

Er barnet under 12 år, skal der ifølge adoptionsloven foreligge oplysning om dets holdning til adoptionen, i det omfang barnets modenhed og sagens omstændigheder tilsiger det. Statsforvaltningen skal tilvejebringe oplysninger om barnets holdning på en måde, der er afpasset barnets alder, modenhed og sagens omstændigheder, og høring af et barn under 12 år kræver, at barnet har den fornødne modenhed og er i stand til at forstå og udtale sig om den påtænkte adoption.

Høringsreglen er ikke ubetinget. Statsforvaltningen skal altid konkret vurdere det enkelte barns modenhed og ikke alene vurdere dette ud fra barnets alder. Oplysninger om barnets modenhed tilvejebringes bl.a. gennem oplysninger fra forældre og eventuelt barnets dagsinstitution/skole.

Hvis en eller flere af de formelle betingelser for adoption ikke er opfyldt, eller statsforvaltningen skønner, at adoptionen allerede på det foreliggende grundlag ikke kan antages at være til gavn for barnet, skal barnet ikke høres.

Inddragelse af børn i form af egentlige samtaler afhænger af det enkelte barns modenhed. Det vil dog formentlig for de fleste ca. 7-årige være muligt at gennemføre en samtale. Der vil sikkert kunne gennemføres samtaler med selv meget små børn (før skole alderen). Statsforvaltningen skal være opmærksom på, om der er tale om et barn med funktionsnedsættelser.

Iværksætter statsforvaltningen en høring af barnet, bør barnet indkaldes til en samtale. Under samtalen bør statsforvaltningen informere barnet om retsvirkningerne af en adoption og yde barnet rådgivning. Omfanget af informationen og rådgivningen må tage udgangspunkt i barnets faktiske situation og gives på en sådan måde, at barnet mødes i "øjnehøjde".

Statsforvaltningen skal ved samtaler med børn være opmærksom på, at barnet ikke kan tilkendegive sine synspunkter, hvis ikke det er tilstrækkeligt informeret om de spørgsmål, det forventes at kunne have en mening om. Det er derfor vigtigt, at barnet under samtalen informeres om baggrunden for, at barnet er indkaldt til en samtale og om de spørgsmål, barnet skal forholde sig til.

Det er vigtigt, at barnet ikke sættes i en situation, som det ikke kan overskue, og som barnet ikke kan forholde sig til.

Det er ikke et krav, at barnet afgiver samtykket skriftligt over for statsforvaltningen.

Hvis oplysningerne om barnets holdning til adoptionen stammer fra andre myndigheder, skal statsforvaltningen sikre sig, at barnet har modtaget den fornødne rådgivning og fået tilstrækkelig information om adoptionen. Hvis dette ikke er tilfældet, bør også børn under 12 år indkaldes til samtale.

6.4.3. Samtalen med barnet og notatpligt

Hvis statsforvaltningen afholder samtale med et barn om adoptionen, skal statsforvaltningen udfærdige et notat om samtalen, jf. offentlighedslovens § 6.

Barnet skal orienteres om, at der udfærdiges et notat om samtalen, og at oplysninger fra samtalen vil indgå i grundlaget for afgørelsen. Barnet skal endvidere orienteres om, at forældrene og ansøger kan få oplysningerne fra samtalen, medmindre der er tale om oplysninger, som statsforvaltningen kan begrænse efter reglerne om aktindsigt. De oplysninger, som barnet fremkommer med om sig selv og om forholdet til forældre/ansøger, vil efter en konkret vurdering kunne undtages fra aktindsigt, hvis statsforvaltningen skønner, at videregivelse af oplysningerne vil være til skade for barnet, særligt barnets forhold til forældrene eller andre.

Oplysninger om barnets konklusion eller holdning i sagen vil normalt ikke kunne undtages fra aktindsigt.

Notatet om samtalen med barnet bør så klart som muligt beskrive barnets mening. Det bør indeholde følgende oplysninger:

- barnets stillingtagen til, at dets oplysninger videregives til forældrene eller andre
- tid og sted for samtalen og de medvirkende,
- barnets forhold til ansøger,
- barnets forhold til biologiske forældre,
- barnets syn på adoptionen, herunder barnets holdning til retsvirkningerne heraf, f.eks. holdning til nyt navn, indfødsret, afbrydelsen af slægtskabet til biologisk forælder, arvemæssige konsekvenser, m.v.,
- en vurdering af samtalen, herunder barnets modenhed og reaktioner

De oplysninger, der kommer frem under samtalen, skal indgå i statsforvaltningens vurdering af, om adoptionen kan antages at være til gavn for barnet.

6.5. Særlig vejledningspligt over for udlændinge

Det følger af adoptionslovens § 8, stk. 3, og af adoptionsbekendtgørelsens § 15, stk. 2, og § 19, stk. 2 og 3, at en forælder eller værge, der skal afgive samtykke eller erklæring, skal have modtaget rådgivning og information om adoptionens retsvirkninger.

Statsforvaltningernes almindelige vejledningspligt følger også af forvaltningslovens § 7.

I forbindelse med rådgivning og information af udlændinge skal statsforvaltningen være særlig opmærksom på, om den pågældende fuldt ud forstår den rådgivning og information, som modtages.

Folketingets Ombudsmand har i sin beretning for 1990 anført, at det følger af bestemmelserne om myndighedernes vejledningspligt og af officialmaksimen, at forvaltningsmyndigheder i almindelighed må sikre sig, at de bliver forstået af udlændinge, hvis sag myndighederne behandler. Ifølge ombudsmanden gælder denne vejledningspligt særligt, hvor den pågældende udlænding ikke har kendskab til, at der eksisterer en sag.

Om statsforvaltningen i den konkrete sag skal oversætte breve til et for udlændingen tilgængeligt sprog eller indkalde en tolk til samtaler med den pågældende, må bero på en konkret vurdering.

6.5.1. Særligt om indhentelse af samtykke eller erklæring fra udlandet

Hvis den, der skal afgive samtykke eller erklæring, ikke har bopæl her i landet, kan statsforvaltningen anmode en dansk repræsentation i opholdslandet om at indkalde den pågældende til en samtale med henblik på afgivelse af samtykke eller erklæring.

Til brug for afgivelse af samtykket eller erklæringen anvendes en godkendt blanket oversat til et sprog, som forælderen forstår.

Det skal sikres, at vedkommende modtager den fornødne rådgivning og information om adoptionens retsvirkninger. Hvis statsforvaltningen anmoder en dansk repræsentation i udlandet om at indhente samtykket fra forældrene eller værgeren, bør statsforvaltningen instruere repræsentationen om, hvilke informationer m.v. der bør gives til den, der skal afgive samtykke.

6.6. Forbud mod vederlag og ulovlig formidling

Alle de personer, der skal afgive samtykke m.v. til adoption, er omfattet af forbudet i adoptionslovens § 15 mod at yde eller modtage vederlag i forbindelse med adoptionen. Statsforvaltningen må under samtalerne søge oplyst, om der er ydet eller modtaget vederlag eller anden form for modydelse. En adoptionsbevilling må nægtes, hvis der er ydet vederlag, uanset om vederlaget har påvirket den pågældendes holdning til adoptionen.

Efter adoptionslovens § 33, stk. 1, må der ikke ydes eller modtages hjælp med henblik på at opnå forbindelse mellem en kvinde og en anden, der ønsker, at kvinden skal føde et barn til denne (surrogatmoderskab).

Efter § 33, stk. 2, må der heller ikke foretages annoncering med henblik på at opnå en sådan forbindelse.

Forbuddet gælder, uanset om der ydes vederlag eller ej. Ikke blot formidleren, men også modtageren af formidlingen, kan straffes for overtrædelse af denne bestemmelse.

Formålet med bestemmelsen er at modvirke surrogatmoderskab, hvori der er et kommercielt islæt, ud fra en betragtning om, at børn ikke bør gøres til en handelsvare. En overtrædelse af § 33 kan straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

Familiestyrelsen har på baggrund af en række konkrete sager søgt afklaret, om adoptionslovens § 33 finder anvendelse i tilfælde, hvor en udenlandsk organisation yder bistand til at formidle kontakt mellem et dansk ægtepar og en udenlandsk rugemor.

På baggrund af formuleringen af § 33 må det konkluderes, at hvis bistanden må anses for modtaget i Danmark, dvs. at materiale fra den udenlandske organisation til et dansk ægtepar er modtaget i Danmark, og hvis formidling af kontakten mellem den udenlandske rugemor og det danske ægtepar er sket i Danmark, kan det danske ægtepar straffes for overtrædelse af § 33. Hvor bistanden må anses for at være modtaget i udlandet, kan parret derimod kun straffes, hvis modtagelsen af sådan bistand også er strafbar i det pågældende land, jf. straffelovens § 7, stk. 1, nr. 2.

En overtrædelse af § 33 kan derimod ikke begrunde, at bevilling til eventuel efterfølgende stedbarnsadoption nægtes.

Ved mistanke om ulovlig formidling af surrogatmoderskab skal adoptionssagen forelægges for Familiestyrelsen, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 7, stk. 2.

6.7. Tvangsadoption

Udgangspunktet i adoptionsloven er, at en adoption ikke kan gennemføres uden et samtykke fra forældrene efter adoptionslovens § 7. Adoption kan dog i særlige tilfælde gennemføres uden samtykke fra forældrene, hvis hensynet til barnets tarv afgørende tilsiger dette.

Afgørelser om adoption uden samtykke skal forelægges for Familiestyrelsen efter adoptionsbekendtgørelsens § 7, stk. 1, nr. 2 og 3.

6.7.1. Tilbagekaldelse af samtykke

Hvis et samtykke til adoption tilbagekaldes under sagens behandling, skal statsforvaltningen underrette ansøgerne herom, vejlede om retsstillingen og spørge, om adoptionen fortsat ønskes gennemført.

Efter § 9, stk. 1, i adoptionsloven kan adoptionsbevilling alligevel meddeles, hvis tilbagekaldelsen under særlig hensyntagen til barnets tarv ikke er rimeligt begrundet. Bestemmelsen kan anvendes i situationer, hvor barnet, efter at et samtykke er givet, er blevet anbragt i en plejefamilie og er faldet godt til hos plejeforældrene, der er interesseret i at adoptere barnet.

Der kræves ikke så meget for at fremme en adoption, hvis et meddelt samtykke er blevet tilbagekaldt, som hvis samtykket aldrig er blevet givet.

Der kan lægges vægt på, om begrundelsen for tilbagekaldelsen er rimelig. Selv om dette er tilfældet, kan hensynet til barnets tarv dog, når barnet har været hos plejeforældrene i en vis tid, med betydelig vægt tale for at se bort fra tilbagekaldelsen.

6.7.2. Adoptionslovens § 9, stk. 2

Bestemmelsen i adoptionslovens § 9, stk. 2, vil navnlig have betydning for børn, der gennem længere tid har været anbragt i familiepleje med kommunens medvirken, og hvor de biologiske forældre har undladt at opretholde en rimelig kontakt med barnet. Bestemmelsen kan dog også anvendes i situationer, hvor der har været kontakt mellem barn og forældre, men hvor kontakten skønnes at have været til skade for barnet.

Hvis barnet er anbragt uden for hjemmet med kommunens bistand, kræves samtykke fra Ankestyrelsen. Der påhviler kommunerne en forpligtelse til at være opmærksom på tilfælde, hvor der skønnes at være grundlag for at søge en adoption fremmet.

Kommunens beslutning om at anbefale tvangsadoption efter § 9, stk. 2, bør træffes efter reglerne for tvangsmæssig gennemførelse af foranstaltninger i sociallovgivningen, jf. kapitel 13 og kapitel 23 i Socialministeriets vejledning nr. 99 af 5. december 2006 om særlig støtte til børn og unge og deres forældre.

Det bemærkes, at tvangsadoption i øvrigt kun kan gennemføres, hvis de øvrige betingelser for adoption i adoptionsloven er opfyldt.

Der kan i statsforvaltningens afgørelse lægges vægt på, om kommunen på baggrund af grundige undersøgelser har anset det for udelukket, at barnet kan vende tilbage til sit hjem. Efter praksis skal der endvidere være tale om, at barnet har en vis alder. Desuden skal der have været manglende kontakt mellem barnet og de biologiske forældre i en vis årrække, typisk i en periode på mellem 6-8 år, og den manglende kontakt skal som udgangspunkt skyldes forældrenes manglende forsøg på kontakt.

6.7.3. Tilladelse til senere bortadoption

Adoptionslovens § 10 tager særligt sigte på situationer, hvor det har vist sig at være umuligt at opretholde kontakten mellem et institutionsanbragt barn og dets forældre. Bestemmelsen sikrer, at plejeforældre, der

er interesseret i at adoptere et barn, der normalt vil have opholdt sig på institution i længere tid og derfor ikke er helt lille, har en rimelig sikkerhed for, at adoption ikke senere vil strande på grund af forældrenes modstand.

Ankestyrelsen kan efter adoptionslovens § 10 anmode statsforvaltningen om at give tilladelse til, at et barn, der er anbragt uden for hjemmet efter lov om social service, senere bortadopter, selv om et samtykke efter adoptionslovens § 7 ikke kan opnås. En tilladelse til senere bortadoption kan kun gennemføres under betingelse af, at hensynet til barnet afgørende tilsiger dette, jf. adoptionslovens § 9, stk. 2, og afsnit 6.7.2. herom.

Initiativet til sagen vil normalt komme fra kommunen, der før sagen sendes til Ankestyrelsen, bør sikre sig, at plejefamilien, hvor barnet skal anbringes med henblik på senere adoption, er godkendt som adoptanter.

Ankestyrelsens ansøgning om senere bortadoption sendes til statsforvaltningen på det sted, hvor barnets forældre eller den af dem, der har forældremyndigheden over barnet, bor. Hvis forældrene ikke har bopæl her i landet, sendes ansøgningen til statsforvaltningen på det sted, hvor de opholder sig. Har begge forældre del i forældremyndigheden, men forskellig bopæl, sendes ansøgningen til statsforvaltningen på det sted, hvor en af dem bor, eller, hvis ingen af dem har bopæl her i landet, på det sted, hvor en af dem opholder sig. Har forældrene eller den af dem, der har forældremyndigheden over barnet, hverken bopæl eller opholdssted her i landet, sendes ansøgningen til statsforvaltningen på det sted, hvor barnet bor eller opholder sig.

Er tilladelse til senere bortadoption givet efter adoptionslovens § 10, skal forældrene ikke spørges, når adoptionen efterfølgende søges gennemført. Ansøgningen om adoption skal i øvrigt sendes til den statsforvaltning, der i sin tid meddelte tilladelsen.

6.7.4. Domstolsprøvelse

Statsforvaltningens afgørelse om tilladelse til adoption eller senere bortadoption uden samtykke fra forældrene, kan af barnets forældre eller værge kræves indbragt for retten.

Statsforvaltningens afgørelse om bevilling eller tilladelse efter §§ 9 eller 10, skal være skriftlig og skal udleveres af statsforvaltningen til eller forkyndes for barnets forældre eller værge. Afgørelsen skal indeholde oplysning om, at de pågældende inden 14 dage fra modtagelsen kan forlange sagen forelagt for Familiestyrelsen eller indbragt for retten.

På samme måde skal statsforvaltningen underrette ansøgeren, hvis statsforvaltningen træffer afgørelse om, at der ikke kan meddeles bevilling i et tilfælde, hvor et samtykke afgivet i overensstemmelse med § 8 er tilbagekaldt, jf. § 9, stk. 1. Ansøgeren kan indbringe sagen for retten, jf. § 11, stk. 1, 4. pkt.

Der skal ikke ske underretning af ansøgeren som beskrevet ovenfor, hvis statsforvaltningen afslår at meddele bevilling efter § 9, stk. 2, i tilfælde, hvor samtykke aldrig har foreligget, ligesom der heller ikke er adgang til domstolskontrol. Ansøgerne kan efter de almindelige regler om administrativ rekurs klage til Familiestyrelsen.

Kapitel 7

Faderskab

Den 1. juli 2002 trådte børneloven (lov nr. 460 af 7. juni 2001) i kraft. Før da var de fleste bortadoptioner blevet gennemført, uden at faderskabet var blevet fastslået.

Den nye børnelov indebar imidlertid, at moderens oplysningspligt blev skærpet – også i tilfælde, hvor barnet ønskes bortadopteret. Herudover blev der indført adgang til, at mænd, der i konceptionstiden har haft seksuelt forhold til moderen, i visse tilfælde kan få prøvet deres faderskab, og muligheden for at få genoptaget en faderskabssag blev udvidet.

I afsnit 7.1. beskrives reglerne for behandlingen af sager om bortadoption af danske børn, når faderskabet ikke er fastslået, og i afsnit 7.2 beskrives reglerne for behandlingen af sager, når faderskabet er fastslået. I afsnit 7.3. gennemgås retningslinierne for behandlingen af sager om genoptagelse af faderskabssagen, efter at barnet er blevet adopteret. I afsnit 7.4. omtales endelig behandlingen af faderskabsspørgsmålet i familie- og stedbarnsadoptioner.

Reglerne finder anvendelse, hvis barnet er født den 1. juli 2002 eller senere.

7.1. Behandlingen af adoptionssager, når faderskabssagen verserer

Udgangspunktet er, at bortadoption af et dansk barn først kan gennemføres, når faderskabssagen er afsluttet.

Herved sikres, at barnets far får mulighed for at udtale sig om adoptionsspørgsmålet, jf. særligt adoptionslovens § 13. Endvidere sikres det, at faderskabet så vidt muligt registreres, således at barnet senere kan få oplyst, hvem dets genetiske far er.

I sager om bortadoption af danske børn, der normalt opholder sig i en plejefamilie eller på en institution, er der imidlertid afgørende hensyn til barnet, der taler for, at bortadoptionen gennemføres hurtigst muligt efter, at barnet er blevet 3 måneder og samtykke kan gives, jf. adoptionslovens § 8, stk. 2. Det er derfor vigtigt, at faderskabssagen påbegyndes hurtigst muligt, og det bemærkes i den forbindelse, at børnelovens § 4 giver moderen eller statsforvaltningen mulighed for at rejse faderskabssagen allerede inden barnets fødsel.

Det forudsættes i øvrigt, at behandlingen af faderskabssagen tilrettelægges på en sådan måde, at der tages hensyn til sagens hastende karakter, ligesom det forudsættes, at statsforvaltningens behandling af adoptions- og faderskabssagerne generelt tilrettelægges således, at sagerne kan afsluttes så hurtigt, som det er muligt og forsvarligt.

Det er ved vedtagelsen af børneloven antaget, at det i langt de fleste tilfælde vil være uproblematisk at lade adoptionssagen afvente faderskabssagen, idet der i de fleste sager formentlig kun vil være én mulig far, som herefter vil anerkende faderskabet. I tilfælde, hvor det ikke er muligt at identificere den eller de mulige fædre, vil faderskabssagen i almindelighed ligeledes kunne afsluttes hurtigt ved, at sagen henlægges.

7.1.1. Hvis faderskabssagen trækker i langdrag

Det kan imidlertid forekomme, at faderskabssagen undtagelsesvis trækker ud, f.eks. hvis den eller de mulige fædre ikke umiddelbart kan anerkende faderskabet, eller hvis en mand, der er eller kan være far til barnet, bor i udlandet.

I sådanne tilfælde vil adoptionen kunne gennemføres, hvis den eller de mænd, der er parter i sagen, erklærer sig indforstået med adoptionen. Erklæring herom bør afgives skriftligt, og det bør aldrig overlades til barnets mor at indhente erklæringen. Statsforvaltningen må i den forbindelse overveje, om erklæringen bør afgives under personligt møde i statsforvaltningen.

Ønsker én af de ovenfor nævnte parter i faderskabssagen ikke at tilslutte sig adoptionen, må adoptionssagen som udgangspunkt sættes i bero.

Adoptionen vil dog undtagelsesvist kunne gennemføres, hvis det allerede under faderskabssagen må anses for klart, at den (eller de) pågældende mand ikke kan eller ønsker at få forældremyndigheden over barnet. I sådanne tilfælde bør en mulig far i almindelighed ikke kunne hindre gennemførelsen af bortadoptionen. Afgørelsen herom må imidlertid bero på en samlet vurdering af det enkelte tilfælde, herunder af baggrunden for, at den pågældende mand ikke er indforstået med adoptionen.

Efter Familiestyrelsens opfattelse bør adgangen til at gennemføre en adoption i tilfælde, hvor der verserer en faderskabssag, og hvor den mulige far protesterer mod adoptionen, administreres med tilbageholdenhed, således at denne adgang kun benyttes i tilfælde, hvor der er tale om helt særlige omstændigheder i den konkrete sag, eksempelvis hvor det er klart, at der er tale om chikane eller lignende.

Gennemføres en adoption, selvom faderskabssagen endnu ikke er afsluttet, vil faderskabssagen i almindelighed skulle fortsættes, således at det så vidt muligt fastslås, hvem der er barnets far. At faderskabet fastslås vil ikke berøre adoptionens gyldighed og vil – som følge af adoptionen – ikke have nogen retsvirkning for den pågældende mand, der f.eks. ikke vil have ret til samvær med eller arveret efter barnet.

7.1.2. Adoptionen skal normalt ikke afvente udløbet af 6 måneders fristen i børnelovens § 6

Efter børnelovens § 6 har en mand, der i konceptionsperioden har haft seksuelt forhold til en kvinde i den periode, hvor hun er blevet gravid, i visse tilfælde ret til at få prøvet, om han er far til hendes barn. Anmodning herom skal efter bestemmelsen fremsættes senest seks måneder efter barnets fødsel, medmindre der på tidspunktet for anmodningen verserer en faderskabssag.

Bortadoptionen kan som udgangspunkt gennemføres, selvom 6 måneders fristen ikke er udløbet.

Hvis helt særlige forhold tyder på, at der kan være en mand, der har ret til at få prøvet sit faderskab efter børnelovens § 6, og som ønsker at udnytte denne ret, bør bortadoptionen dog ikke gennemføres før fristens udløb.

I tilfælde, hvor en mand har anmodet om at få prøvet sit faderskab efter bestemmelsen, gælder de retningslinier, som er omtalt ovenfor i afsnit 7.1.

At bortadoption er gennemført, afskærer ikke en mand fra at få prøvet faderskabsspørgsmålet, hvis betingelserne i børnelovens § 6 er opfyldt. At faderskabet fastslås vil imidlertid også her være uden retlig betydning og vil ikke berøre adoptionens gyldighed.

7.2. Behandlingen af adoptionssager, når faderskabet er fastslået

I forbindelse med vedtagelsen af forældreansvarsloven, der trådte i kraft den 1. oktober 2007, er reglerne for, hvornår der etableres fælles forældremyndighed i forbindelse med fastslåelse af faderskabet blevet udvidet.

Med forældreansvarsloven er der indført en regel, hvorefter der automatisk etableres fælles forældremyndighed, hvis forældrene var separerede på tidspunktet for barnets fødsel, jf. lovens § 6, stk. 2, nr. 1. Der etableres endvidere fælles forældremyndighed, hvis forældrene har været gift med hinanden inden for de sidste 10 måneder fra barnets fødsel, jf. § 6, stk. 3. Denne bestemmelse omhandler således forældre, der er skilt på tidspunktet for barnets fødsel – men som har været gift inden for de sidste 10 måneder. I begge tilfælde kræves det, at den fraseparerede mand eller den tidligere ægtemand ifølge anerkendelse eller dom anses som barnets far.

For så vidt angår ugifte etableres der efter forældreansvarslovens § 7, stk. 3, fælles forældremyndighed, hvis en mand anses for far til barnet ifølge anerkendelse eller dom, og forældrene har eller har haft

fælles folkeregisteradresse inden for de sidste 10 måneder før barnets fødsel. Det er forudsætning for bestemmelsens anvendelse, at faderskabet er fastslået ved anerkendelse eller dom efter børnelovens regler. I de situationer, hvor der opstår tvist om, hvorvidt betingelserne har haft fælles folkeregisteradresse inden for de sidste 10 måneder henvises der til pkt. 2.1.1.1. i Vejledning nr. 9859 af 6. september 2007 om forældremyndighed og barnets bopæl.

I sager om bortadoption vil moderen erfaringsmæssigt oftest have forældremyndigheden over barnet alene.

Moderen skal således afgive samtykke efter adoptionslovens § 7. Fra barnets far indhentes en erklæring efter adoptionslovens § 13.

Ønsker barnets far at få forældremyndigheden over barnet, er det klare udgangspunkt, at adoptionen ikke kan gennemføres mod hans protest, medmindre det fastslås, at han ikke kan få medhold i anmodningen om at få forældremyndigheden tillagt.

Ønsker faderen derimod ikke at få forældremyndigheden – og er der derfor ingen af forældrene, der vil påtage sig ansvaret for barnet - vil hensynet til barnets tarv normalt tilsige, at det bortadopteret. Afgørelsen herom må imidlertid bero på en samlet vurdering af det enkelte tilfælde, herunder af baggrunden for, at faderen protesterer mod adoptionen. Det må også komme i betragtning, hvem der i givet fald ellers vil skulle tage sig af barnet.

I sager, hvor der er uenighed om forældremyndighedsspørgsmålet, bør der udvises særdeles stor tilbageholdenhed med at tillade adoption, når spørgsmålet endnu ikke er afgjort.

7.3. Genoptagelse af faderskabssagen efter at adoptionen er gennemført

Børneloven indebærer, at mulighederne for genoptagelse af faderskabssager i visse tilfælde er udvidet. Der vil bl.a. være adgang til genoptagelse i tilfælde, hvor faderskabet aldrig er blevet fastslået ved registrering, anerkendelse eller dom, hvis det må antages, at en bestemt mand kan blive barnets far.

Den omstændighed, at barnet er bortadopteret, vil ikke i sig selv indebære, at faderskabssagen ikke kan genoptages. Heller ikke i disse tilfælde vil det, at det genetiske faderskab fastslås, have retlig betydning.

Det må sikres, at anonymiteten i bortadoptionssager bevares, også i en eventuel senere faderskabssag. De biologiske forældre må derfor ikke ved f.eks. en genoptagelsessag kunne få kendskab til, hvem der har adopteret barnet.

7.4. Særligt om faderskabsspørgsmålet i stedbarns- og familieadoptioner

Ved stedbarns- eller familieadoption vil barnet normalt allerede være i den familie, hvor det skal vokse op. Her er der således ikke et tilsvarende behov for, at adoptionen gennemføres hurtigt. Det forudsættes derfor, at stedbarns- eller familieadoptioner ikke gennemføres før seks måneder efter barnets fødsel, eller før en verserende faderskabssag er afsluttet, medmindre der foreligger ganske særlige omstændigheder.

Protesterer barnets far mod adoptionen, vil vurderingen af, om adoptionen alligevel skal gennemføres, ske i overensstemmelse med hidtidig praksis, hvorefter der i almindelighed kun kan blive tale om at gennemføre en adoption trods protest fra den af forældrene, som er uden del i forældremyndigheden, hvis den pågældende ikke har haft kontakt med barnet inden for de sidste 7-8 år.

7.5. Særligt om faderskab og kunstig befrugtning

Det er Familiestyrelsens opfattelse, at sager om faderskabet til et barn, som er blevet til ved kunstig befrugtning, efter styrelsens opfattelse kan henlægges, hvis det findes godtgjort,

- at befrugtningen er foretaget med sæd, der er doneret eller anvendt som beskrevet i børnelovens § 28, stk. 1,
- at sæden er købt gennem en læge og stammer fra samme sædbank, som hospitaler og fertilitetsklinikker benytter sig af, og
- at donorsæden alene er identificeret med et donornummer, ejakulatnummer eller lignende.

Det er herudover en betingelse, at moderen over for statsforvaltningen oplyser, at hun ikke har haft seksuelt forhold til en mand i den periode, hvor hun blev gravid, og at der i øvrigt ikke er oplyst om forhold, som gør det betænkeligt at henlægge sagen.

I disse situationer vil en stedbarnsadoption kunne gennemføres 3 måneder efter barnets fødsel, da faderskabssagen henlægges.

Kapitel 8

Godkendelseskrav ved fremmedadoption

8.1. Adoptionslovens krav om godkendelse som adoptant

Adoptionslovens § 2 indeholder den grundlæggende betingelse for, at adoption må bevilges - nemlig at adoptionen må antages at være til gavn for den, der ønskes adopteret.

Som grundlag for adoptionen skal der være foretaget en undersøgelse. Ved adoptionslovens § 4 a, er kravet herom skærpet til et krav om, at ansøgeren som hovedregel skal godkendes som adoptant.

Godkendelse som adoptant meddeles af statsforvaltningens adoptionssamråd efter en undersøgelse, der foretages af statsforvaltningen, jf. adoptionslovens § 25 a.

De krav, der gælder for at blive godkendt som adoptant, udspringer af det grundlæggende princip om, at hensynet til barnets bedste kommer i første række. Ansøgeren har ikke et retskrav på at kunne adoptere et barn. Uanset at ansøgeren har et legitimt ønske om at adoptere, vil en eventuel konflikt mellem ansøgerens ønsker og hensynet til, hvad der er bedst for barnet, altid skulle afgøres til fordel for barnet.

Kravene i forbindelse med godkendelse som adoptant findes i §§ 5-9 i bekendtgørelse nr. 1367 af 12. december 2006 om godkendelse som adoptant (godkendelsesbekendtgørelsen).

Uanset om ansøgeren ønsker at adoptere et udenlandsk barn eller et dansk barn, skal ansøgeren opfylde en række generelle krav, der er forholdsvis målbare. Disse krav beskrives i afsnit 8.2. Ansøgeren skal herudover også efter en mere individuel vurdering kunne anses for egnet til at opfostre et adoptivbarn. Kravene i den forbindelse beskrives i afsnit 8.4. Hvis der søges om adoption af et udenlandsk barn, og ansøgeren ikke tidligere har adopteret et udenlandsk barn, skal ansøgeren desuden deltage i et adoptionsforberedende kursus, jf. afsnit 8.3.

Selve forløbet af undersøgelsen afhænger af, om ansøgeren ønsker at adoptere et udenlandsk barn eller et dansk barn. I førstnævnte tilfælde gælder et særligt faseopdelt undersøgelsesforløb, der beskrives i afsnit 10, mens undersøgelsesforløbet ved godkendelse til adoption af et dansk barn beskrives i afsnit 11.

8.2. De generelle godkendelseskrav

I det følgende redegøres der for de generelle kriterier, som man normalt skal opfylde for at blive godkendt som adoptant. Hvordan disse retningslinier nærmere skal anvendes i konkrete sager, vil også

kunne udledes af Adoptionsnævnets praksis i konkrete sager, der er beskrevet på nævnets hjemmeside: [HREF="http://www.adopt.dk/"](http://www.adopt.dk/) **MACROBUTTON HtmlResAnchor www.adopt.dk.**

8.2.1. Alder

Efter godkendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 1, kan en ansøger ikke godkendes som adoptant, hvis ansøgerens alder på tidspunktet for ansøgningens indgivelse overstiger barnets alder med mere end 40 år. Reglen skal forstås sådan, at der maksimalt må være 40 år og 364 dages aldersforskel mellem ansøgeren og barnet.

Ansøges der om en abstrakt godkendelse som adoptant, jf. afsnit 12.1. beregnes aldersforskellen som forskellen mellem ansøgerens alder og den nedre aldersramme for den abstrakte godkendelse. Dette indebærer, at en ansøger, der ønsker en abstrakt godkendelse som adoptant til et barn i alderen 0-36 måneder, ikke må være fyldt 41 år på tidspunktet for ansøgningens indgivelse.

Hvis ansøgeren på ansøgningstidspunktet er fyldt 41 år, vil ansøgeren efter hovedreglen ikke kunne godkendes til et barn yngre end 12 måneder, mens en ansøger på 42 år på ansøgningstidspunktet ikke vil kunne godkendes til et barn yngre end 24 måneder osv.

Ansøgerens alder vurderes på tidspunktet for indgivelse af ansøgningen til statsforvaltningen, hvilket forstås som det tidspunkt, hvor ansøgningen modtages i statsforvaltningen.

Dette tidspunkt fastholdes kun som ansøgningstidspunkt, hvis efterfølgende oplysninger fra ansøgernes side fremkommer i umiddelbar kontinuitet af ansøgningen om forundersøgelse. Det er således f.eks. ikke muligt at opfylde det ovenfor omtalte 40 års krav ved kort før sin 41 års fødselsdag at indsende en ufuldstændig ansøgning og herefter undlade at foretage videre. I betragtning af, at der kun kræves få og enkle oplysninger for, at forundersøgelsen af ansøgerne kan påbegyndes, skal der næppe gå lang tid, før det kan vække mistanke om, at ansøgerne ikke ønsker, at sagen skal påbegyndes med det samme. Hvor lang tid, der skal gå, afhænger dog af en konkret vurdering, herunder ansøgerens begrundelse for ikke at fremsende oplysningerne.

Statsforvaltningen vil kunne henlægge sagen, hvis det fremgår af ansøgernes oplysninger eller af omstændighederne i øvrigt, at ansøgeren ikke ønsker sagen behandlet i naturlig forlængelse af ansøgningens indgivelse. Statsforvaltningen må i sådanne tilfælde henvise ansøgeren til at indgive ansøgning på ny. Tilsvarende gælder, hvis en ansøger efterfølgende trækker sagsbehandlingen i langdrag ved f.eks. gang på gang at aflyse møder.

I forbindelse med vejledning af ansøgere om de forskellige muligheder for at søge dispensation til alderskravet i godkendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 1, bemærkes, at Adoptionsnævnet i en generel henstilling har opfordret til, at der ydes særlig vejledning til adoptionsansøgere med hensyn til, hvilken aldersramme, der bør søges om godkendelse til. Vejledningen skal ydes med henblik på at undgå situationer, hvor ansøgere, der i forbindelse med godkendelse til barn nr. 1 har fået meddelt en relativ lav aldersramme, må forudses ikke at ville have mulighed for at opnå aldersdispensation til barn nr. 2, dels på grund af aldersreglerne, navnlig den maksimale grænse på 45-46 års aldersforskel, dels på grund af kravet om naturlig søskendeafstand. Der henvises for nærmere information til nævnets hjemmeside ([HREF="https://webmail.fvm.dk/exchweb/bin/redirect.asp?URL=http://www.adopt.dk/"](https://webmail.fvm.dk/exchweb/bin/redirect.asp?URL=http://www.adopt.dk/) **MACROBUTTON HtmlResAnchor www.adopt.dk).**

8.2.1.1. Dispensation, hvis ”kun den ene ægtefælles alder overstiger barnets alder med mere end 40 år, mens den anden ægtefælle er noget yngre”

Hensigten med denne mulighed for dispensation er at tage højde for en betydelig aldersforskel mellem to ægtefæller, der sammen søger om at blive godkendt som adoptanter, således at den ene ægtefælles lave alder i et vist omfang ”kompenserer” for den anden ægtefælles høje alder.

Det er en forudsætning, at den anden ægtefælle er ”noget yngre”, og denne betingelse skal ikke ses i forhold til den ældste ægtefælles alder men i forhold til barnets alder. Aldersforskellen mellem den yngste ægtefælle og barnet skal således være noget mindre end 40 år og 364 dage. Hvornår betingelsen er opfyldt, beror på en konkret vurdering, hvor det bl.a. tillægges betydning, i hvilken udstrækning den ældste ægtefælles alder overstiger den almindelige aldersregel, hvilken godkendelse der ønskes, samt omstændighederne i øvrigt.

Bestemmelsen giver kun mulighed for at fravige alderskravet i forhold til den ene af ægtefællerne. Hvis begge ægtefællers alder overstiger barnets alder med mere end 40 år, kan der ikke gives dispensation fra alderskravet i medfør af denne bestemmelse.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget bag adoptionsreformen i 2000, at der normalt ikke bør ske godkendelse til adoption af et lille barn i alderen 0-36 måneder, hvis den ældste ægtefælle er over 45-46 år. Dette gælder uanset den yngste ægtefælles alder.

8.2.1.2. Dispensation, hvis der inden rimelig tid efter modtagelsen af et adoptivbarn søges om godkendelse på ny

Det fremgår af godkendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 2, at 40 års-reglen endvidere kan fraviges, hvis der inden rimelig tid efter modtagelsen af et adoptivbarn ansøges om godkendelse til adoption af endnu et barn.

En ansøgning anses for indgivet ”inden rimelig tid”, hvis den er indgivet senest 1½ år efter modtagelsen af det allerede adopterede barn.

Der kan ikke fastsættes nogen absolut regel om, hvornår en ansøgning om adoption af endnu et barn tidligst kan indgives. Det er derfor Familiestyrelsens opfattelse, at en ansøgning om godkendelse som adoptant ikke kan afvises under hensyn til, at der kun er forløbet kort tid siden hjemtagelsen af et tidligere adoptivbarn, og ansøgeren har derfor krav på, at ansøgningen realitetsbehandles.

Bestemmelsen i § 6, stk. 2, nr. 2 giver ikke adgang til at godkende en ansøger til et barn i en aldersgruppe, der ligger under den aldersgruppe, hvortil der blev givet godkendelse ved den forudgående adoption. Her-til kommer, at det er et krav, at der er naturlig søskendeafstand mellem børnene, hvorved forstås minimum 9 måneder.

Bestemmelsen er en videreførelse af gældende dispensationspraksis. Bestemmelsen anvendes i dag sådan, at der også er mulighed for dispensation, hvis ansøgerne i forvejen har et biologisk barn, således at det i disse tilfælde er blevet anset for afgørende, om ansøgningen om godkendelse til adoption var indgivet inden rimelig tid efter det biologiske barns fødsel.

8.2.1.3. Dispensation på grund af særlige omstændigheder

Det fremgår af godkendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 3, at 40 års-reglen vil kunne fraviges, hvis der foreligger særlige omstændigheder.

Som eksempel på særlige omstændigheder kan især nævnes særlige forhold hos det barn, der ønskes adopteret. Det gælder f.eks., hvis der søges om adoption af en biologisk søster eller bror til et barn, som man allerede har adopteret, eller af et barn, som ansøgeren i forvejen har et nært og længerevarende tilknytningsforhold til. Det gælder også, hvis der søges om godkendelse til adoption af et større barn eller

et vanskeligt anbringeligt barn under forudsætning af, at ansøgerne – bl.a. gennem erfaringer med egnet børn – har de særlige kvalifikationer, der vil kunne medvirke til at sikre et gunstigt adoptionsforløb for et sådant barn.

Adoptionsnævnet har desuden i 2006 redegjort for nævnets holdning til en række forskellige forhold, som erfaringsmæssigt gør sig gældende i de sager, hvor der søges dispensation fra aldersreglen under henvisning til, at der foreligger særlige omstændigheder.

Nævnet har i den forbindelse understreget, at bestemmelsen i sin ordlyd og indhold lægger op til en konkret vurdering af, om der i den enkelte sag foreligger sådanne særlige omstændigheder, som kan begrunde en aldersdispensation, hvorfor konkrete omstændigheder i den enkelte sag kan føre til, at nævnets umiddelbare opfattelse må fraviges.

Af nævnets redegørelse fremgår bl.a. følgende:

- Der kan lægges vægt på særlige forhold omkring barnet til adoption, fx hvis der er tale om større og/eller svært anbringelige børn, søskende til børn, som man allerede har adopteret, eller børn som man har et særligt forhold til.
- Der kan ved vurderingen af, om en allerede meddelt godkendelsesramme kan udvides til at omfatte et yngre barn, lægges vægt på, om der gør sig særlige forhold gældende hos barnet, der taler for dispensation, eventuelt på trods af en aldersforskel på mere end 45-46 år, jf. ovenfor.
- Der bør efter nævnets opfattelse udvises stor tilbageholdenhed med afvigelser fra godkendelsesrammen i sager vedrørende mindre børn, idet disse ofte ikke kan betragtes som vanskeligt anbringelige børn.
- Forhold omkring formidlingssituationen kan som udgangspunkt ikke begrunde en aldersdispensation efter reglerne om ”særlige omstændigheder”.
- Hensynet til, at ansøgernes øvrige biologiske eller adopterede børn kan få søskende kan ikke udgøre særlige omstændigheder, der kan begrunde en aldersdispensation.
- Det udgør ikke særlige omstændigheder, der kan medføre aldersdispensation, at der er indgivet ansøgning umiddelbart efter barnløshedsbehandling, når ansøgerne har mødt hinanden i en sen alder, eller at ansøgerne på et senere tidspunkt kunne have ventet deres første barn via kunstig befrugtning.
- Det udgør ikke en særlig omstændighed, der kan medføre aldersdispensation, at den biologiske mor har ønsket at bortadoptere et spædbarn til ansøgere, der ikke opfylder alderskravene.

8.2.1.4. Samspillet mellem de forskellige bestemmelser om dispensation fra 40 års-reglen

Der vil ikke ved at kombinere de enkelte dispensationsmuligheder kunne opnås yderligere fravigelse af de almindelige aldersregler.

8.2.2. Ægteskab

Af adoptionslovens § 5, stk. 1, fremgår, at personer, der er gift, som det helt klare udgangspunkt kun kan adoptere sammen med deres ægtefælle.

Af § 5, stk. 2, fremgår, at kun ægtefæller kan adoptere sammen. Et par, der lever sammen uden at være gift, vil således ikke kunne godkendes til at adoptere sammen.

Kravet om, at ansøgerne er gift, skal først være opfyldt på tidspunktet for den endelige godkendelse. Et ugift par vil således kunne indgive ansøgning om godkendelse som adoptanter, og vil - hvis de øvrige betingelser er opfyldt - kunne godkendes som adoptanter, hvis de på tidspunktet for samrådets endelige afgørelse om godkendelse kan fremlægge dokumentation for, at de nu er blevet gift.

Ansørgernes ægteskabelige status bør i sag om adoption af et udenlandsk barn så vidt muligt søges afklaret under fase 1. Hvis ansøgerne afslutter fase 1 af godkendelsesforløbet uden at have indgået ægteskab, må statsforvaltningen eller samrådet i forbindelse med tilkendegivelsen om, at undersøgelsesforløbet kan fortsætte, samtidig henlede ansørgernes opmærksomhed på, at en endelig godkendelse som adoptanter vil forudsætte, at ansøgerne indgår ægteskab.

Det fremgår af § 4, stk. 1, i lov om registreret partnerskab, at adoptionslovens regler om ægtefæller ikke finder anvendelse på det registrerede partnerskab, hvorfor registrerede partnere ikke sammen kan godkendes som adoptanter. En person, der har indgået registreret partnerskab, kan heller ikke adoptere alene.

8.2.3. Samliv

Efter godkendelsesbekendtgørelsens § 8 kan ægtefæller kun godkendes som adoptanter, hvis de på tidspunktet for indgivelse af ansøgningen har levet sammen i mindst 2½ år, med mindre der foreligger særlige omstændigheder.

Kravet om minimum 2½ års samliv skal sikre, at ansøgerne lever i et stabilt parforhold, hvilket må være en forudsætning for et gunstigt adoptionsforløb. Det kræves normalt, at ansøgerne i minimum 2½ år har haft fælles folkeregisteradresse. Efter omstændighederne kan der lægges vægt på oplysninger af anden art, men ansørgernes egne oplysninger om samlivets varighed kan ikke alene begrunde, at samlivskravet kan anses for opfyldt.

Hvis der foreligger særlige omstændigheder, vil samlivskravet kunne fraviges. Det gælder fx, hvis samlivskravet kolliderer med aldersbetingelserne i godkendelsesbekendtgørelsens § 6, fordi ansøgerne først har mødt hinanden i en relativt sen alder og derefter hurtigt har fundet ud af, at de ikke kan få biologiske børn sammen.

8.2.4. Særligt om enlige ansøgere

En enlig ansøger kan efter godkendelsesbekendtgørelsens § 5, stk. 1, godkendes som adoptant, hvis vedkommende opfylder kravene i godkendelsesbekendtgørelsens §§ 6-9 og i øvrigt kan anses for egnet til at opfostre et barn alene.

Som enlige ansøgere betragtes ansøgere, der er ugifte eller fraskilte. Det gælder også, hvis ansøgeren er fast samlevende med en person, som vedkommende ikke er gift med, og som ikke er medansøger i sagen.

Adoptionsnævnet har i konkrete klagesager udtalt, at der ved bedømmelsen af en ugift persons egnethed som adoptant må tages stilling til, om den pågældende på egen hånd vil kunne opfostre barnet på betryggende vis, og at det herudover også må tillægges betydning, om der er sandsynlighed for, at andre vil få en forælderrolle i forhold til et eventuelt barn, og i så tilfælde om også denne person eller disse personer er tilstrækkeligt egnede hertil.

Ved samrådets stillingtagen til, om den enlige ansøger opfylder de generelle krav, vil det således f.eks. kunne tillægges betydning, hvis ansøgeren lever i et ægteskabslignende forhold med en person, der reelt vil kunne få en forælderrolle i forhold til barnet, og som ikke opfylder de generelle godkendelseskra.

Det forhold, at ansøgeren lever i et fast samliv med en anden person, er altså ikke i sig selv til hinder for, at en ansøger kan søge om godkendelse som enlig adoptant. Adoptionsnævnet har dog fundet, at karakteren af det faste samlivsforhold kan være sådan, at også samleveren vil skulle opfylde de generelle godkendelseskra.

Om den individuelle vurdering af en enlig ansøger henvises til afsnit 8.4.4.

8.2.5. Bolig

Efter godkendelsesbekendtgørelsens § 7, nr. 2, er det en betingelse for godkendelse som adoptant, at ansøgeren råder over en bolig, der er egnet til at danne rammerne for opfostring af et barn.

Der er ikke opstillet objektive krav til boligens størrelse, idet forhold som f.eks. boligens beliggenhed og indretning i relation til rammerne for barnets opvækst vil kunne spille en lige så stor rolle som f.eks. boligens størrelse.

For at sagsbehandleren kan danne sig et overordnet billede af ansøgerens bolig, afgiver ansøgeren dog i ansøgningsskemaet faktuelle oplysninger om boligen, ligesom ansøgeren får lejlighed til i øvrigt at beskrive boligen.

Man vil i enkelte sager opleve, at ansøgerens - måske midlertidige - boligforhold på tidspunktet for forundersøgelsen ikke opfylder de krav, der må stilles til en egnet bolig for en familie med et barn. Hvis ansøgeren giver udtryk for realistiske planer om f.eks. flytning eller tilbygning, og hvis disse planer må forventes gennemført før barnets hjemtagelse, vil de kunne inddrages i vurderingen af ansøgerens sag, således at de aktuelle boligforhold ikke i sig selv kan begrunde et afslag på godkendelse som adoptant.

Det bemærkes, at der generelt ved adoption af udenlandske børn fra giverlandenes side stilles krav om oplysninger om ansøgerens boligforhold, boligens omgivelser og placering samt egnethed til børn, ligesom det kræves, at der medsendes fotos af ansøgerens hjem.

8.2.6. Økonomi

Efter godkendelsesbekendtgørelsens § 7, nr. 3, er det en betingelse for at blive godkendt som adoptant, at ansøgeren har "forsvarlige økonomiske forhold". Kravet skal forstås sådan, at ansøgeren har en økonomi, der giver plads til forsørgelse af en familie - også efter modtagelsen af et adoptivbarn.

Ansøgeren skal til brug for vurderingen af de økonomiske forhold fremlægge oplysninger fra skattemyndighederne om indkomst- og formueforhold for de 2 sidste indkomstår samt oplysninger om eventuelle restancer hos skattemyndigheder eller kommune. Ansøgeren skal herudover på ansøgningsskemaet angive oplysninger om månedlige indtægter og udgifter samt aktuelle formueforhold.

Ved vurderingen af oplysningerne om indtægter og udgifter vil der fra statsforvaltningens side kunne lægges vægt på en konkret udsigt til ændring i ansøgerens økonomi - på indtægts- eller udgiftssiden. Det kan i den forbindelse blive relevant at overveje betydningen af f.eks. planlagte ændringer i ansøgerens job- eller boligsituation nærmere, ligesom selve det at modtage et adoptivbarn i sagens natur vil medføre øgede udgifter til husholdning, daginstitutioner etc.

Har ansøgeren svingende indtægter, kan der være behov for at indhente indtægtsoplysninger for en længere periode.

I relation til vurderingen af ansøgerens formueforhold vil f.eks. oplysninger om betydelige restancer til det offentlige - særligt hvis der ikke er indgået aftale om afdragsvis betaling, eller hvis en indgået aftale ikke overholdes - kunne være af betydning for ansøgerens godkendelse som adoptant, idet oplysningerne kan indicere uorden i økonomien.

Hvis der er behov herfor, vil der i forbindelse med vurderingen af ansøgerens indtægter og udgifter kunne gøres brug af et budgetskeam. Tilsvarende vil der i relation til vurderingen af ansøgerens formueforhold kunne gøres brug af et særligt skema vedrørende formueopgørelse.

Det vil ikke i sig selv kunne begrunde et afslag på godkendelse som adoptant, at ansøgeren modtager kontanthjælp eller social pension. Det vil dog kunne være relevant at diskutere årsagen til længerevarende kontanthjælp eller til social pension i forbindelse med den individuelle vurdering af ansøgerens ressourcer.

Det må i øvrigt antages, at de tilfælde, hvor de økonomiske forhold i sig selv kan begrunde et afslag, vil være yderst begrænsede.

Det bemærkes, at der ved adoption af udenlandske børn generelt fra giverlandenes side stilles krav om, at der afgives oplysninger om og dokumentation for ansøgerens økonomiske forhold, idet disse oplysninger tillægges betydning i forbindelse med giverlandenes vurdering af ansøgerens sag.

8.2.7. Strafforhold

Efter godkendelsesbekendtgørelsens § 7, nr. 4, er det en betingelse for at blive godkendt som adoptant, at ansøgeren ikke er straffet for forhold, der giver anledning til berettiget tvivl om ansøgerens egnethed til at adoptere.

I fase 1 indhenter statsforvaltningen derfor ansøgerens straffeattest i henhold til § 22, stk. 1, nr. 5, i bekendtgørelse nr. 218 af 27. marts 2001 om behandling af personoplysninger i Det Centrale Kriminalregister (Kriminalregisteret) samt en eventuel erklæring i henhold til bekendtgørelsens § 26. Det bemærkes, at bekendtgørelsens § 36 ikke ses at hjemle indhentelse af såkaldte børneattester i sager om godkendelse som adoptant.

Ansøgeren vil allerede i forbindelse med indgivelse af ansøgningen om godkendelse som adoptant have givet samtykke til, at statsforvaltningen indhenter disse oplysninger.

Det bemærkes, at statsforvaltningen efterfølgende, hvis adoptionsansøgeren skal søge om dansk adoptionsbevilling til et udenlandsk barn, skal indhente nye straffeattester.

Tidligere begået kriminalitet vil – afhængigt af art og omfang samt tidspunktet herfor – kunne begrunde et afslag på godkendelse som adoptant. Visse grove personfarlige forbrydelse samt sædelighedsforbrydelser må antages at kunne føre til afslag på godkendelse, uanset om forholdet ligger langt tilbage i tiden. Omvendt vil andre forbrydelser – fx mindre berigelsesforbrydelser – ikke automatisk medføre afslag, hvis det er længe siden, at det strafbare forhold er begået. Endelig vil det normalt ikke føre til afslag, at ansøgeren for nyligt er straffet, hvis der er tale om en lovovertrædelse, der klart er uden betydning for den pågældendes egnethed om adoptant.

Der vil i relation til visse tilfælde af kriminalitet kunne opstå behov for at iværksætte en psykologisk eller psykiatrisk undersøgelse af ansøgeren.

I sager om adoption af et udenlandsk barn vil formålet i fase 1 imidlertid primært være en stillingtagen til objektive forhold omkring ansøgeren, mens der ikke foretages en nærmere vurdering af ansøgerens individuelle ressourcer, og en specialundersøgelse vil derfor skulle henlægges til fase 3. Herved opnås også, at der i forbindelse med specialundersøgelsen kan inddrages andre mere individuelle forhold omkring ansøgeren, som først er kommet frem under den eller de samtaler, der har fundet sted med ansøgeren under fase 3 i undersøgelsesforløbet. Skønnes det under fase 1, at det kunne blive relevant at iværksætte en specialundersøgelse under fase 3, skal ansøgeren orienteres herom.

Om sammenhængen mellem visse strafbare forhold og ansøgerens psykiske helbred henvises i øvrigt til Adoptionsnævnets redegørelse for de psykiske helbredskrav til adoptionsansøgere.

Det bemærkes, at giverlandene ved adoption af udenlandske børn generelt stiller krav om oplysninger og dokumentation for ansøgerens strafforhold, ligesom en række giverlande kræver, at ansøgeren har en ren straffeattest. Er ansøgeren straffet for en lovovertrædelse, der ikke kan føre til afslag på godkendelse som adoptant, bør statsforvaltningen derfor vejlede vedkommende om, at lovovertrædelsen kan bevirke, at visse giverlande vil afvise at anvise et barn til den pågældende.

8.2.8. Helbred

Efter godkendelsesbekendtgørelsens § 7, nr. 1, er det en betingelse for at blive godkendt som adoptant, at ansøgerens fysiske og psykiske helbredstilstand ikke forringer mulighederne for, at adoptionsforløbet kan blive til barnets bedste.

Til brug for vurderingen heraf skal ansøgeren indsende en helbredsattest, som vedkommende selv har udfyldt, og en helbredsattest fra ansøgerens egen læge. Hvis der er helbredsmæssige problemer, bør der normalt – med samtykke fra ansøgeren – indhentes en udtalelse fra den behandlende læge med oplysning om diagnose, behandling og eventuel prognose.

Der bør altid foretages en konkret vurdering af den enkelte ansøgers helbredsforhold, og der er mulighed for at iværksætte en medicinsk, psykiatrisk eller psykologisk undersøgelse af ansøgeren, hvis samrådet finder det nødvendigt for at træffe afgørelse.

Udgangspunktet for vurderingen af ansøgerens helbredstilstand er, at ansøgerens fysiske og psykiske helbredstilstand må være sådan, at den ikke forringer mulighederne for et gunstigt forløb af adoptivforholdet.

Ved bedømmelsen af helbredstilstanden bør der, udover vurderingen af den øjeblikkelige helbredstilstand, søges stillet en langtidsprognose, der dækker omtrent det tidsrum, inden for hvilket barnets opvækst vil finde sted. Der bør herved finde en bedømmelse sted af risikoen for ansøgerens død inden for dette tidsrum og for udviklingen af sværere sygdomme eller invaliditet, som kan forringe ansøgerens evne til at forsørge eller opdrage barnet, eller som kan påvirke familiens sammenhold og psykiske tilstand.

Der henvises for så vidt angår de nærmere krav til adoptionsansøgerens fysiske og psykiske helbredstilstand til ”Vejledning om vurderingen af adoptionsansøgers fysiske og psykiske helbredsforhold (Civilretsdirektoratet [nu Familiestyrelsen] 2002) og til beskrivelsen af Adoptionsnævnets praksis på hjemmesiden [HREF="http://www.adopt.dk/"](http://www.adopt.dk/) **MACROBUTTON** HtmlResAnchor www.adopt.dk.

Det skal understreges, at der med udgangspunkt i de udstukne retningslinier skal foretages en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde. Det er herved muligt at tage hensyn til bl.a. sværhedsgraden af den pågældende sygdom eller betydningen af det pågældende handicap set i forhold til personens samlede livssituation.

8.3. Det adoptionsforberedende kursus

Deltagelse i et adoptionsforberedende kursus er en betingelse for, at personer, der tidligere har adopteret et barn fra et andet land, kan godkendes som adoptanter til et sådant barn, jf. adoptionslovens § 25 c, stk. 1.

Kurset indgår som fase 2 i det faseopdelte undersøgelses- og godkendelsesforløb i forbindelse med godkendelse af adoptanter til udenlandske børn, jf. afsnit 10.3.

Ansøgere til adoption af danske børn skal ikke deltage i et adoptionsforberedende kursus. Ansøgere, der tidligere har adopteret et udenlandsk barn, skal kun deltage i et kursus, hvis samrådet træffer afgørelse herom, jf. afsnit 10.3.1.

8.3.1. Indholdet af det adoptionsforberedende kursus

Det adoptionsforberedende kursus tilrettelægges og udbydes af Familiestyrelsen.

Formålet med kurserne er blandt andet at gøre de centrale problemstillinger omkring adoption klart for ansøgeren og at sætte ansøgeren i stand til over for sig selv at få prøvet og bekræftet sit motiv til at adoptere.

Ansøgeren vil i den forbindelse blive undervist i og rådgivet om en række forhold, der har betydning ved adoption af udenlandske børn, herunder:

- barnets identitetsudvikling og adoptionens betydning herfor,
- forståelse for barnets oplevelser forud for adoptionen og disse oplevelsers mulige betydning for barnets opvækst,
- forståelse for barnløshedens og dermed adoptionsmotivets påvirkning af adoptionsbeslutningen
- betydningen af forventninger til barnet og forælderrollen, herunder modtagelsen af barnet og barnets modtagelse af de nye forældre,
- vigtigheden af at formidle oplysninger til barnet om, at det er adopteret,
- problemer omkring fremmedfrygt

Herudover tilsigter kurset at skabe en afklaring hos adoptanterne af egne ressourcer og præferencer med henblik på godkendelse af barn i forslag.

Det adoptionsforberedende kursus består af en indledende weekend, hvor der særligt er fokus på ansøgeren, adoptionsmotivet, barnløshed og forventninger, og af en afsluttende lørdag eller søndag, hvor der særligt fokuseres på adoptivbarnet, dets baggrund og opvækstvilkår samt adoptivfamilien.

8.3.2. Deltagelse i kurset

Ansøgeren skal deltage i kurset i overensstemmelse med Familiestyrelsens kursusplan. Det indebærer, at en ansøger, der har tilmeldt sig et kursus, skal deltage i hele det anviste forløb for det pågældende kursus. Det er ikke muligt at deltage i enkelte dele af forskellige kursusforløb, f.eks. ved at deltage i et første weekendkursus, der indgår i ét kursusforløb, og herefter at deltage i den afsluttende kursusdag i et andet kursusforløb.

Familiestyrelsen kan dog efter omstændighederne tillade, at en ansøger, der har påbegyndt ét adoptionsforberedende kursus, men som på grund af f.eks. pludselig opstået sygdom, bliver forhindret i at afslutte det tilmeldte kursusforløb, overgår til et andet kursusforløb.

Ægtefæller skal følge samme kursusforløb, jf. herved godkendelsesbekendtgørelsens § 20, stk. 2.

8.3.3. Flergangsadoptanter

En ansøger, der tidligere har adopteret et udenlandsk barn, og som ønsker at adoptere endnu et barn fra udlandet, vil normalt ikke have samme behov for at modtage rådgivning og undervisning som en førstegangsadoptant. Dette skal bl.a. ses i sammenhæng med, at ansøgeren gennem den eller de tidligere adoptioner vil være bekendt med de krav, som modtagelsen af endnu et adoptivbarn stiller.

Der gælder derfor heller ikke et generelt krav om, at flergangsansøgere skal deltage i et adoptionsforberedende kursus.

En flergangsadoptant kan dog i nogle tilfælde have behov for rådgivning, og statsforvaltningen har efter godkendelsesbekendtgørelsens § 15, stk. 4, en selvstændig forpligtelse til i fornødent omfang at yde rådgivning til ansøgere, der ikke skal deltage i et adoptionsforberedende kursus.

Herudover kan samrådet efter adoptionslovens § 25 c, stk. 2, bestemme, at ansøgere, der tidligere har adopteret et udenlandsk barn, skal deltage i et adoptionsforberedende kursus, hvis der efter en konkret vurdering er behov herfor. Der vil dog normalt være en formodning for, at en flergangsansøger ikke har behov for at deltage i et adoptionsforberedende kursus for at blive godkendt som adoptant på ny.

Hvis der imidlertid under undersøgelsesforløbet undtagelsesvist kommer oplysninger frem, som indicerer, at ansøgeren er usikker på, hvad det vil indebære at adoptere endnu et udenlandsk barn, kan samrådet træffe beslutning om, at ansøgeren skal deltage i et adoptionsforberedende kursus. Dette vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis ansøgeren efter modtagelsen af det første barn har gennemgået barnløshedsbehandling, hvis det allerede adopterede barn har haft vanskeligt ved at tilpasse sig familien og omvendt, eller hvis der søges om godkendelse til en anden godkendelsesramme end tidligere.

8.4. Den individuelle vurdering

Ansøgeren skal – udover at opfylde de generelle godkendelseskrav og eventuelt deltage i et adoptionsforberedende kursus – også efter en mere individuel vurdering kunne anses for egnet til at opfostre et adoptivbarn.

Afgørelsen af, om ansøgeren kan anses for egnet til at opfostre et adoptivbarn, afhænger navnlig af ansøgerens personlige ressourcer.

Det er ikke muligt nøje at opregne, hvilke personlige ressourcer ansøgeren skal være i besiddelse af for at blive godkendt som adoptant. Der er således tale om en konkret vurdering, hvori det bl.a. indgår, om der søges om godkendelse til adoption for første gang, og om der søges om en almen eller en udvidet godkendelse.

Herudover skal det naturligvis inddrages i processen, hvis ansøgeren søger om godkendelse som enlig adoptant, jf. særligt afsnit 8.4.4. herom.

8.4.1. Førstegangsansøgere

Ved vurderingen af de personlige ressourcer hos en ansøger, der søger om adoption af et udenlandsk barn, skal det tillægges vægt, at ansøgeren har deltaget i et adoptionsforberedende kursus og derved har fået kendskab til de særlige problemstillinger, der knytter sig til at adoptere et udenlandsk barn samt er afklaret om egne ressourcer.

Hvis en ansøger, der opfylder de generelle betingelser og har gennemgået det adoptionsforberedende kursus, oplyser, at den pågældende fortsat ønsker at adoptere, er der en formodning for, at ansøgeren også er egnet hertil. I forarbejderne til den lov, der i 2000 indførte det faseopdelte undersøgelses- og godkendelsesforløb, anførtes således bl.a. følgende om den individuelle vurdering i fase 3:

»Justitsministeriet forudsætter herved, at omfanget af fase 3 skal være klart mere begrænset end en forundersøgelse med henblik på godkendelse som adoptant efter de nugældende regler. Dette indebærer bl.a., at en række forhold, der er omtalt i betænkningens kapitel 4 <betænkning nr. 1338/97 fra Justitsministeriets Adoptionsudvalg> herunder indstilling til børn og unge, familiære forhold m.v. i almindelighed forudsættes tillagt betydeligt mindre vægt end efter hidtidig praksis. Det forudsættes således, at det klart skal have undtagelsens karakter, at der bliver givet afslag på godkendelse som adoptant i denne fase.«

Den nævnte formodningsregel gælder ikke, hvis ansøgeren har søgt om godkendelse til adoption af et dansk barn, idet ansøgeren så ikke har deltaget i det adoptionsforberedende kursus, jf. afsnit 8.3.

I forbindelse med den individuelle vurdering af ansøgere til adoption af et dansk barn må statsforvaltningen derfor drøfte de forhold, der behandles på det adoptionsforberedende kursus med ansøgeren, jf. afsnit

8.3.1., og statsforvaltningen må på baggrund af disse drøftelser vurdere, om ansøgeren kan anses for egnet til at opfostre et adoptivbarn.

8.4.2. Flergangsansøgere

Afgørelsen af, om en ansøger, der tidligere har adopteret et barn fra et andet land, kan godkendes på ny, må bero på en konkret vurdering af ansøgerens og familiens ressourcer.

Ved vurderingen må det tillægges vægt, at ansøgeren, der tidligere har adopteret, og dermed kender de krav, som modtagelsen af et nyt adoptivbarn stiller, selv mener at have ressourcer til at adoptere endnu et barn. Der vil derfor kun undtagelsesvist være behov for på baggrund af en konkret vurdering at afslå en ansøgning fra en ansøger, som tidligere har adopteret, og som ønsker at adoptere endnu et barn. Dette gælder uanset, om ansøgeren søger om adoption af et dansk eller et udenlandsk barn.

Der er ikke fastsat nogen begrænsning for, hvor mange børn en ansøger kan adoptere. Spørgsmålet herom må bero på en konkret vurdering af, om ansøgerne kan antages at have de yderligere familiemæssige ressourcer, der må kræves for at optage endnu et barn i familien. Tilsvarende gælder, hvis et eller flere af de børn, som er i hjemmet i forvejen, er ansøgerens biologiske børn.

Der kan heller ikke opstilles nogen bestemt grænse for, hvor tidligt efter hjemtagelsen af et adoptivbarn – eller fødslen af et biologisk barn – ansøgeren på ny kan godkendes som adoptant. Afgørende i den sammenhæng må blandt andet være, at den samlede familie har opnået en sådan stabilitet, at der er ressourcer til at påtage sig omsorgen for endnu et barn, og det vil kunne variere meget fra en familie til en anden, hvornår dette tidspunkt kommer.

8.4.3. Udvidet godkendelse

Som omtalt i afsnit 12.2. omfatter den mest almindelige godkendelse (almen godkendelse) et barn i alderen 0-36 måneder uden væsentlige kendte fysiske eller psykiske problemer.

Ønsker ansøgeren godkendelse til et barn, der ligger uden for den almene godkendelse, kræves der en såkaldt udvidet godkendelse. Den udvidede godkendelse kommer med andre ord på tale, når der søges om adoption af et barn, der er ældre end 36 måneder, et barn, der på grund af fysiske eller psykiske forhold er særligt ressourcekrævende, eller når der søges om adoption af flere børn samtidig (søskende).

Der må i sagens natur stilles større krav til ansøgerens ressourcer, hvis vedkommende ønsker en udvidet godkendelse, end hvis der ønskes en almen godkendelse. En ansøger, der ønsker en udvidet godkendelse, skal have tilstrækkelige ressourcer til at kunne overvinde de særlige problemer, der må antages at kunne forekomme, når der adopteres et større barn, et barn med et (potentielt) psykisk eller fysisk handicap eller to eller flere søskende.

Et større barn vil kunne få særlige tilpasningsproblemer, der i øvrigt må forventes at være stigende i takt med barnets alder på tidspunktet for adoptionen. Risikoen for sådanne problemer bør tages i betragtning i forbindelse med vurderingen af, om ansøgeren skønnes egnet til at modtage et større barn. Det vil i den forbindelse kunne indgå i vurderingen, om ansøgeren har erfaring med egne børn eller børn i øvrigt, herunder om der er tale om erfaring med børn i hjemmet, om ansøgeren har haft et egentligt ansvar for børn, samt på erfaringens aktualitet.

8.4.4. Enlige ansøgere

En enlig ansøger skal – udover at opfylde de generelle godkendelseskrav og eventuelt deltage i et adoptionsforberedende kursus – også efter en mere individuel vurdering kunne anses for egnet til alene at opfostre et adoptivbarn.

Der må ved denne vurdering lægges vægt på, om ansøgeren er i besiddelse af nogle - til forskel fra samlevende - yderligere eller særlige kvalifikationer, der gør ansøgeren velegnet til at opfostre et barn alene. Det er dog ikke muligt nøje at opregne, hvilke kvalifikationer, der skal være tale om, idet afgørelsen beror på en samlet vurdering af bl.a. ansøgerens person og de omgivelser og det miljø, som ansøgeren lever i.

Der kan endvidere lægges vægt på ansøgerens kontakt til familie og bekendtskabskreds og på ansøgerens forhold til eventuelle andre medlemmer af husstanden og den eller de pågældendes holdning til ansøgerens adoptionsønske.

Som omtalt i afsnit 8.2.4. har Adoptionsnævnet tilkendegivet, at det ved vurderingen af den enlige ansøgers forhold også kan tillægges betydning, hvis ansøgeren lever i et ægteskabslignende forhold med en person, der vil skulle deltage i opfostringen af barnet.

8.5. Betydningen af fertilitetsbehandling og graviditet

8.5.1. Fertilitetsbehandling

Det er i praksis ikke udsædvanligt, at ansøgere fortsat er i fertilitetsbehandling, når de søger om godkendelse som adoptanter.

Der er efter Familiestyrelsens opfattelse ikke hjemmel til at afslå at behandle en ansøgning om godkendelse som adoptant, fordi ansøgerne er i fertilitetsbehandling. Ansøgerne har således – uanset hvor langt de er i undersøgelsesforløbet – krav på, at deres sag realitetsbehandles.

Ansøgerne bør dog så tidligt som muligt – og i sager om adoption af udenlandske børn gerne i fase 1 – vejledes om, at fortsat fertilitetsbehandling ved den endelige afgørelse om godkendelse kan medføre et afslag på godkendelse, fordi der på baggrund af behandlingen kan rejses tvivl om ansøgernes adoptionsmotiv. Ansøgerne har dog som nævnt ovenfor krav på en egentlig vurdering af deres konkrete sag.

8.5.2. Graviditet

Der er efter Familiestyrelsens opfattelse heller ikke hjemmel til at afslå realitetsbehandling af en ansøgning fra ansøgere, der under sagen – eller principielt fra sagens start – oplyser, at ansøgerinden er gravid.

Graviditet kan – uanset hvor langt fremskreden graviditeten er – ikke anses som en helbredsmæssig afslagsgrund, da graviditet ikke i sig selv kan siges at være et helbredsmæssigt forhold, der kan indebære en risiko for, at adoptionen ikke bliver til adoptivbarnets bedste.

Ansøgerne vil dog så tidligt, som det er muligt, skulle vejledes om, at graviditeten vil indgå i vurderingen af den endelige vurdering af ansøgerne, jf. afsnit 8.5.1. om fertilitetsbehandling.

Adoptionsnævnet har i praksis accepteret, at en adoptionssag sættes i bero indtil i hvert fald 16. graviditetsuge. Hvis kvinden tidligere har haft en eller flere spontane aborter senere i graviditeten, eller der i øvrigt foreligger særlige grunde, har Adoptionsnævnet udtalt, at man efter omstændighederne kan beslutte at berosætte sagen til senere i graviditeten, men at man som udgangspunkt ikke bør tilbyde berosættelse ud over 24. graviditetsuge.

Familiestyrelsen har ingen indvendinger imod, at ansøgerne tilbydes en sådan berosættelse. Det er dog styrelsens opfattelse, at ansøgerne, hvis de ikke ønsker en berosættelse, har krav på, at sagen realitetsbehandles, ligesom de må have et krav på, at den endelige afgørelse om godkendelse – hvis ansøgerinden ikke er 16 uger henne i graviditeten – udskydes til dette tidspunkt, hvor der er en vis sikkerhed for, at graviditeten lykkes.

I forbindelse med en realitetsbehandling skal statsforvaltningen inddrage det moment, at en graviditet medfører et generelt ukendskab til den fremtidige familiesituation og dermed også ukendskab til hvilken familie et adoptivbarn vil skulle indgå i. Dette forhold gør det vanskeligt med den fornødne sikkerhed at vurdere, hvilken betydning det at få et barn vil have for ansøgerne som familie og for deres ressourcer som helhed i forhold til adoptivbarnet.

Kapitel 9

Samrådet og samrådssekretariatet

Reglerne om adoptionssamrådet og dets sekretariat findes i bekendtgørelse nr.1304 af 11. december 2006 om forretningsordenen for adoptionssamrådet.

9.1. Adoptionssamrådet

9.1.1. Samrådets virksomhed

Den vigtigste opgave for samrådet er at træffe afgørelse om, hvorvidt ansøgere kan godkendes som adoptanter, men samrådet er herudover tillagt en række andre kompetencer, jf. forretningsordenens § 3, stk. 1.

Samrådets afgørelser træffes som udgangspunkt i møder. Formanden kan dog bestemme, at sagen kan behandles på anden måde, hvis sagens karakter tilsiger det.

Samrådet er kun beslutningsdygtigt, når det er fuldtalligt. Afgørelser træffes ved stemmeflertal, idet der er mulighed for dissens. Hvis der afgives dissens, har ansøgeren ret til at blive bekendt hermed, herunder til at vide, hvem der har afgivet dissens. Voteringen sker mundtligt ved møde mellem medlemmerne, men kan undtagelsesvist ske på anden måde, hvis det findes hensigtsmæssigt.

Møder i samrådet er ikke offentlige, og ansøgere har heller ikke selv krav på at kunne møde personligt i forbindelse med et møde.

For hver sag, der behandles i samrådet, føres et protokollat, hvori angives beslutningen og begrundelsen for beslutningen samt de enkelte medlemmers standpunkter, hvis der har været uenighed.

Meddelelse om samrådets afgørelse kan gives af statsforvaltningen på samrådets vegne. Meddelelsen bør normalt ske skriftligt.

9.1.2. Samrådets sammensætning

Hvert samråd består af et medlem med social uddannelse, en jurist og en læge. Medlemmerne beskikkes af justitsministeren i indtil fire år ad gangen, og genbeskikkelse kan finde sted.

Et samrådsmedlems beskikkelse udløber ved udgangen af den måned, hvori ved kommende fylder 70 år.

Det juridiske medlem er formand for samrådet og skal være medarbejder i statsforvaltningen. Med kravet om, at juristen skal være medarbejder i statsforvaltningen ønskes der en faglig forankring i statsforvaltningens daglige adoptionsarbejde. Stedfortræderen for formanden skal også være jurist og medarbejder i statsforvaltningen.

Hvis et af de øvrige medlemmer af samrådet også er medarbejder i statsforvaltningen, må vedkommende af hensyn til habiliteten ikke være beskæftiget med adoptionsområdet i den statsforvaltning, hvor vedkommende sidder i samrådet. Vedkommende må af samme grund heller ikke have det juridiske

medlem eller det juridiske medlems stedfortræder som chef, ligesom vedkommende ikke må have samme chef som det juridiske medlem eller dennes stedfortræder.

Højest to af samrådets medlemmer må være medarbejder i statsforvaltningen.

9.2. Samrådssekretariatet

Statsforvaltningen stiller sekretariatsbistand til rådighed for adoptionssamrådet.

Sekretariatet forbereder sagen til behandling af samrådet og tilvejebringer i den forbindelse de nødvendige oplysninger om ansøgeren. Sagsbehandleren kan i forbindelse med sagen benytte sig af relevant konsulentbistand (fx psykologer eller pædiatere), men brugen af konsulentbistand må ikke få karakter af, at der uden samrådets afgørelse herom foretages en specialundersøgelse af ansøgeren.

Efter forretningsordens § 6, stk. 3, skal sekretariatet i hver enkelt sag udarbejde en indstilling til brug for samrådets afgørelse i sagen. Indstillingen kan sendes til ansøgeren til orientering, men den er ikke omfattet af reglerne om partshøring.

Er der indgivet ansøgning om adoption af et udenlandsk barn, kan sekretariatet, hvis det vurderes, at ansøgeren utvivlsomt opfylder de generelle godkendelseskrav, træffe afgørelse om, at undersøgelsesforløbet kan fortsætte uden forelæggelse for adoptionssamrådet. Hvis sekretariatet er i tvivl om, hvorvidt de generelle krav er opfyldt, forelægges sagen for samrådet.

Sekretariatet vil desuden ved ansøgninger om godkendelse som adoptant af et udenlandsk barn skulle udarbejde socialrapporten, der skal sendes til giverlandet, jf. afsnit 13.

Sagsbehandleren i samrådssekretariatet vil under sagen skulle indgå i et nært samspil med ansøgeren, og der vil skulle drøftes forhold, som ansøgeren kan have svært ved at tale med andre – måske især ”myndigheder” – om. Sådanne omstændigheder skal inddrages i vurderingen af den enkelte sag og tages i betragtning i kontakten med ansøgerne.

Der kan i særlige tilfælde være grund til at imødekomme et ønske fra en ansøger om at få en ny sagsbehandler, men ansøgeren har ikke uden videre ret til sagsbehandlerskifte.

Sager om adoption af danske børn behandles i statsforvaltningen og ikke i samrådet eller samrådssekretariat.

Kapitel 10

Undersøgelsesforløbet ved international fremmedadoption

10.1. Generelt om undersøgelsesforløbet

10.1.1. Formålet med det faseopdelte undersøgelsesforløb

I det faseopdelte undersøgelsesforløb lægges der vægt på rådgivning af ansøgeren og på ansøgerens egen vurdering, mens myndighedernes kontrolfunktion træder i baggrunden.

Undersøgelsesforløbet skal først og fremmest skabe en afklaring af, om ansøgeren opfylder kravene for at blive godkendt som adoptant, herunder en afklaring af om ansøgeren har den nødvendige indsigt i og forståelse for et adoptivbarns situation. Herudover skal undersøgelsesforløbet forberede ansøgeren på de særlige problemer, der kan opstå ved enhver adoption.

Ved international fremmedadoption er undersøgelsesforløbet – i modsætning til hvad der er tilfældet ved national fremmedadoption – opdelt i tre særskilte faser. Forløbet er nærmere reguleret i godkendelsesbekendtgørelsens kapitel 3.

Formålet med fase 1 i forløbet er, at det meget tidligt i forløbet afklares, om ansøgeren opfylder de generelle betingelser for at blive godkendt, jf. afsnit 8.2. Fase 2 er gennemførelse af det adoptionsforberedende kursus, jf. afsnit 8.3. I fase 3 foretages den individuelle vurdering af, om ansøgeren kan anses for egnet som adoptivforælder, jf. afsnit 8.4.

10.1.2. Særligt om sager vedrørende privat fremmedadoption

Ved privat fremmedadoption forstås en international fremmedadoption uden bistand fra en af de formidlende organisationer i Danmark, idet ansøgeren selv har etableret kontakt til et udenlandsk barn, som ansøgeren ønsker at adoptere, eller til en adoptionsformidlende organisation i udlandet.

Udgangspunktet efter godkendelsesbekendtgørelsens § 33 er, at ansøgeren skal være tilmeldt en formidlende organisation for at blive godkendt som adoptant af et udenlandsk barn. Familiestyrelsen kan dog i særlige tilfælde tillade, at der gennemføres en adoption, selvom ansøgeren ikke er tilmeldt en af de formidlende organisationer, jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 34.

Familiestyrelsens tilladelse er betinget af, at ingen formidlende organisation samarbejder med de relevante myndigheder/organisationer i det land, hvorfra barnet ønskes adopteret. I praksis forstås dette som et krav om, at ingen formidlende organisation ønsker at bistå ansøgeren med den ønskede adoption.

Herudover skal ansøgeren have en særlig og legitim grund til at ville adoptere fra det pågældende land (fx forhåndskendskab til barnet eller en tilknytning til landet), og ansøgeren skal godtgøre, at anvisningen af barnet vil ske på en lovlig og betryggende måde, og at adoptionen kan gennemføres på dette grundlag.

Hvis statsforvaltningen modtager en forespørgsel om mulighederne for at gennemføre en privat fremmedadoption, bør statsforvaltningen henvise den pågældende til hurtigst muligt at rette henvendelse til Familiestyrelsen for at få afklaret, om der kan opnås en tilladelse i henhold til godkendelsesbekendtgørelsens § 34. Ansøgeren bør i den forbindelse vejledes om fristen i godkendelsesbekendtgørelsens § 14, stk. 3, og om at det vil kunne tage lang tid og være meget ressourcekrævende for ansøgeren at tilvejebringe den nødvendige dokumentation.

Den omstændighed, at der alene er begrænsede muligheder for at gennemføre en privat fremmedadoption, skal bl.a. ses i sammenhæng med, at disse adoptioner giver anledning til betydelige betænkeligheder hos myndighederne i såvel giverlandene som modtagerlandene, ikke mindst på grund af risikoen for, at der kan forekomme ulovlige eller uetiske forhold.

Arbejdet vanskeliggøres i disse sager betydeligt af, at der ikke som i sager, hvor en formidlende organisation medvirker, foreligger en indarbejdet formidlingsprocedure i forhold til den udenlandske formidlingspart. Endvidere foreligger der ikke - som når en formidlende organisation medvirker - en garanti for, at formidlingen af forbindelsen mellem barnet og adoptionsansøgeren er sket på en lovlig og etisk forsvarlig måde, eller for at adoptionen kan gennemføres på dette grundlag. Om disse forudsætninger er til stede skal i hvert tilfælde nøje undersøges.

Endelig er mulighederne for at gennemføre private fremmedadoptioner i praksis også begrænset af giverlandenes lovgivning. De hidtidige erfaringer har vist, at en sådan adoptionssag ofte slet ikke har kunnet gennemføres, enten fordi det barn, som ønskes adopteret, ikke har kunnet frigives til international adoption, eller fordi adoptionsansøgerens kontakt i giverlandet ikke har haft kompetence til lovligt at anvise børn til adoption.

10.2. Fase 1

Statsforvaltningens undersøgelse i fase 1 er koncentreret om at tilvejebringe oplysninger om, hvorvidt ansøgeren opfylder de generelle krav, der gælder for at blive godkendt som adoptant, dvs. oplysninger om ansøgerens alder, samliv og ægteskab, økonomi, bolig, strafforhold og helbred. Der henvises til afsnit 8.2. for en nærmere beskrivelse af de krav, der skal opfyldes i fase 1.

Statsforvaltningen skal alene undersøge, om ansøgeren opfylder de generelle krav til adoption efter dansk ret. Der vil imidlertid være tilfælde, hvor ansøgeren opfylder disse krav, men hvor der samtidig gør sig forhold gældende, der på grund af giverlandenes regler vil besværliggøre formidlingen af et barn til ansøgeren. Hvis ansøgeren ønsker vejledning om de enkelte giverlandes regler, bør ansøgeren henvises til at tage kontakt til de formidlende organisationer.

10.2.1. Indgivelse af ansøgning – påbegyndelse af fase 1

Undersøgelsesforløbet indledes med, at ansøgeren retter henvendelse til statsforvaltningen med en ansøgning om godkendelse som adoptant.

Ansøgningen anses for indgivet til statsforvaltningen samme dag, som den er modtaget i statsforvaltningen.

Ansøgningsskemaet skal udfyldes med en række oplysninger, der for nogens vedkommende ikke direkte vedrører samrådets afgørelse i fase 1. Det må dog være mest hensigtsmæssigt, at sagens faktuelle oplysninger indhentes samlet, således at man undgår, at ansøgeren skal afgive nye oplysninger forud for undersøgelsen i fase 3.

Ansøgeren skal desuden udfylde en helbredserklæring og fremlægge en helbredsattest, der som udgangspunkt skal være udfærdiget af ansøgerens egen læge. Helbredsattesten må ved indlevering til statsforvaltningen ikke være mere end 3 måneder gammel.

10.2.2. Statsforvaltningens opgaver i forbindelse med fase 1

Når statsforvaltningen har modtaget ansøgningen med bilag gennemgås oplysningerne for at vurdere, om der er behov for at indhente yderligere oplysninger. Afhængigt af oplysningerne om ansøgerens helbredsmæssige forhold kan der være behov for at indhente supplerende oplysninger om f.eks. hospitalsindlæggelser eller særlige lægeundersøgelser og behandlinger.

Herudover skal statsforvaltningen indhente en udskrift af ansøgerens straffeattest i henhold til § 22, stk. 1, nr. 5, i bekendtgørelse nr. 218 af 27. marts 2001 om behandling af personoplysninger i Det Centrale Kriminalregister (Kriminalregisteret) samt en eventuel erklæring i henhold til bekendtgørelsens § 26. Ansøgeren har givet samtykke hertil ved sin underskrift af ansøgningen.

Endelig skal statsforvaltningen spørge ansøgerens kommune, om denne er i besiddelse af oplysninger om ansøgerens sociale, skattemæssige eller andre forhold, der kunne tale imod, at kommunen senere vil udstede plejetilladelse. Kommunen vil normalt senere udstede plejetilladelsen på grundlag af de undersøgelser, som statsforvaltningen allerede har foretaget i forbindelse med adoptionssagen. Kommunen vil således kun skulle foretage en selvstændig undersøgelse af ansøgerens forhold i forbindelse med udstedelse plejetilladelsen, hvis kommunen er i besiddelse af oplysninger om ansøgeren, som ikke fremgår af adoptionssagen, og som kan begrunde en selvstændig undersøgelse.

Når statsforvaltningen vurderer, at sagen er tilstrækkeligt oplyst, indkaldes ansøgeren til en orienterende samtale. Statsforvaltningen gennemgår under samtalen de indkomne oplysninger med ansøgeren og søger eventuelle tvivlsspørgsmål afklaret. Det bemærkes, at der særligt til brug ved afklaring af spørgsmål

omkring ansøgerens økonomiske forhold er udarbejdet to "hjælpekemaer" - et skema vedrørende formueopgørelse og et budgetskema.

Statsforvaltningen bør ved samtalen informere ansøgeren om det kommende forløb, herunder kravene til en adoptant og de oplysninger, som ansøgeren i det kommende undersøgelsesforløb kan forvente at skulle give.

Hvis det ved undersøgelsen i fase 1 skønnes, at der er forhold omkring ansøgeren, som ikke i sig selv kan give anledning til afslag i fase 1, men som kan give anledning til en særlig vurdering i fase 3, herunder eventuelt iværksættelse af en specialundersøgelse, bør ansøgeren også vejledes herom, jf. afsnit 8.2.6. og 8.2.7.

Statsforvaltningen bør desuden under samtalen med ansøgeren gøre opmærksom på, at der normalt kræves tilmelding til en formidlende organisation inden fase 3. Oplyser ansøgeren, at vedkommende ønsker at gennemføre adoptionen uden bistand fra en formidlende organisation, bør statsforvaltningen henvise ansøgeren til at rette henvendelse til Familiestyrelsen, jf. afsnit 10.1.2.

Med hensyn til ansøgerens ønsker og muligheder i relation til barnets alder bemærkes, at Adoptionsnævnet på baggrund af høringer af de to formidlende organisationer har henstillet til samrådene og samrådssekretariatene, at en ansøger, som ikke umiddelbart kan godkendes til et barn i alderen 0-36 måneder, i forbindelse med forundersøgelsen bør vejledes om, at mulighederne for at adoptere et barn vil afhænge af formidlingssituationen på det pågældende tidspunkt, og at det i yderste konsekvens kan være forbundet med betydelige vanskeligheder at få formidlet et barn inden for den periode, hvor godkendelsen er gyldig, jf. afsnit 12.4. Ansøgeren bør samtidig orienteres om muligheden for at kontakte organisationerne med henblik på drøftelse af formidlingssituationen på det givne tidspunkt.

Endelig kan det være relevant at vejlede ansøgeren om betydningen af fertilitet og eventuel graviditet i løbet af undersøgelsesforløbet, jf. herom afsnit 8.5.1. og afsnit 8.5.2.

Hvis statsforvaltningen, når sagen er oplyst, vurderer, at ansøgeren utvivlsomt opfylder de generelle godkendelseskrav, træffer statsforvaltningen afgørelse om, at undersøgelsesforløbet kan fortsætte uden, at sagen forelægges samrådet. Hvis statsforvaltningen er i tvivl, om hvorvidt de generelle godkendelseskrav er opfyldt, eller hvis statsforvaltningen vurderer, at ansøgeren ikke opfylder kravene, skal sagen forelægges samrådet.

10.2.3. Samrådets opgaver i forbindelse med fase 1

Hvis sagen forelægges samrådet, skal samrådet træffe afgørelse om, hvorvidt ansøgeren opfylder de generelle krav. Samrådet skal ikke i øvrigt vurdere, om ansøgeren er egnet til at adoptere.

Hvis der er fremkommet oplysninger, der betyder, at ansøgeren ikke opfylder de generelle krav i forbindelse med godkendelse som adoptant, bør der allerede på dette tidspunkt meddeles afslag på godkendelse som adoptant. Hvis det omvendt vurderes, at ansøgeren opfylder de generelle betingelser, tilkendegiver samrådet, at undersøgelsesforløbet kan fortsætte.

Hvis samrådet vurderer, at der, før der træffes afgørelse, er behov for en specialundersøgelse af ansøgeren, kan samrådet bestemme, at en sådan undersøgelse af ansøgeren skal iværksættes. Samrådet vil så efterfølgende på baggrund af specialundersøgelsen skulle vurdere sagen på ny og træffe en endelig afgørelse om, hvorvidt de generelle krav kan anses for opfyldt. Denne situation vil særlig være relevant i forbindelse med vurderingen af den betydning, som en ansøgers helbredsmæssige forhold har for spørgsmålet om godkendelse til adoption.

10.3. Fase 2 - det adoptionsforberedende kursus

Det adoptionsforberedende kursus er obligatorisk for alle førstegangsansøgere og indgår for disse ansøgere som fase 2 i undersøgelsesforløbet.

Formålet med og indholdet af kurset, der tilrettelægges og udbydes af Familiestyrelsen, er nærmere omtalt i afsnit 8.3.

Deltagelse i kurset er betinget af, at

- samrådet har tilkendegivet, at undersøgelsesforløbet kan fortsætte efter fase 1,
- at ansøgeren har betalt for deltagelsen i kurset, jf. bekendtgørelse om betaling for adoptionsforberedende kurser.

Familiestyrelsen orienterer statsforvaltningerne om datoer og sted for de enkelte kurser, og kursusoversigten kan desuden ses på Familiestyrelsens hjemmeside www.familiestyrelsen.dk.

Statsforvaltningen bør orientere førstegangsansøgere, der godkendes i fase 1, om det adoptionsforberedende kursus, herunder om tid og sted for kurserne.

Ansøgerne skal herefter selv tilmelde sig et adoptionsforberedende kursus. Tilmelding sker til Familiestyrelsens kursussekretariat. Fra primo 2008 foretages tilmeldingen og betaling elektronisk via Familiestyrelsens hjemmeside www.familiestyrelsen.dk.

Ansøgeren kan frit vælge mellem de udbudte kurser. Kurset skal dog være gennemført, således at fase 3 kan påbegyndes senest et år efter, at ansøgeren er blevet godkendt i fase 1.

Når kurset er gennemført, modtager ansøgeren et kursusbevis. Dette bevis skal, hvis ansøgeren ønsker at fortsætte adoptionssagen, indsendes til statsforvaltningen.

10.3.1. Adoptionsforberedende kurser for flergangsadoptanter

Det adoptionsforberedende kursus er kun obligatorisk for førstegangsansøgere. Samrådet kan dog i den enkelte sag beslutte, at en ansøger, der tidligere har adopteret et barn fra udlandet, skal deltage i et adoptionsforberedende kursus, jf. adoptionslovens § 25 c, stk. 2.

Samrådet skal ved en afgørelse herom begrunde afgørelsen så udførligt, at Familiestyrelsen – på baggrund af begrundelsen – kan tilrettelægge et særligt kursusforløb for den pågældende ansøger, hvor der i kursusindholdet tages højde for netop de problemstillinger, der er relevante for den enkelte familie.

Det må formodes, at samrådet kun sjældent finder anledning til at træffe afgørelse om, at en ansøger, der tidligere har adopteret et barn fra udlandet, på ny skal på kursus.

Flergangsansøgere, der måtte ønske at deltage i det adoptionsforberedende kursus på frivillig basis, kan efter omstændighederne tilbydes en kursusplads. Det er dog en forudsætning, at der er ledige pladser på det kursus, som ansøgeren ønsker at tilmelde sig. Hvis en ansøger over for statsforvaltningen forespørger om muligheden for frivillig deltagelse i kurset, bør statsforvaltningen henvise den pågældende til at rette henvendelse til Familiestyrelsens kursussekretariat.

10.4. Fase 3

I fase 3 skal det afgøres, om en ansøger, der opfylder de generelle betingelser for at blive godkendt som adoptant, og som efter deltagelse i det adoptionsforberedende kursus oplyser, at vedkommende fortsat ønsker at adoptere, også efter en individuel vurdering kan anses for egnet hertil.

Det er en betingelse for iværksættelsen af fase 3, at

- ansøgeren har anmodet statsforvaltningen om, at fase 3 iværksættes,
- at ansøgeren har gennemført et adoptionsforberedende kursus, hvis dette kræves, og
- at ansøgeren har tilmeldt sig en formidlende organisation eller har fået Familiestyrelsens tilladelse til at gennemføre en privat fremmedadoption, jf. afsnit 10.1.2.

Der gælder ikke noget krav til, hvordan ansøgeren skal anmode om iværksættelse af fase 3.

10.4.1. Statsforvaltningens opgaver i forbindelse med fase 3

Statsforvaltningen indkalder som indledning til fase 3 ansøgeren til en samtale.

Formålet med undersøgelsen i fase 3 er at tilvejebringe en individuel beskrivelse af ansøgeren. Denne beskrivelse vil dels have til formål at give samrådet det fornødne grundlag for at træffe afgørelse om godkendelse som adoptant og at fastsætte de nærmere rammer for godkendelsen, dels – i socialrapporten - at give de udenlandske myndigheder det nødvendige grundlag for deres afgørelse om godkendelse af ansøgeren og anvisning af et barn til den pågældende. Socialrapporten omtales nærmere i afsnit 13.

Oplysningerne i fase 3 skal tilvejebringes i et samarbejde mellem statsforvaltningen og ansøgeren under det antal samtaler, herunder hjemmebesøg, der i den enkelte sag må anses for nødvendigt.

I forbindelse med ændringen af adoptionsloven i 2000 blev det forudsat, at omfanget af fase 3-undersøgelsen ville være klart mere begrænset end omfanget af den tidligere undersøgelse i forbindelse med godkendelse af adoptanter. Det vil derfor normalt være tilstrækkeligt at afholde en fælles samtale med ansøgerne i statsforvaltningen samt et hjemmebesøg. Varigheden af statsforvaltningens samtale(r) med ansøgeren vil naturligvis kunne variere noget. Imidlertid bør den samlede varighed af samtalerne normalt ikke overstige 4-5 timer.

Hvis sagsbehandleren undtagelsesvist er i tvivl om, hvorvidt ansøgeren bør godkendes, må undersøgelsen dog ventes at blive noget mere omfattende, herunder eventuelt omfatte enesamtaler, inddragelse af en anden sagsbehandler eller efter omstændighederne psykiatrisk eller psykologisk bistand.

Det vil være naturligt under samtalerne at få belyst følgende emner:

- adoptionsmotivet (tidspunktet for beslutningen, barnløshed, evt. ønsker om søskende),
- personlighed og interesser (fritidsbeskæftigelser, socialt liv m.v.),
- fremtidsplaner,
- ægteskab og relationer til slægt og omgivelser,
- ønsker vedrørende barnet (barnets køn, alder, udseende, begrundelse for ønsket),
- forventninger til barnet, herunder hvilke risici ansøgeren kan acceptere,
- kendskab til børn,
- indstilling til barnets biologiske baggrund og oplysning til barnet om adoptionen,
- pasning af barnet,
- beskrivelse af børn i hjemmet,
- bolig og omgivelser,
- erhverv,
- religionsopfattelse.

De enkelte emner har en selvstændig betydning af forskellig tyngde, men også en indbyrdes sammenhæng ved belysningen af ansøgerens forhold. Det er ikke tanken, at sagsbehandleren skal udspørge ansøgeren mere detaljeret om de enkelte emner, men hvis samtalen giver indtryk af, at ansøgeren kan have særlige vanskeligheder, kan dette føre til en specialundersøgelse.

En række af emnerne, for eksempel ansøgerens adoptionsmotiv, barnets biologiske baggrund og oplysning til barnet om adoptionen, indgår i det adoptionsforberedende kursus i fase 2. Disse emner bør alligevel berøres under undersøgelsen i fase 3, men drøftelserne må tilpasses den omstændighed, at emnerne har været behandlet indgående på det adoptionsforberedende kursus. Sagsbehandleren må derfor tage udgangspunkt i, at formålet med at berøre emnerne under fase 3 er at tilvejebringe de nødvendige oplysninger om ansøgeren.

Drøftelserne af de enkelte emner skal danne grundlag for dels samrådets vurdering af, om ansøgeren kan godkendes som adoptant, dels socialrapporten om ansøgeren til giverlandet. Indholdet af samtalen bør så vidt muligt matche indholdet af socialrapporten, jf. afsnit 13.

Foruden drøftelsen af de nævnte emner er det vigtigt, at sagsbehandleren aflægger besøg i ansøgerens hjem for at danne sig et indtryk af ansøgeren i dennes eget miljø og få en nærmere oplevelse af de forhold, hvorunder ansøgeren lever. Hvis ansøgeren i forvejen har børn, kan sagsbehandleren her få lejlighed til at se hvert enkelt barn i familiemiljøet og bedømme de indbyrdes forhold.

Hvis der er tale om en ansøger, der tidligere har adopteret et udenlandsk barn, vil omfanget af statsforvaltningens undersøgelse normalt være mere begrænset og vil kunne koncentreres om en opdatering i forhold til den tidligere adoptionssag.

I tilfælde, hvor ansøgeren har egne børn i hjemmet, bør man med ansøgerens tilladelse på forhånd indhente udtalelse om barnet/børnene fra daginstitution og/eller skole.

Sagsbehandleren udarbejder på baggrund af samtalerne en beskrivelse af ansøgeren, der indeholder følgende hovedpunkter:

- ansøgerens baggrund, uddannelse, erhverv og økonomi
- beskrivelse af ansøgerens positive og negative egenskaber
- kendskab til børn
- ønsker vedrørende barnet og begrundelse for ønsket
- forventninger til barnet, herunder hvilke risici ansøgeren accepterer
- bolig og omgivelsernes egnethed for børn
- oplysning om eventuelle andre børns tilpasning og udvikling

10.4.2. Samrådets opgaver i forbindelse med fase 3

Når statsforvaltningen finder, at sagen er tilstrækkeligt oplyst, forelægges beskrivelsen af ansøgeren for samrådet sammen med en indstilling til afgørelse. Beskrivelsen og indstillingen kan sendes til ansøgerne til orientering, men ansøgerne skal ikke partshøres over materialet, før det sendes til samrådet.

Samrådet skal i fase 3 tage stilling til, om ansøgeren kan godkendes som adoptant.

Hvis samrådet vurderer, at der, før der træffes afgørelse, er behov for en specialundersøgelse af ansøgeren, kan samrådet bestemme, at en sådan undersøgelse af ansøgeren skal iværksættes. Samrådet vil så efterfølgende på baggrund af specialundersøgelsen skulle vurdere sagen på ny og træffe en endelig afgørelse om godkendelse som adoptant.

Kapitel 11

Undersøgelsesforløbet ved dansk fremmedadoption

11.1. Generelt om undersøgelsesforløbet

I modsætning til undersøgelsesforløbet ved international fremmedadoption, jf. afsnit 10, er undersøgelsesforløbet ved dansk fremmedadoption ikke faseopdelt.

Undersøgelsesforløbet adskiller sig desuden fra forløbet ved international fremmedadoption ved, at ansøgerne ikke skal deltage i et adoptionsforberedende kursus.

Forløbet er nærmere reguleret i godkendelsesbekendtgørelsens kapitel 2.

Opmærksomheden henledes på, at adoptionsmedarbejderen i denne sammenhæng ikke betragtes som en medarbejder i samrådets sekretariat, men som en medarbejder i den øvrige statsforvaltning. Samrådssekretariatet for adoptionssamrådene er således ikke en del af behandlingen af bortadoption af danske børn.

11.2. Indgivelse af ansøgning

Undersøgelsesforløbet indledes med, at ansøgeren retter henvendelse til statsforvaltningen med en ansøgning om godkendelse som adoptant.

Ansøgningen anses for indgivet til statsforvaltningen samme dag, som den er modtaget i statsforvaltningen.

Ansøgningsskemaet skal udfyldes med en række faktuelle oplysninger, der dels skal bruges til at afklare, om ansøgeren opfylder de generelle krav i forbindelse med godkendelse som adoptant, jf. afsnit 8.2., dels skal bruges til at afklare, om ansøgeren ud fra en individuel vurdering kan anses for egnet til at opfostre et adoptivbarn, jf. afsnit 8.4.

Ansøgeren skal desuden udfylde en helbredserklæring og fremlægge en helbredsattest, der som udgangspunkt skal være udfærdiget af ansøgerens egen læge. Helbredsattesten må ved indlevering til statsforvaltningen ikke være mere end 3 måneder gammel.

11.3. Statsforvaltningens opgaver

Når statsforvaltningen har modtaget ansøgningen med bilag, gennemgås oplysningerne for at vurdere, om der er behov for at indhente yderligere oplysninger. Afhængigt af oplysningerne om ansøgerens helbredsmæssige forhold kan der være behov for at indhente supplerende oplysninger om f.eks. hospitalsindlæggelser eller særlige lægeundersøgelser og behandlinger.

Herudover skal statsforvaltningen indhente en udskrift af ansøgerens straffeattest i henhold til § 22, stk. 1, nr. 5, i bekendtgørelse nr. 218 af 27. marts 2001 om behandling af personoplysninger i Det Centrale Kriminalregister (Kriminalregisteret) samt en eventuel erklæring i henhold til bekendtgørelsens § 26. Ansøgeren har givet samtykke hertil ved sin underskrift af ansøgningen.

Endelig skal statsforvaltningen spørge ansøgerens kommune, om kommunen er i besiddelse af oplysninger om ansøgerens sociale, skattemæssige eller andre forhold, der kunne tale imod, at kommunen senere vil udstede plejetilladelse. Kommunen vil normalt senere udstede plejetilladelsen på grundlag af de undersøgelser, som statsforvaltningen allerede har foretaget i forbindelse med adoptionssagen. Kommunen vil således kun skulle foretage en selvstændig undersøgelse af ansøgerens forhold i forbindelse med udstedelse af plejetilladelsen, hvis kommunen er i besiddelse af oplysninger om ansøgeren, som ikke fremgår af adoptionssagen, og som kan begrunde en selvstændig undersøgelse.

Når statsforvaltningen vurderer, at sagen er tilstrækkeligt oplyst, påbegyndes det egentlige undersøgelsesforløb, hvor ansøgeren indkaldes til samtale i statsforvaltningen.

I forbindelse med den indledende samtale vil statsforvaltningen skulle gennemgå de indkomne oplysninger med ansøgeren og søge eventuelle tvivlsspørgsmål afklaret. Det bemærkes, at der særligt til brug ved afklaring af spørgsmål omkring ansøgerens økonomiske forhold er udarbejdet to "hjælpekemaer" - et skema vedrørende formueopgørelse og et budgetskema.

Herudover bør statsforvaltningen informere ansøgeren om det kommende forløb af undersøgelsen, om de krav, der stilles til en adoptant, og om de oplysninger, som ansøgeren i forløbet kan forvente at skulle give. Det vil desuden kunne være relevant at vejlede ansøgeren om betydningen af fertilitet og eventuel graviditet i løbet af undersøgelsesforløbet, jf. herom afsnit 8.5.1. og afsnit 8.5.2.

Det vil kunne variere fra en sag til en anden, hvor mange samtaler, der er behov for i forbindelse med undersøgelsen af ansøgeren. Det vil imidlertid normalt – udover den indledende samtale med ansøgerne – være nødvendigt at afholde i hvert fald en yderligere samtale med ansøgerne.

Herudover skal sagsbehandleren aflægge besøg i ansøgerens hjem for at danne sig et indtryk af ansøgeren i dennes eget miljø og få en nærmere oplevelse af de forhold, hvorunder ansøgeren lever. Hvis ansøgeren i forvejen har børn, kan sagsbehandleren her få lejlighed til at se hvert enkelt barn i familiemiljøet og bedømme de indbyrdes forhold.

Det vil være naturligt under samtalerne at få belyst følgende emner:

- adoptionsmotivet (tidspunktet for beslutningen, barnløshed, evt. ønsker om søskende),
- personlighed og interesser (fritidsbeskæftigelser, socialt liv m.v.),
- fremtidsplaner,
- ægteskab og relationer til slægt og omgivelser,
- ønsker vedrørende barnet (barnets køn, alder, udseende, begrundelse for ønsket),
- forventninger til barnet, herunder hvilke risici ansøgeren kan acceptere,
- kendskab til børn,
- indstilling til barnets biologiske baggrund og oplysning til barnet om adoptionen,
- pasning af barnet,
- beskrivelse af børn i hjemmet,
- bolig og omgivelser,
- erhverv,
- religionsopfattelse.

De enkelte emner har en selvstændig betydning af forskellig tyngde, men også en indbyrdes sammenhæng ved belysningen af ansøgerens forhold. Det er ikke tanken, at sagsbehandleren skal udspørge ansøgeren mere detaljeret om de enkelte emner, men hvis samtalen giver indtryk af, at ansøgeren kan have særlige vanskeligheder, kan dette føre til en specialundersøgelse.

Hvis sagsbehandleren er i tvivl om, hvorvidt ansøgeren bør godkendes, må undersøgelsen dog ventes at blive noget mere omfattende, herunder eventuelt omfatte enesamtaler, inddragelse af en anden sagsbehandler eller efter omstændighederne psykiatrisk eller psykologisk bistand.

Det skal i den forbindelse tages i betragtning, at ansøgere om adoption af dansk barn ikke vil have deltaget i et adoptionsforberedende kursus, hvorfor der – afhængigt af den enkelte sag – kan være behov for en mere indgående drøftelse af og rådgivning om især nogle af de emner, der behandles på de adoptionsforberedende kurser.

Hvis der er tale om en ansøger, der tidligere har adopteret et udenlandsk barn, vil omfanget af statsforvaltningens undersøgelse dog normalt være mere begrænset og vil kunne koncentreres om en opdatering i forhold til den tidligere adoptionssag.

I tilfælde, hvor ansøgeren har egne børn i hjemmet, bør man med ansøgerens tilladelse på forhånd indhente udtalelse om barnet/børnene fra daginstitution og/eller skole.

Sagsbehandleren udarbejder på baggrund af samtalerne en beskrivelse af ansøgeren, der indeholder følgende hovedpunkter:

- ansøgerens baggrund, uddannelse, erhverv og økonomi
- beskrivelse af ansøgerens positive og negative egenskaber
- kendskab til børn
- ønsker vedrørende barnet og begrundelse for ønsket
- forventninger til barnet, herunder hvilke risici ansøgeren accepterer
- bolig og omgivelsernes egnethed for børn
- oplysning om eventuelle andre børns tilpasning og udvikling

11.4. Samrådets opgaver

Når statsforvaltningen finder, at sagen er tilstrækkeligt oplyst, forelægges beskrivelsen af ansøgeren for samrådet sammen med en indstilling til afgørelse. Beskrivelsen og indstillingen kan sendes til ansøgerne til orientering, men ansøgerne skal ikke partshøres over materialet, før det sendes til samrådet.

Samrådet skal herefter tage stilling til, om ansøgeren kan godkendes som adoptant.

Hvis samrådet vurderer, at der, før der træffes afgørelse, er behov for en specialundersøgelse af ansøgeren, kan samrådet bestemme, at en sådan undersøgelse af ansøgeren skal iværksættes. Samrådet vil så efterfølgende på baggrund af specialundersøgelsen skulle vurdere sagen på ny og træffe en endelig afgørelse om godkendelse som adoptant.

Kapitel 12

Godkendelsen som adoptant ved fremmedadoption

12.1. Forskellige typer godkendelse som adoptant

Det fremgår af godkendelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 1, at godkendelse som adoptant kan meddeles til:

- At adoptere et konkret barn (konkret godkendelse) eller
- At adoptere et barn, der bringes i forslag fra en dansk eller udenlandske adoptionsformidlende myndighed eller organisation (abstrakt godkendelse)

Ansøges der om en abstrakt godkendelse, fastsætter samrådet indholdet af godkendelsen – de såkaldte godkendelsesrammer, jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 2.

Langt de fleste ansøgere ønsker en abstrakt godkendelse, og de fleste af disse søger om godkendelse til adoption af et udenlandsk barn.

12.2. Godkendelsesrammer

Ved en abstrakt godkendelse som adoptant fastsætter samrådet indholdet af godkendelsen (godkendelsesrammen).

I relation til godkendelsesrammen skelnes der mellem en almen godkendelse og en udvidet godkendelse.

Ved **almen godkendelse** forstås en godkendelse til at adoptere et barn i aldersgruppen 0-36 måneder uden væsentlige kendte fysiske eller psykiske problemer.

En almen godkendelse indebærer, at en ansøger skal kunne acceptere - og af samrådet være fundet egnet til - at adoptere et udenlandsk barn i denne aldersgruppe. Der vil normalt ikke være mulighed for inden for en almen godkendelse at begrænse aldersrammen yderligere. Det vil heller ikke være muligt at begrænse den almene godkendelse til alene at omfatte et barn af et bestemt køn, en bestemt etnisk afstamning eller lignende.

Ved **udvidet godkendelse** forstås en godkendelse til at adoptere et ældre barn, søskende eller et barn, som på grund af kendte fysiske eller psykiske helbredsmæssige forhold må anses for særligt ressourcekrævende.

Afgørelsen af, om ansøgeren skal meddeles en almen eller en udvidet godkendelse, afhænger dels af ansøgerens ansøgning, dels af samrådets vurdering af ansøgerens ressourcer. I den forbindelse vil også ansøgerens alder kunne få indflydelse på, hvilken aldersramme ansøgeren kan godkendes til, jf. afsnit 8.2.1.

Det mest almindelige er, at ansøgeren søger om og får en almen godkendelse. Det bør i den forbindelse over for ansøgeren understreges, at der - uanset at ansøgeren har fået en almen godkendelse - ikke kan gives nogen garanti for, at det barn, som ansøgeren senere kommer til at adoptere, er fuldstændigt sundt og rask set med danske øjne. Dels kan barnet have mindre helbredsmæssige problemer, dels kan mange børn have en traumatisk baggrund, og det kan være uvist, hvilke spor barnets tidlige oplevelser har sat sig hos barnet. Herudover kan det efterfølgende vise sig, at barnet har funktionsproblemer eller alvorlige helbredsmæssige problemer i øvrigt, som var ukendte, da barnet blev frigivet til adoption.

12.3. Samtidig godkendelse til dansk og udenlandsk barn

Udgangspunktet i forbindelse med internationale adoptioner er, at ansøgerne kun kan stå på venteliste til adoption af et barn fra et enkelt land ad gangen. Hvis særlige forhold gør sig gældende, kan dette udgangspunkt - efter retningslinier fastsat af de formidlende organisationer - fraviges.

Der er efter Familiestyrelsens opfattelse ikke hjemmel til at afskære ansøgere fra at søge om godkendelse til både dansk og udenlandsk barn.

Hvis ansøgeren undervejs i forløbet tilkendegiver at være interesseret i både adoption af et dansk og et udenlandsk barn, er der - hvis undersøgelsesforløbet til henholdsvis et udenlandsk og et dansk barn er gennemført - således ikke noget til hinder for, at samrådet godkender ansøgeren til både et dansk og et udenlandsk barn.

Det er dog en forudsætning, at sagen om adoption af et udenlandsk barn berostilles, mens ansøgeren står på venteliste til et dansk barn.

Hvis det indstilles til samrådet, at ansøgeren godkendes til både et udenlandsk og et dansk barn, skal statsforvaltningen derfor sikre sig, at den formidlende organisation indsender dokumentation for, at den udenlandske sag berostilles, og dette bør fremgå af samrådsgodkendelsen. Statsforvaltningen skal samtidig orientere organisationen om, at ansøgeren først kan skrives på venteliste til et udenlandsk barn, når statsforvaltningen har givet meddelelse om, at ansøgeren ikke længere står på venteliste til et dansk barn.

12.4. Godkendelsens varighed

Godkendelsen som adoptant er tidsbegrænset til to år, således at godkendelsen skal forlænges af adoptionssamrådet, hvis ansøgeren ikke har fået anvist et barn inden for to år efter den oprindelige godkendelse.

Ved ansøgning om dansk barn kan Adoptionsnævnet dog henlægge sagen efter et år, hvis det ikke har været muligt at anvise ansøgeren et barn, jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 13, stk. 2. Godkendelsen kan herefter kun bruges, hvis der samtidigt er meddelt godkendelse til udenlandsk barn, jf. afsnit 12.3. I så fald kan ansøgerne med samme godkendelse stå på venteliste til udenlandsk barn i et år.

Hvis der indtræder relevante ændringer i ansøgerens forhold inden for denne toårige periode, har ansøgeren pligt til at give meddelelse herom til statsforvaltningen, jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 23, stk. 3.

12.4.1. Forlængelse af godkendelsen

Har ansøgeren ikke inden for to år efter den oprindelige godkendelse fået anvist et barn med henblik på adoption, skal statsforvaltningen indhente ny straffeattest vedrørende ansøgeren og foranledige, at ansøgeren indsender ajourført skatteattest og restanceerklæring samt en erklæring fra egen læge om, at der ikke er indtrådt ændringer i ansøgerens helbreds-mæssige forhold.

Det vil normalt ikke være påkrævet at afholde en personlig samtale med ansøgeren.

Samrådet tager på baggrund af de oplysninger, som er tilvejebragt af statsforvaltningen, stilling til, om den oprindelige godkendelse kan forlænges. Samrådet kan i den forbindelse anmode statsforvaltningen om at indhente supplerende oplysninger.

Hvis samrådet finder, at godkendelsen ikke kan forlænges, meddeles der ansøgeren afslag på forlængelse af godkendelsen. Et sådant afslag kan påklages til Adoptionsnævnet.

En yderligere forlængelse af godkendelsen kan efterfølgende meddeles for yderligere to år, således at godkendelsen i alt gælder i 4 år.

Yderligere forlængelse, fordi ansøgeren fortsat ikke efter 4 år har fået anvist et barn, kan ske, hvis der ikke foreligger oplysninger, der viser, at der er sket ændringer i de forhold, der har ligget til grund for godkendelsen. Det er dog i den forbindelse en betingelse, at ansøgeren fortsat opfylder alderskravene til den godkendelse, der søges forlænget.

Opfylder ansøgeren ikke længere alderskravene til godkendelsen, kan godkendelsen ikke forlænges yderligere, men ansøgeren må henvises til at søge om godkendelse på ny, hvorefter en ny undersøgelse må påbegyndes.

12.5. Bortfald af godkendelsen

12.5.1. Ansøgerens pligt til at give meddelelse om ændrede forhold

En godkendelse som adoptant er tidsbegrænset for en periode af to år, jf. dog afsnit 12.4. om godkendelse til dansk barn.

I den periode, hvor godkendelsen gælder, kan der indtræffe omstændigheder, som gør, at adoptanten ikke længere opfylder betingelserne for at blive godkendt som adoptant, eller i øvrigt ikke længere kan anses for egnet til at adoptere.

Ifølge godkendelsesbekendtgørelsens § 23, stk. 3, er ansøgeren forpligtet til at orientere statsforvaltningen, hvis der indtræder relevante ændringer i ansøgerens forhold. Sådanne ændringer kan f.eks. være arbejdsløshed, forskellige sygdomme, ændringer i familie-billedet, herunder graviditet. Det er vigtigt, at ansøgeren informeres om, at vedkommende har en sådan indberetningspligt.

12.5.2. Tilbagekaldelse af godkendelsen

Fremkommer der efter godkendelsen oplysninger, som ville have ført til afslag på godkendelse, hvis oplysningerne var indgået i afgørelsesgrundlaget, kan godkendelsen normalt trækkes tilbage. En tilbagekaldelse kan i helt særligt tilfælde ske, selv efter at barnet er hjemtaget af ansøgerne, men inden adoptionen er gennemført, hvis det ikke er til barnets bedste at forblive i familien, jf. også principperne i Haagerkonventionens artikel 21.

Der kan også træffes afgørelse om bortfald af en godkendelse som adoptant, hvis der efterfølgende fremkommer oplysninger om forhold hos ansøgeren, som var til stede – men uoplyste – på godkendelsestidspunktet, og som, hvis der havde foreligget oplysninger herom, ville have ført til afslag på godkendelse.

Desuden kan tilbagekaldelse af godkendelsen som adoptant ske i tilfælde, hvor ansøgeren uden rimelig grund afviser at modtage et barn, som er bragt i forslag til den pågældende, selvom barnet ligger inden for ansøgerens godkendelse.

Hvis ansøgeren uden saglig grund afviser et barn i forslag, vil det kunne give anledning til overvejelser om ansøgerens egnethed som adoptant. Som afvisningsgrunde, der i almindelighed bør føre til bortfald af godkendelsen som adoptant, kan nævnes barnets køn, alder, hudfarve eller mindre betydende handicaps eller sygdomme. Det vil derimod ikke kunne få konsekvenser for ansøgerens godkendelse, hvis ansøgeren ikke ønsker at søge om udvidelse af godkendelsen i anledning af, at der er bragt et barn i forslag til den pågældende, som ligger uden for ansøgerens oprindelige godkendelse.

En afgørelse om bortfald af godkendelsen som adoptant kan derimod ikke træffes, hvis adoptionen er gennemført. Hvis adoptanterne efter bevillingen viser sig uegnede som forældre, vil det være de almindelige regler i lov om social service, der finder anvendelse.

En beslutning om at tilbagekalde en allerede meddelt godkendelse som adoptant træffes af adoptionssamrådet. Statsforvaltningen har ansvaret for at indhente de oplysninger, som er nødvendige for, at der kan træffes afgørelse herom, samt for i øvrigt at forberede sagen til afgørelse, herunder at sikre, at partshøringsreglerne m.v. er iagttaget. Samrådets afgørelse kan påklages til Adoptionsnævnet.

Kapitel 13

Socialrapport ved international fremmedadoption

13.1. Socialrapportens baggrund og formål

Når ansøgeren er godkendt som adoptant til et barn fra et andet land, udarbejder statsforvaltningen på baggrund af den individuelle beskrivelse af ansøgeren en rapport om ansøgerens forhold til brug for de udenlandske adoptionsmyndigheder, jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 24.

Formålet med rapporten er at give de udenlandske myndigheder det nødvendige grundlag for deres afgørelse om godkendelse af ansøgeren og om anvisning af et barn (matching).

Socialrapporten skal sætte myndighederne i giverlandet i stand til at afklare, om man ud fra sagens oplysninger om ansøgeren - sammenholdt med giverlandets godkendelsesregler - er indstillet på at bringe et barn i forslag til ansøgeren. Herudover skal rapporten danne grundlag for udvælgelse af et barn til ansøgeren med størst mulig sikkerhed for, at adoptionen er til gavn for barnet.

13.2. Socialrapportens indhold

Samtlige giverlande stiller krav om at modtage en socialrapport, der indeholder en nærmere beskrivelse af ansøgeren og dennes forhold.

Det varierer imidlertid fra et giverland til et andet, hvilke krav der stilles til indholdet af rapporten, ligesom kravene i det enkelte giverland ændres i takt med udviklingen på adoptionsområdet i landet.

Det er derfor ikke muligt at give en udtømmende beskrivelse af de forhold, der bør omtales i rapporten. Det gælder dog generelt, at socialrapporten skal indeholde en beskrivelse af de forhold hos ansøgeren, som – set med giverlandets øjne - er relevante for ansøgerens egnethed som adoptant.

Dette indebærer, at rapporten normalt skal indeholde en kort beskrivelse af følgende forhold:

- ansøgerens baggrund og historie
- ansøgerens boligforhold, arbejdsforhold samt økonomiske forhold
- ansøgerens helbredsmæssige forhold
- ansøgerens religiøse tilknytning
- ansøgerens forhold til familie, venner, det omgivende samfund etc.
- omgivelsernes forhold til adoptionen
- et adoptionssøgende ægtepars indbyrdes forhold
- adoptionsmotivet.
- forestillinger om forældrerollen i forhold til et ikke-biologisk barn med fremmedartet udseende.
- ansøgerens accept af et skulle modtage et barn mellem 0-3 år uanset køn og race.
- ansøgerens kendskab til de særlige livsvilkår, som kendetegner adoptivbørn, samt ansøgerens tanker om, hvordan ansøgeren vil kunne støtte barnet med denne problematik
- ansøgerens parathed til at tale om barnets baggrund, biologiske familie, oprindelsesland etc.
- ansøgerens tanker om familielivet, fremtiden, barnet som ungt og voksent menneske

Da de indholdsmæssige krav som nævnt varierer fra giverland til giverland, og da socialrapporten udfærdiges på et tidspunkt, hvor ansøgeren endnu ikke har valgt giverlandet, vil det kunne være nødvendigt for den formidlende organisation efterfølgende at søge særlige forhold belyst gennem statsforvaltningen, hvis disse forhold er væsentlige for socialrapporten i netop det giverland, som ansøgeren har valgt.

Normalt vil et passende omfang af en socialrapport være 2-4 sider omfattende en kortfattet, men præcis beskrivelse af de relevante forhold. En almindelig registrering af oplysninger om objektive forhold vedrørende ansøgeren vil således normalt ikke opfylde giverlandenes krav til rapporten, mens der omvendt heller ikke i rapporten bør refereres oplysninger, der er irrelevante for sagens videre gang i giverlandet.

For samarbejdet med giverlande, der har tiltrådt Haagerkonventionen, er spørgsmålet om krav til socialrapporten særligt reguleret i konventionens artikel 15.

Det bemærkes, at der generelt ses en tendens til stigende krav fra giverlandene til indholdet af socialrapporterne, hvilket kan opleves som belastende for såvel statsforvaltningerne som ansøgerne. Kravene skal ses i lyset af, at de danske myndigheder og adoptionsansøgere også omvendt stiller stigende krav til oplysninger om børnene, der stilles i forslag til danske adoptanter.

13.3. Videregivelse af socialrapporten

Statsforvaltningen sender socialrapporten til den formidlende organisation, som ansøgeren er tilmeldt, og der sendes samtidig en kopi af rapporten til ansøgeren til orientering, jf. dog nedenfor.

Er ansøgeren ikke tilmeldt en formidlende organisation, sendes socialrapporten direkte fra statsforvaltningen til den udenlandske adoptionsformidlende organisation eller myndighed. I disse tilfælde bør der normalt ikke udleveres en kopi af socialrapporten til ansøgeren. Baggrunden for, at socialrapporten normalt ikke udleveres til en adoptionsansøger, der ikke er tilmeldt en formidlende organisation, er myndighedernes interesse i, at der ikke skabes risiko for ulovlig anbringelse og formidling af børn til

adoption. Myndighedernes interesse heri må normalt betragtes som større end ansøgerens interesse i at få udleveret en kopi af rapporten, jf. forvaltningslovens §§ 15 og 16, stk. 3. Ansøgeren bør dog i disse tilfælde gøres bekendt med, at der er adgang til at gennemse rapporten i statsforvaltningen.

Kapitel 14

Udenlandsk barn i forslag

14. 1. Matchingen

14.1.1. Proceduren , når de udenlandske adoptionsmyndigheder foreslår et konkret barn til en konkret adoptionsansøger

Normalt vil matchingproceduren tage sit udgangspunkt i, at der fra de udenlandske adoptionsmyndigheder eller formidlingsinstitutioners side bringes et konkret barn i forslag til en dansk adoptionsansøger. I disse tilfælde vurderer den formidlende organisation, om barnet ligger inden for ansøgerens abstrakte godkendelse.

Finder den formidlende organisation, at matchingforslaget ligger inden for ansøgerens godkendelsesramme, sender organisationen forslaget direkte til ansøgeren til tilkendegivelse af, om vedkommende er indstillet på at modtage barnet. Om ansøgerens adgang til at søge kvalificeret rådgivning og støtte i denne beslutningsfase henvises til afsnit 14.1.4.

Den formidlende organisation underretter statsforvaltningen om ansøgerens tilkendegivelse og sender samtidig oplysningerne om barnet til statsforvaltningen.

Underretning af statsforvaltningerne om alle matchingforslag giver sagsbehandlerne og samrådet den nødvendige indsigt i giverlandenes matchingforslag, således at sagsbehandlerne og samrådet hele tiden er sikret en opdateret viden og den faglige indsigt, der er en forudsætning for undersøgelsen og afgørelsen om godkendelse i fase 3. Hvis statsforvaltningen finder anledning til det, kan den efterfølgende forelægge konkrete matchingforslag med bemærkninger eller kritik for Adoptionsnævnet, der kan give de formidlende organisationer pålæg om behandlingen af matchingsager, hvis der måtte være anledning til det. Også i andre sager videresender statsforvaltningerne - i det omfang Adoptionsnævnet anmoder herom - matchingsagen til nævnet med henblik på en efterfølgende overordnet kontrol, udarbejdelse af statistik m.v.

Hvis ansøgeren afslår at modtage et barn, selvom det ligger inden for godkendelsen, skal organisationen underrette samrådet med henblik på, at samrådet får lejlighed til at vurdere, om ansøgerens godkendelse som adoptant eventuelt skal trækkes tilbage, jf. afsnit 12.5.2.

Er den formidlende organisation i tvivl om, hvorvidt barnet ligger inden for godkendelsen, forelægger organisationen sagen for adoptionssamrådet, der tager stilling til, om matchingforslaget ligger inden for ansøgerens godkendelsesramme. Det forudsættes, at de formidlende organisationer udviser tilbageholdenhed ved vurdering af matchingforslag, således at samrådene får lejlighed til at tage stilling til et matchingforslag, medmindre det åbenbart ligger inden for ansøgerens godkendelse.

Finder den formidlende organisation, at det udenlandske matchingforslag ligger uden for ansøgerens godkendelse, skal organisationen gøre ansøgeren bekendt med giverlandets forslag og med, at forslaget vurderes at ligge uden for godkendelsen. Ansøgeren skal samtidig gøres bekendt med, at der er mulighed for at ansøge om at få udvidet den abstrakte godkendelse til at omfatte det konkrete barn. Hvis ansøgeren erklærer, at vedkommende ønsker at ansøge herom, forelægges dette spørgsmål samrådet. Hvis ansøgeren derimod ikke ønsker, at samrådet skal tage stilling til, om godkendelsen kan udvides med henblik på

at modtage det foreslåede barn, skal samrådet blot orienteres om sagen ved tilsendelse af kopi af giverlandets oplysninger om barnet. Organisationen skal underrette giverlandet om ansøgerens stillingtagen.

Hvis en sag videresendes fra den formidlende organisation til samrådet – enten fordi organisationen er i tvivl om, hvorvidt barnet falder inden for ansøgerens godkendelse eller finder, at dette ikke er tilfældet – henhører vurderingen af barnet under samrådets kompetence. Samrådet er således ikke begrænset af eventuelle formuleringer i fremsendelsesskrivelsen fra den formidlende organisation. Eventuelle spørgsmål om udvidelse af en ansøgers godkendelse bør altid træffes ud fra samtlige forhold i sagen.

Sager om matching, der forelægges samrådet enten til afgørelse af, om barnet ligger inden for ansøgerens godkendelse eller til afgørelse af, om ansøgeren kan meddeles en udvidet godkendelse til et bestemt barn, skal som det klare udgangspunkt betragtes som hastesager, idet hensynet til barnet klart taler for, at der hurtigst muligt tages stilling til, om det kan placeres hos den foreslåede familie.

14.1.2. Særligt om proceduren, hvis de udenlandske adoptionsmyndigheder anmoder om, at den formidlende organisation foranlediger et konkret barn placeret hos danske adoptanter

Fra enkelte giverlande forekommer det, at de udenlandske adoptionsmyndigheder bringer børn i forslag, således at der ikke på forhånd er taget stilling til hos hvilken adoptant, barnet ønskes placeret.

Da de formidlende organisationer efter Familiestyrelsens opfattelse ikke selv kan forestå udvælgelsen af adoptanter til børn med henblik på adoption, bør disse sager ifølge Familiestyrelsens retningslinier løses på den måde, at organisationen orienterer statsforvaltningen om, hvilken ansøger der står øverst på ventelisten til et barn fra det pågældende land, og som efter organisationens vurdering har en godkendelse, som omfatter barnet.

Organisationen bør altså i disse tilfælde altid sende sagen til samrådet med henblik på godkendelse af matchingen. Ansøgeren bør på almindelig vis, senest samtidig med, at sagen sendes til statsforvaltningen, have tilsendt samtlige oplysninger om barnet.

I visse tilfælde vil giverlande, der måske normalt selv udvælger barnet til den konkrete adoptionsansøger, vælge at anmode en dansk organisation om at søge et såkaldt svært anbringeligt barn anbragt hos en dansk adoptionsansøger. Dette vil især dreje sig om børn, der er fyldt 5 år, om handicappede børn, og om søskendeflokke. Den formidlende organisation har i praksis normalt ikke ansøgere godkendt til adoption af sådanne børn på venteliste, og organisationen søger derfor efter interesserede ansøgere til børnene i organisationens nyhedsbrev eller på deres hjemmesider ("Børn søger forældre").

Når en ansøger reflekterer på omtalen af et konkret barn, sendes oplysningerne om barnet til godkendelse i samrådet i ansøgerens statsforvaltning, idet godkendelse af matchingen som nævnt normalt forudsætter en udvidelse af ansøgerens oprindelige godkendelse.

14.1.3. Særligt om matchingproceduren ved privat fremmedadoption

I sager om privat fremmedadoption bringer den udenlandske adoptionsformidlende organisation eller -myndighed barnet i forslag over for ansøgerens statsforvaltning, idet ansøgeren ikke er tilmeldt en formidlende organisation.

Adoptionssamrådet tager i disse tilfælde altid stilling til, om barnet ligger inden for den abstrakte godkendelse, som ansøgeren har fået i henhold til godkendelsesbekendtgørelsens § 17.

Når samrådet har taget stilling hertil, orienteres ansøgerne om samrådets vurdering, og oplysningerne om barnet sendes samtidigt til ansøgeren.

Hvis samrådet vurderer, at barnet ligger inden for ansøgerens abstrakte godkendelse, anmodes ansøgeren om over for statsforvaltningen at tilkendegive, om vedkommende er indforstået med at modtage barnet. Hvis samrådet har vurderet, at barnet ligger uden for ansøgerens abstrakte godkendelse, skal ansøgeren orienteres om muligheden for at ansøge om at få godkendelsen udvidet til at omfatte det konkrete barn. Ønsker ansøgeren at ansøge herom, tager samrådet stilling til, om den abstrakte godkendelse kan udvides.

14.1.4. Ansøgerens stillingtagen til matchingforslaget

Ansøgeren har i forbindelse med sin stillingtagen til et matchingforslag mulighed for at søge rådgivning hos f.eks. de læger m.v., der er tilknyttet de formidlende organisationer og Adoptionsnævnet samt hos vedkommendes egen læge.

Hvis samrådet har været inddraget i sagen, vil ansøgeren tillige kunne søge rådgivning hos statsforvaltningens lægelige sagkundskab.

Hvis ansøgeren - eventuelt efter at have søgt rådgivning - er uenig med den formidlende organisation omkring vurderingen af et barn i forslag, har ansøgeren mulighed for at klage over organisationen til Adoptionsnævnet, jf. afsnit 20.1.3.

14.2. Bortfald af en abstrakt godkendelse

Der henvises til afsnit 12.5. om samrådets mulighed for at træffe afgørelse om bortfald af en godkendelse som adoptant, hvis betingelserne for at blive godkendt som adoptant ikke længere er opfyldt, eller hvis ansøgeren i øvrigt ikke kan anses som egnet som adoptant.

Bestemmelsen vil blandt andet kunne finde anvendelse, hvis en ansøger uden rimelig grund afslår at modtage et barn, der ligger inden for godkendelsen. Afvisningsgrunde, der i almindelighed bør føre til bortfald af ansøgerens godkendelse, er f.eks. barnets køn, alder, hudfarve eller sygdomme eller handicap af mindre betydning.

Det påhviler organisationen at være opmærksom på tilfælde, hvor ansøgeren har afvist at acceptere et barn, som organisationen har vurderet som liggende inden for ansøgerens godkendelse. Organisationens bør orientere statsforvaltningens samråd om disse tilfælde, men bør afholde sig fra at fremkomme med en indstilling om, hvorvidt ansøgerens godkendelse bør trækkes tilbage.

Det bemærkes, at det ikke har konsekvenser for godkendelse som adoptant, at man ikke ønsker at ansøge om udvidelse af en oprindelig godkendelse i et tilfælde, hvor der er bragt et barn i forslag, der ligger uden for denne.

14.3. Udstedelse af ”artikel 17c-erklæring”

I en Haagerkonventionssag skal både de udenlandske og de danske adoptionsmyndigheder, når ansøgeren er matchet med et konkret barn, afgive en erklæring om, at adoptionen kan fortsætte, jf. Haagerkonventionens artikel 17, litra c.

Der henvises til afsnit 1.2. for en nærmere omtale af, hvilke sager, der er omfattet af Haagerkonventionen.

Udstedelsen af erklæringen i henhold til artikel 17, litra c, er ikke i sig selv nogen garanti for, at adoptionen faktisk gennemføres. Bestemmelsen giver derimod hver stat en “vetoret”, således at myndighederne på dette stadium i sagen har mulighed for at tage skridt til at standse sagen.

Det påhviler i henhold til bestemmelsen centralmyndigheden at udstede erklæringen i henhold til artikel 17, litra c, på en godkendt blanket.

I Danmark er kompetencen tillagt de formidlende organisationer i de tilfælde, hvor den formidlende organisation vurderer, at det foreslåede barn ligger inden for ansøgerens godkendelse, og hvor samrådet derfor ikke inddrages i sagen.

Har samrådet været inddraget i sagen, tilkommer kompetencen samrådet. I de tilfælde, hvor den formidlende organisation udsteder "artikel 17c-erklæringen" sendes den i kopi til ansøgerens statsforvaltning.

Kapitel 15

Hjemtagelsen af et udenlandsk barn

15.1. Plejetilladelse

Efter servicelovens § 78, stk. 1, må et barn under 14 år ikke modtages til døgnophold i privat familiepleje i en sammenhængende periode ud over 3 måneder, uden at der er udstedt en plejetilladelse fra kommunen.

Statsforvaltningen indhenter som omtalt i afsnit 10.2.2. i forbindelse med fase 1 et tilsagn om plejetilladelse fra ansøgerens kommune.

Efter matchingen anmoder den formidlende organisation kommunen om plejetilladelse til det konkrete barn. Den formidlende organisation fremsender sammen med anmodningen et eksemplar af socialrapporten, jf. afsnit 13, samt en bekræftelse på at ansøgeren har samtykket i at modtage barnet.

Kommunen bør opfordres til at sende plejetilladelsen direkte til ansøgeren med kopi til den formidlende organisation og til statsforvaltningen.

Ved privat fremmedadoption, hvor der ikke medvirker en formidlende organisation, skal ansøgeren selv sørge for, at der udstedes plejetilladelse til barnet. Der henvises til afsnit 10.1.2. om privat fremmedadoption.

15.2. Opholdstilladelse

15.2.1. Familie- og stedbarnsadoptioner

Efter adoptionsbekendtgørelsens § 23, stk. 1, må et barn, der ikke er statsborger i Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige, ikke bringes til Danmark med henblik på adoption, før der foreligger opholdstilladelse og eventuelt indrejsevisum.

Bestemmelsen gælder også ved internationale familie- og stedbarnsadoptioner.

I henhold til § 27, stk. 1, nr. 2 og 3, i udlændingebekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 810 af 20. juni 2007 om udlændinges adgang her til landet) gives der opholdstilladelse til mindreårige udlændinge med mulighed for varigt ophold hos andre end forældremyndighedsindehaveren med henblik på dels ophold hos nærmeste familie, når der foreligger en særlig begrundelse for, at barnet ikke kan bo hos forældrene eller andre nære slægtninge i hjemlandet (nr. 2), dels ophold hos andre, når ganske særlige omstændigheder foreligger, og når plejeforholdet anbefales af kommunen. (nr. 3).

Hvis statsforvaltningen finder, at adoptionen er til gavn for barnet, og er indstillet på at gennemføre adoptionen, skal statsforvaltningen henvise ansøgeren til at søge om opholdstilladelse for barnet i Udlændingetjenesten. Ansøgning om opholdstilladelse indgives normalt via en dansk repræsentation i det land, hvor barnet opholder sig.

Opholdstilladelse til et udenlandsk plejebarn efter udlændingebekendtgørelsens § 27, stk. 1, nr. 3, forudsætter, at plejeforholdet anbefales af kommunalbestyrelsen. Når Udlændingesservice har givet barnet opholdstilladelse, og barnet er kommet til Danmark, henvises ansøgerne til at søge om plejetilladelse i bopælskommunen. Hvis barnet allerede opholder sig her i landet, skal statsforvaltningen sikre sig, at der foreligger den fornødne opholdstilladelse. I tvivlstilfælde må Udlændingesservice kontaktes.

Ifølge udlændingebekendtgørelsens § 27, stk. 3, kan opholdstilladelse efter § 27, stk. 1, nr. 2 og 3, med henblik på adoption ikke gives, før der foreligger en udtalelse fra Familiestyrelsen om, hvorvidt en adoption vil kunne forventes gennemført.

15.2.2. Fremmedadoptioner

Adoptionsbekendtgørelsens § 23, stk. 1, finder også anvendelse i sager om fremmedadoption.

I henhold til § 27, stk. 1, nr. 1, i udlændingebekendtgørelsen gives der opholdstilladelse til mindreårige udlændinge med mulighed for varigt ophold hos andre end forældremyndighedsindehaveren, hvor adoptionsansøgeren er godkendt som adoptant, hvor barnet ligger inden for godkendelsen, og hvor adoptionsansøgeren har samtykket i at modtage barnet.

Spørgsmålet om opholdstilladelse til barnet er imidlertid normalt kun relevant i sager, hvor den udenlandske adoptionsafgørelse ikke anerkendes umiddelbarther i landet. I disse sager træffer statsforvaltningen på det sted, hvor adoptanterne bor eller opholder sig, afgørelse om opholdstilladelse for barnet, jf. § 36, stk. 1, jf. § 27, stk. 1, nr. 1, i udlændingebekendtgørelsen.

I henhold til udlændingebekendtgørelsens § 36, stk. 2, indgives ansøgning om opholdstilladelse til den statsforvaltning, der efter stk. 1, skal træffe afgørelse i sagen. Har adoptivbarnet ikke bopæl eller ophold her i landet, indgives ansøgningen til en dansk repræsentation i adoptivbarnets hjemland eller i det land, hvor adoptivbarnet har haft fast ophold i de sidste seks måneder.

Statsforvaltningens afgørelse vedrørende ansøgning om opholdstilladelse til adoptivbarnet kan påklages til Udlændingesservice, hvis afgørelsen ikke giver ansøgeren fuldt ud medhold, jf. udlændingebekendtgørelsens § 38, og § 16, stk. 1, i Udlændingestyrelsens cirkulære nr. 50 af 24. juli 2007 om opholdstilladelse i forbindelse med adoption.

Cirkulære nr. 50 af 24. juli 2007 om opholdstilladelse i forbindelse med adoption fastsætter nærmere regler for udstedelse af opholdstilladelsen. Det bemærkes, at cirkulæret alene finder anvendelse på fremmedadoptioner, jf. § 1, stk. 3. Det fremgår direkte, at proceduren i forbindelse med ansøgning om opholdstilladelse afhænger af, om der ved adoptionen medvirker en formidlende organisation eller ej.

Ved adoption via en formidlende organisation følger det af cirkulærets § 3, stk. 1, at den formidlende organisation sender ansøgningen om opholdstilladelse til statsforvaltningen. Ansøgningen om opholdstilladelse vedlægges dokumentation for, at ansøgeren er blevet godkendt som adoptant, samt dokumentation for, at ansøgeren har accepteret at modtage barnet.

Proceduren omkring meddelelse af opholdstilladelse til barnet forløber normalt således, at statsforvaltningen efter at have påset, at der foreligger en godkendelse af matchingen fra en formidlende organisation, et adoptionssamråd eller Adoptionsnævnet, bemyndiger den stedlige danske repræsentation i barnets opholdsland til at udstede opholdstilladelse i 24 måneder med henblik på varigt ophold til barnet. Statsforvaltningen orienterer ansøgerne og den formidlende organisation, når bemyndigelsen er givet.

I sager, hvor den udenlandske adoptionsafgørelse anerkendes umiddelbart i Danmark efter adoptionslovens § 28, stk. 2, får barnet normalt dansk indfødsret fra det tidspunkt, hvor adoptionens retsvirkninger

indtræder, jf. indfødsretslovens § 2 a. Barnet bliver med andre ord dansk statsborger allerede fra tidspunktet for gennemførelse af den udenlandske adoption. Da barnet altså vil være dansk statsborger ved indreisen til Danmark, er der ikke brug for en opholdstilladelse. Dette følger ligeledes af udlændingecirkulærets § 3, stk. 5.

Statsforvaltningen vil imidlertid også i disse sager på forhånd, dvs. før ansøgerens udrejse med henblik på at hjemtage barnet, skulle tage stilling til, om betingelserne i indfødsretslovens § 2 a konkret er opfyldt. Anmodningen om statsforvaltningens stillingtagen hertil indgives af den formidlende organisation på vegne af barnet.

Hvis betingelserne i indfødsretslovens § 2 a er opfyldt, giver statsforvaltningen meddelelse herom til den danske repræsentation i giverlandet med henblik på, at ansøgeren ved forevisning af den udenlandske adoptionsafgørelse vil kunne få udstedt et provisorisk pas til barnet. Hvis betingelserne i indfødsretslovens § 2 a ikke er opfyldt, vil statsforvaltningen skulle tage stilling til meddelelse af opholdstilladelse til barnet efter reglerne herom, jf. udlændingebekendtgørelsens § 36, stk. 1, jf. § 27, stk. 1, nr. 1, og cirkulære nr. 50 af 24. juli 2007.

Ved en privat fremmedadoption vil den udenlandske adoptionsafgørelse aldrig kunne anerkendes umiddelbart her i landet. Ansøgeren vil i disse sager selv skulle indgive ansøgningen om opholdstilladelse til barnet. Det fremgår af cirkulærets § 3, stk. 2, at sagen indledes ved indgivelse af ansøgning via den danske repræsentation i barnets hjemland, og at opholdstilladelse kun kan meddeles, når der foreligger en godkendelse som adoptant fra et adoptionssamråd eller fra Adoptionsnævnet.

15.3. Orlov

Statsforvaltningen bør i forbindelse med adoptionssagen vejlede ansøgerne om retten til orlov og dagpenge. Reglerne herom findes i barselslovens § 8 (lov nr. 566 af 9. juni 2006 om ret til orlov og dagpenge ved barsel).

Efter § 8, stk. 1, har kommende adoptanter, der opholder sig i udlandet for at modtage et barn, ret til fravær fra arbejdet i op til 4 uger før modtagelsen af barnet. Retten til fravær forlænges i op til 4 uger, hvis opholdet bliver længere end 4 uger af årsager, som ikke kan tilregnes de kommende adoptanter. Det er en betingelse for ret til orlov i forbindelse med hjemtagelsen af barnet, at adoptionen er formidlet via en formidlende organisation, eller at der er tale om en privat fremmedadoption gennemført efter tilladelse fra Familiestyrelsen.

Om ret til orlov efter hjemtagelsen af barnet bestemmer § 8, stk. 6, at en af adoptanterne ad gangen i de første 14 uger efter modtagelsen af barnet har ret til fravær. Dog har adoptanterne ret til samtidigt fravær i 2 sammenhængende uger.

Efter barselslovens §§ 19 og 20 er der ret til dagpenge i det omfang, der efter de nævnte regler er ret til fravær fra arbejdet.

Efter den 14. uger har adoptanterne ret til fravær fra arbejdet i forbindelse med forældreorlov efter lovens almindelige regler, jf. §§ 9 og 10, og ret til barseldagpenge efter reglerne i barsellovens § 21. Under forældreorlov er der efter reglerne i barsellovens §§ 11 og 12 mulighed for at helt eller delvist at genoptage arbejdet og udskyde en del af orloven.

Det er en betingelse for orlov efter hjemtagelsen af barnet, at statsforvaltningen har bestemt, at adoptanten eller den ene af adoptanterne i en periode skal være i hjemmet. Statsforvaltningen kan ved afgørelsen nøjes med at tilkendegive, at ”den eller de adoptionssøgende i en periode skal være i hjemmet”, således at adoptanterne selv kan tilrettelægge orloven inden for lovens rammer.

Barnet anses i relation til retten til orlov for modtaget, når de formelle betingelser for at rejse hjem med barnet er opfyldt. Hvis barnet eksporteres til Danmark regnes, "modtagelsen af barnet" som det tidspunkt, hvor barnet kommer til Danmark. Statsforvaltningen udleverer til brug for adoptionsansøgerens ansøgning om orlov en erklæring, hvori statsforvaltningen bekræfter, at der er stillet krav om, at der afholdes orlov i forbindelse med adoptionen.

I praksis vil det normalt være et krav for at blive godkendt som adoptant, at man er indstillet på at holde orlov i forbindelse med hjemtagelsen af barnet.

Ansøgeren bør i øvrigt gøres opmærksom på, at vedkommende fra tidspunktet for den abstrakte godkendelse løbende bør orientere sin arbejdsgiver om udviklingen i adoptionssagen, ligesom arbejdsgiveren i passende tid i forvejen bør underrettes om, at der påtænkes afholdt orlov i forbindelse med adoptionen. Ansøgeren bør i den forbindelse også vejledes om, at det inden 8 uger fra modtagelse af barnet skal meddele arbejdsgiveren, hvordan orloven efter den 14. uge vil blive afholdt.

Orlov vil især være relevant ved fremmedadoptioner. Det kan dog være relevant også at overveje adgangen til orlov i sager om familieadoption, hvor barnet hjemtages som spædt, og i sager om stedbarnsadoption af en registreret partners barn, som de registrerede partnere har planlagt i fællesskab.

15.4. Forelæggelse for Familiestyrelsen

I mange sager om adoption af udenlandske børn, herunder fremmedadoptioner gennemført via de formidlende organisationer, vil samtykket til adoptionen være afgivet for en udenlandsk myndighed, oftest en domstol i udlandet.

Sagen vil da skulle forelægges Familiestyrelsen, der tager stilling til, om samtykket kan ligestilles med et samtykke afgivet for en dansk myndighed, jf. adoptionslovens § 8, stk. 5.

Det bemærkes, at sagen ikke skal forelægges styrelsen, hvis den udenlandske adoptionsafgørelse anerkendes umiddelbart efter adoptionslovens § 28, stk. 2, jf. afsnit 19.

15.5. Opfølgingsrapporter

Efter hjemtagelsen af adoptivbarnet påhviler det statsforvaltningerne at medvirke til udarbejdelse af opfølgingsrapporter til brug for myndighederne i giverlandene i det omfang, som disse forventer at modtage sådanne rapporter.

Kravet til hyppigheden og indholdet af opfølgingsrapporterne varierer fra giverland til giverland.

Som udgangspunkt må det dog påregnes, at myndighederne i barnets oprindelsesland forventer, at der 3 måneder efter adoptanternes hjemtagelse af barnet, udarbejdes en rapport om, hvordan det er gået barnet.

Følgende emner vil ofte være relevante for opfølgingsrapporten:

- barnets tilstand og udviklingsniveau ved ankomsten i hjemmet
- barnets fysiske og mentale udvikling sammenholdt med alderen, herunder omtale af behandlingen af eventuelle problemer
- barnets tilpasning i hjemmet og tilknytning til forældrene
- barnets tilpasning til det omgivne miljø
- det omgivne miljøes accept af barnet
- større begivenheder, som har påvirket barnet.

Normalt vil et passende omfang af opfølgingsrapporten være ½ -1½ side.

Det vil være normalt, at statsforvaltningen til brug for opfølgingsrapporterne aflægger hjemmebesøg hos ansøgeren.

Herudover skal statsforvaltningen i øvrigt snarest muligt efter hjemtagelsen af barnet tilbyde ansøgeren et besøg i hjemmet, jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 38.

Kapitel 16

Dansk barn i forslag

16.1. Matchingproceduren

Det fremgår af adoptionslovens § 35, at Adoptionsnævnet, når et dansk barn ønskes bortadopteret, blandt de ansøgere, der er godkendt som adoptanter af et dansk barn, udvælger den ansøger, der skønnes bedst egnet til at adoptere det konkrete barn.

Adoptionsnævnets forretningsorden indeholder i kapitel 7 nærmere retningslinier for, hvordan nævnet varetager denne opgave.

Det fremgår, at der blandt Adoptionsnævnets medlemmer nedsættes en eller flere voteringsgrupper, der har til opgave at gennemgå de enkelte sager om ansøgere godkendt til adoption af dansk barn og at gøre sig bekendt med de oplysninger i sagen, der vil kunne få betydning i forbindelse med en udvælgelse af ansøgerne til adoption af et konkret barn. Adoptionsnævnets socialrådgiver er fast medlem af alle voteringsgrupper.

Når et konkret barn ønskes bortadopteret, foretager Adoptionsnævnets pædiater en gennemgang af barnets sag.

På baggrund af de foreliggende oplysninger om barnet, herunder den pædiatriske vurdering og oplysningerne om de biologiske forældre, vælger voteringsgruppen den af de godkendte ansøgere, der efter en konkret vurdering skønnes bedst egnet til at adoptere det konkrete barn.

Adoptionsnævnet har tilkendegivet, at der ved vurderingen af, hvilken ansøger, der skønnes bedst egnet til at adoptere et konkret barn, bl.a. tillægges følgende forhold betydning:

- at hel- og halvsøskende som udgangspunkt placeres i samme familie,
- at barnet placeres i en passende geografisk afstand fra de biologiske forældre og deres netværk, således at sandsynligheden for, at anonymiteten brydes, minimeres,
- at de biologiske forældres ønsker vedrørende barnets kommende forældre og miljø så vidt muligt respekteres,
- at der i adoptivforældrenes baggrund er forhold, værdier og interesser, som stemmer overens med de biologiske forældres. Dette kan fx have betydning, hvis børnene senere i livet vil søge tilbage til deres biologiske ophav, og for adoptivfamiliens mulighed for at støtte medfødte evner.
- at ansøgerne har indsigt og rummelighed i forhold til barnets eventuelle familiære dispositioner for sygdomme eller fysiske eller psykiske handicap.

Når voteringsgruppen har truffet beslutning om, hvilken familie, der er bedst egnet til at adoptere det konkrete barn, giver Adoptionsnævnet besked til den statsforvaltning, hvor barnet skal anvises.

Det samlede Adoptionsnævn orienteres efterfølgende om matchingen i sager vedrørende danske børn.

16.2. Særligt om yngre søskende til allerede bortadoptererede børn

Det sker jævnligt, at danske børn til bortadoption er halv- eller helsøskende til børn, der tidligere er blevet bortadopteret.

Som det fremgår ovenfor, lægger Adoptionsnævnet ved matching af danske børn vægt på, at hel- og halvsøskende så vidt muligt placeres i samme familie.

Dette betyder også, at Adoptionsnævnet almindeligvis vil foreslå, at der rettes henvendelse til den familie, som tidligere har adopteret en søskende, uanset at familien ikke har indgivet en ansøgning om adoption af endnu et barn. En sådan henvendelse vil bl.a. indebære, at familien i anonymiseret form orienteres om, at der er en søskende til bortadoption, og at familien bør overveje, om de ønsker at indgive en ansøgning om adoption af dette barn.

Det bemærkes i den forbindelse, at statsforvaltningerne i forbindelse med bortadoption af danske børn bør orientere adoptanterne om, at de vil kunne komme ud for senere at blive kontaktet, hvis en søskende til deres barn måtte komme til bortadoption.

Kapitel 17

Hjemtagelsen af et dansk barn

17.1. Plejetilladelse

Efter servicelovens § 78, stk. 1, må et barn under 14 år ikke modtages til døgnophold i privat familiepleje i en sammenhængende periode ud over 3 måneder, uden at der er udstedt en plejetilladelse fra kommunen.

Statsforvaltningen indhenter som omtalt i afsnit 11.3. et tilsagn om plejetilladelse fra ansøgerens kommune.

Efter matchingen anmoder statsforvaltningen kommunen om plejetilladelse til det konkrete barn. Kommunen bør opfordres til at sende plejetilladelsen direkte til ansøgerne.

17.2. Orlov

Statsforvaltningen bør i forbindelse med adoptionssagen vejlede ansøgerne om retten til orlov og dagpenge. Reglerne herom findes i barselslovens § 8 (lov nr. 566 af 9. juni 2006 om ret til orlov og dagpenge ved barsel).

Efter § 8, stk. 4, har kommende adoptanter, der skal modtage et adoptivbarn i Danmark, ret til fravær i op til 1 uge før modtagelse af barnet, hvis barnet ikke allerede har ophold i adoptanternes hjem. Det er en forudsætning, at adoptanterne af hensyn til barnet opholder sig på det sted, hvor barnet befinder sig, inden modtagelsen. Retten til fravær forlænges i op til 1 uge, hvis opholdet bliver længere end 1 uge af årsager, som ikke kan tilregnes de kommende adoptanter.

Om ret til orlov efter hjemtagelsen af barnet bestemmer § 8, stk. 6, at en af adoptanterne ad gangen i de første 14 uger efter modtagelsen af barnet har ret til fravær. Dog har adoptanterne ret til samtidigt fravær i 2 sammenhængende uger. Efter barselslovens §§ 19 og 20 er der ret til dagpenge i det omfang, der efter de nævnte regler er ret til fravær fra arbejdet.

Efter den 14. uge har adoptanterne ret til fravær fra arbejdet i forbindelse med forældreorlov efter lovens almindelige regler, jf. §§ 9 og 10, og ret til barseldagpenge efter reglerne i barsellovens § 21. Under forældreorlov er der efter reglerne i barsellovens §§ 11 og 12 mulighed for at helt eller delvist at genoptage arbejdet og udskyde en del af orloven.

Det er en betingelse for orlov efter hjemtagelsen af barnet, at statsforvaltningen har bestemt, at adoptanten eller den ene af adoptanterne i en periode skal være i hjemmet. Statsforvaltningen kan ved afgørelsen nøjes med at tilkendegive, at ”den eller de adoptionssøgende i en periode skal være i hjemmet”, således at adoptanterne selv kan tilrettelægge orloven inden for lovens rammer.

Barnet anses i relation til retten til orlov for modtaget, når det får ophold i adoptanterne hjem.

I praksis vil det normalt være et krav for at blive godkendt som adoptant, at man er indstillet på at holde orlov i forbindelse med hjemtagelsen af barnet.

Ansøgeren bør i øvrigt gøres opmærksom på, at vedkommende fra tidspunktet for den abstrakte godkendelse løbende bør orientere sin arbejdsgiver om udviklingen i adoptionssagen, ligesom arbejdsgiveren i passende tid i forvejen bør underrettes om, at der påtænkes afholdt orlov i forbindelse med adoptionen. Ansøgeren bør i den forbindelse også vejledes om, at det inden 8 uger fra modtagelse af barnet skal meddeles arbejdsgiveren, hvordan orloven efter den 14. uge vil blive afholdt.

Orlov vil især være relevant ved fremmedadoptioner. Det kan dog være relevant også at overveje adgangen til orlov i sager om familieadoption, hvor barnet hjemtages som spædt, og i sager om stedbarnsadoption af en registreret partners barn, som de registrerede partnere har planlagt i fællesskab.

Kapitel 18

Adoptionsbevillingen

18.1. Bevilling til adoption af dansk barn

18.1.1. Udfærdigelse af bevillingen

Det fremgår af adoptionslovens § 1, stk. 1, at adoption meddeles ved bevilling, der udfærdiges af statsforvaltningen.

Bevillingen udfærdiges på en godkendt blanket, og statsforvaltningen skal opbevare en genpart af bevillingen i sagens akter.

I sager om fremmedadoption er det vigtigt, at bevillingen udstedes hurtigst muligt efter, at der er søgt om bevilling.

18.1.2. Adoptivbarnets navn

I adoptionsbevillingen kan der tages stilling til barnets navn. Reglerne i navneloven finder anvendelse, og navnelovens §§ 9 og 11, stk. 5, vedrører særligt adoptivbørn.

18.2. Bevilling til adoption af udenlandsk barn

18.2.1. Udfærdigelse af bevilling

Det fremgår af adoptionslovens § 1, stk. 1, at adoption meddeles ved bevilling, der udfærdiges af statsforvaltningen.

Bevillingen udfærdiges på en godkendt blanket, og statsforvaltningen skal opbevare en genpart af bevillingen i sagens akter.

I sager om fremmedadoption er det vigtigt, at bevillingen udstedes hurtigst muligt efter, at der er søgt om bevilling. Som det fremgår af afsnit 15.4., skal sagen forinden forelægges Familiestyrelsen med henblik

på, at styrelsen tager stilling til, om samtykke afgivet i udlandet kan ligestilles med et samtykke afgivet i Danmark.

Det bemærkes, at den udenlandske bevilling fra en række giverlande anerkendes umiddelbart i Danmark. Der udstedes derfor kun dansk bevilling i de sager om adoption af udenlandske børn, hvor giverlandets afgørelse om adoption ikke anerkendes umiddelbart.

Om behandlingen af sager om adoption af udenlandske børn, hvor giverlandets afgørelse anerkendes umiddelbart i Danmark henvises til afsnit 19.

18.2.2. Fastsættelse af indrejsetidspunkt

Ifølge adoptionslovens § 1, stk. 2, har adoptionsbevillingen ved adoption af et barn fra et andet land virkning fra barnets ankomst her til landet. Tidspunktet for barnets ankomst her til landet vil normalt blive fastlagt på grundlag af indrejsestempellet i barnets pas.

I visse tilfælde forekommer det, at der ikke findes et indrejsestempel i passet. Tidspunktet for barnets ankomst her til landet, vil da i stedet kunne fastlægges på grundlag af oplysningerne i det brev, som den formidlende organisation standardmæssigt fremsender til statsforvaltningen med en bekræftelse af datoen for barnets indrejse.

18.2.3. Afgivelse af attest efter artikel 23

Når statsforvaltningen udsteder bevilling til en fremmedadoption, en stedbarnsadoption eller en familieadoption gennemført efter Haagerkonventionen, skal statsforvaltningen i forbindelse med udfærdigelse af bevillingen attestere, at adoptionen er i overensstemmelse med konventionen, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 25, stk. 3. Attesten udfærdiges på en godkendt blanket, og der lægges en kopi på sagen.

Statsforvaltningen skal være opmærksom på, om kravene i konventionen rent faktisk er opfyldt, herunder om der foreligger artikel 17c-erklæring både fra Danmark og giverlandet. I modsat fald kan adoptionen ikke anses for gennemført efter Haagerkonventionen.

Den omstændighed, at der ikke foreligger en artikel 17c-erklæring fra giverlandet, får imidlertid ikke indflydelse på statsforvaltningens behandling af ansøgningen om adoptionsbevilling. Hvis betingelserne i øvrigt er til stede, kan statsforvaltningen udstede bevillingen, men adoptionen vil ikke kunne anses for gennemført efter Haagerkonventionen.

Udstedelse af attesten efter artikel 23 skal ses i sammenhæng med, at det er et af konventionens formål at sikre gensidig anerkendelse af adoptioner gennemført i de kontraherende stater. Hvis en adoption således er attesteret af en kontraherende stat i medfør af artikel 23, skal adoptionen anerkendes af de andre kontraherende stater.

18.2.4. Indfødsret

Det fremgår af indfødsretslovens § 2 a, at et udenlandsk barn under 12 år, der er adopteret ved en dansk adoptionsbevilling, bliver dansk statsborger ved adoptionen, hvis barnet adopteres af et ægtepar, hvor mindst én af ægtefællerne er dansk statsborger, eller af en ugift dansk statsborger.

Barnet får dansk indfødsret fra det tidspunkt, hvor adoptionens retsvirkninger indtræder. Barnet bliver således dansk statsborger med virkning fra ankomsten her til landet, jf. adoptionslovens § 1, stk. 2.

Hvis barnet ikke er omfattet af indfødsretslovens § 2 a, stk. 1, men ønskes meddelt indfødsret, sender statsforvaltningen sagen til Indfødsretskontoret, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integra-

tion. En ansøgning om indfødsret skal vedlægges de relevante dokumenter, der er beskrevet i bekendtgørelsens § 24, stk. 2.

Hvis barnet er under 12 år og besidder en vis modenhed, skal statsforvaltningen spørge barnet om dets holdning til spørgsmålet om erhvervelse af dansk indfødsret, jf. afsnit 6.4. om samtykke fra bar net.

Hvis ingen af adoptanterne er danske statsborgere, kan indfødsret alene opnås, hvis forældrene samtidig selv søger indfødsretskontoret om dansk indfødsret og opnår dette.

18.2.5. Adoptivbarnets navn

I adoptionsbevillingen kan der tages stilling til barnets navn. Reglerne i navneloven finder anvendelse, og navnelovens §§ 9 og 11, stk. 5, vedrører særligt adoptivbørn.

18.3. Journal- og statistikkort

Statsforvaltningen skal for hver adoption udfylde et journal-/statistikkort. Kortene kan rekvireres hos Familiestyrelsen. Alle oplysningerne på kortet skal udfyldes, inden kortet sendes til Familiestyrelsen. Det er vigtigt, at kortene er korrekt udfyldt, da Familiestyrelsen trækker statistiske oplysninger herfra.

Hvert kvartal indsendes kortene samt bevillingsregnskabet til Familiestyrelsen. Bevillingsregnskabet bør indeholde oplysninger om dato for bevillingen, barnets fødselsdato, adoptivforældrenes navne og journalnummeret.

Kapitel 19

Anerkendelse af udenlandske adoptionsafgørelser

Dette afsnit vedrører alene de sager, hvor der ikke udstedes en dansk adoptionsbevilling, fordi en udenlandsk adoptionsbevilling anerkendes i Danmark. Om sager, hvor der udstedes en dansk adoptionsbevilling, henvises til afsnit 18.

19.1. Hvilke udenlandske adoptionsafgørelser kan anerkendes i Danmark?

Ifølge adoptionslovens § 28, stk. 2, 1. pkt., anerkendes udenlandske adoptionsafgørelser her i landet, når adoptionen er gennemført med henblik på adoption af barnet til Danmark i overensstemmelse med Haagerkonventionen.

Herudover fremgår det af § 28, stk. 2, 2. pkt., at justitsministeren kan fastsætte regler om, at også andre udenlandske adoptionsafgørelser anerkendes her i landet.

Der gennemføres på nuværende tidspunkt endnu ikke internationale adoptioner, der fuldt ud opfylder de formelle krav ifølge Haagerkonventionen, jf. også afsnit 18.2.3., hvoraf det fremgår, at der ikke kan udstedes attest efter artikel 23, hvis der ikke foreligger en artikel 17c-erklæring både fra Danmark og giverlandet.

Der kan derfor heller ikke på nuværende tidspunkt ske anerkendelse af udenlandske adoptionsafgørelser efter reglen i § 28, stk. 2, 1. pkt., idet denne bestemmelse efter sin ordlyd forudsætter, at adoptionen er gennemført i overensstemmelse med Haagerkonventionen.

En række udenlandske adoptionsafgørelser kan derimod anerkendes med hjemmel i § 28, stk. 2, 2. pkt. Det drejer sig om adoptionsafgørelser, der – uanset om det pågældende giverland er omfattet af Haagerkonventionen eller ej – overholder principperne i konventionen, ligesom afgørelserne efter

lovgivningen i giverlandet er udtryk for en endelig og retsgyldig adoption med retsvirkninger svarende til adoption efter dansk ret.

Der kan kun ske umiddelbar anerkendelse af udenlandske adoptionsafgørelser i sager om fremmedadoption gennemført via en formidlende organisation.

Udenlandske adoptionsafgørelser om stedbarnsadoption og familieadoption kan således ikke anerkendes umiddelbart her i landet, ligesom der ikke kan ske umiddelbar anerkendelse af udenlandske adoptionsafgørelser i sager om privat fremmedadoption. Dette gælder uanset, om der er tale om en adoption af et barn fra et land, hvis adoptionsafgørelser i øvrigt efter afsnit 19.2. kan anerkendes i Danmark.

Statsforvaltningen skal ikke underrette Familiestyrelsen, når en udenlandsk adoptionsafgørelse er anerkendt.

19.2. Om de konkrete giverlande

Her følger en redegørelse for de enkelte giverlande, hvorfra de formidlende organisationer formidler børn til adoption i Danmark.

For hvert giverland fremgår, om giverlandets adoptionsafgørelser i sager formidlet gennem en formidlende organisation kan anerkendes her i landet.

Det fremgår desuden hvilke dokumenter, der skal foreligge som dokumentation for en adoptionsafgørelse fra det pågældende land. Med hensyn til dokumenterne gælder generelt følgende:

- der kræves ikke oversættelse af engelsksprogede dokumenter
- på andre fremmedsprog end engelsk skal oversættes til dansk eller engelsk
- der kan i stedet for et originalt dokument fremlægges en bekræftet kopi af dokumentet

I tilfælde, hvor statsforvaltningen er i tvivl om, hvorvidt der i en konkret sag kan ske umiddelbar anerkendelse af den udenlandske adoptionsafgørelse, forelægges sagen for Familiestyrelsen.

Bolivia

En boliviansk adoptionsafgørelse kan anerkendes umiddelbart her i landet.

Den bolivianske adoptionsafgørelse træffes af en lokal børnedomstol. På baggrund af adoptionsafgørelsen udstedes en ny fødselsattest for barnet, hvorpå adoptanterne anføres som forældre, og barnet indskrives i det bolivianske civilregister med sit nye navn.

Som dokumentation for den bolivianske adoption fremlægges:

- den originale bolivianske retsafgørelse
- oversættelse af (relevante uddrag af) retsafgørelsen
- den originale bolivianske fødselsattest, hvor adoptanterne er anført som forældre
- oversættelse af fødselsattesten

Brasilien

En brasiliansk adoptionsafgørelse kan anerkendes umiddelbart her i landet.

Den brasilianske retsafgørelse træffes af en børne- og ungdomsdomstol. På baggrund heraf udstedes ny fødselsattest for barnet, hvori barnets nye navn anføres, ligesom adoptanterne anføres som forældre.

Som dokumentation for en brasiliansk adoption fremlægges:

- den originale brasilianske retsafgørelse

- oversættelse af retsafgørelsen
- den originale brasilianske fødselsattest, hvor adoptanterne er anført som forældre
- oversættelse af fødselsattesten

Bulgarien

En bulgarsk adoptionsafgørelse kan anerkendes umiddelbart her i landet.

Den bulgarske adoptionsafgørelse træffes af ”Sofia City Court” eller af ”Sofia Regional Court”. På baggrund af afgørelsen udstedes en ny fødselsattest for barnet, hvorpå barnets nye navn anføres, og adoptanterne anføres som forældre.

Som dokumentation for den bulgarske adoption fremlægges:

- den originale bulgarske retsafgørelse
- oversættelse af retsafgørelsen
- den originale bulgarske fødselsattest, hvor adoptanterne er anført som forældre
- oversættelse af fødselsattesten

Burkina Faso

En burkinsk adoptionsafgørelse kan anerkendes umiddelbart her i landet.

Den burkinske adoptionsafgørelse træffes af ”Tribunal de Grande Instance”. Adoptionen indføres i civilstandsregisteret på barnets fødested, ligesom der sker en påtegning om adoptionen på barnets oprindelige fødselsattest. Barnets nye navn fremgår desuden af afgørelsen.

Som dokumentation for en burkinsk adoptionsafgørelse fremlægges:

- den originale burkinske retsafgørelse
- oversættelse heraf

Colombia

En colombiansk adoptionsafgørelse kan anerkendes umiddelbart her i landet.

Den colombianske adoptionsafgørelse træffes af en lokal familiedomstol. På baggrund af adoptionsafgørelsen udstedes en ny fødselsattest for barnet, hvorpå barnets nye navn anføres, og adoptanterne anføres som forældre.

Som dokumentation for den colombianske adoption fremlægges:

- den originale colombianske retsafgørelse
- oversættelse af (relevante uddrag af) retsafgørelsen
- en original colombiansk fødselsattest, hvor adoptanterne er anført som forældre
- oversættelse af fødselsattesten

Ecuador

En ecuadoriansk adoptionsafgørelse kan indtil videre ikke anerkendes her i landet.

Baggrunden herfor er, at det på nuværende tidspunkt ikke har været muligt for Familiestyrelsen at få afklaret, om de ecuadorianske myndigheder accepterer, at barnet bliver dansk statsborger fra tidspunktet for den udenlandske adoptionsafgørelses retsvirkninger.

Familiestyrelsen har på den baggrund fundet det nødvendigt at beslutte, at ecuadorianske adoptionsafgørelser indtil videre ikke anerkendes umiddelbart. Barnet er således ikke dansk statsborger ved hjemtagel-

sen. Sager om adoption af børn fra Ecuador skal derfor indtil videre behandles som hidtil, hvilket vil sige, at statsforvaltningen skal træffe afgørelse om opholdstilladelse for barnet (afsnit 15.2.2.) og udstede dansk bevilling (afsnit 18.2.). Dette gælder også i de tilfælde, hvor betingelserne i indfødsretslovens § 2 a undtagelsesvist ikke er opfyldt.

Etiopien

En etiopisk adoptionsafgørelse anerkendes ikke her i landet.

Den etiopiske adoptionsafgørelse træffes af "the Federal First Instance Court" på baggrund af en adoptionskontrakt indgået mellem adoptanterne og barnets børnehjem.

Baggrunden for, at den etiopiske adoptionsafgørelse ikke kan anerkendes i Danmark er, at det fremgår af den kontrakt, som afgørelsen bekræfter, at barnet bevarer båndet til sin biologiske familie, dog således at adoptanterne skal gå forud for den biologiske familie, ligesom det fremgår, at barnet i enhver henseende skal betragtes som barn af adoptanterne.

En etiopisk adoption har således ikke retsvirkninger svarende til en adoption efter dansk ret.

Filippinerne

Afgørelsen i en sag om adoption fra Filippinerne kan ikke anerkendes her i landet.

Baggrunden herfor er, at der ikke på Filippinerne træffes en egentlig adoptionsafgørelse. Adoptionen gennemføres således først endeligt, når der udstedes dansk adoptionsbevilling, hvilket først sker, når ICAB har modtaget 3 plejerapporter inden for 6 måneder efter hjemtagelsen af barnet og herefter har udstedt et endeligt afkaldsdokument.

Guatemala

En guatemalansk adoptionsafgørelse kan anerkendes umiddelbart her i landet.

Den guatemalanske adoptionsafgørelse udstedes af en notar på baggrund af en afgørelse truffet i statsadvokaturet. Adoptionen indskrives i civilregisteret og noteres i forbindelse med barnets oprindelige fødselsregistrering.

Som dokumentation for en guatemalansk adoptionsafgørelse fremlægges:

- En bekræftet udskrift af notarialbogen med selve adoptionsafgørelsen samt afgørelsen fra statsadvokaturet
- oversættelse heraf (eller af relevante uddrag)
- den originale guatemalanske fødselsattest, hvor adoptanterne er anført som forældre
- oversættelse af fødselsattesten

Indien

Afgørelsen i en sag om adoption fra Indien kan ikke anerkendes her i landet.

Baggrunden herfor er, at der ikke træffes en indisk adoptionsafgørelse, idet der i Indien alene træffes afgørelse om "guardianship", således at det anføres, at adoption skal ske i Danmark i overensstemmelse med de danske bestemmelser herom.

Adoptionen gennemføres således først, når der udstedes dansk adoptionsbevilling.

Kina

Kinesiske adoptionsafgørelser anerkendes ikke i Danmark.

Baggrunden herfor er, at barnet, som omtalt i afsnit 19.4., normalt som følge af anerkendelse af den udenlandske adoptionsafgørelse vil få dansk statsborgerskab, hvilket i relation til adoptioner fra Kina giver anledning til problemer med barnets rejselegitimation i forbindelse med hjemtagelsen. Årsagen til problemerne er, at barnet bevarer sit kinesiske statsborgerskab, når det meddeles dansk statsborgerskab. Efter de kinesiske myndigheders opfattelse betyder dette, at barnet ikke kan hjemtages på dansk pas. Omvendt kan barnet heller ikke hjemtages på kinesisk pas, da dette vil kræve, at barnet meddeles opholdstilladelse i Danmark, hvilket efter de danske regler ikke er muligt at udstede til en dansk statsborger.

Familiestyrelsen har på den baggrund fundet det nødvendigt at beslutte, at kinesiske adoptionsafgørelser indtil videre ikke anerkendes umiddelbart. Barnet er således ikke dansk statsborger ved hjemtagelsen.

Sager om adoption af børn fra Kina skal derfor indtil videre behandles som hidtil, hvilket vil sige, at statsforvaltningen skal træffe afgørelse om opholdstilladelse for barnet (afsnit 15.2.2.) og udstede dansk bevilling (afsnit 18.2.).

Dette gælder også i de tilfælde, hvor betingelserne i indfødsretslovens § 2 a undtagelsesvist ikke er opfyldt.

Nepal

En nepalesisk adoptionsafgørelse kan indtil videre ikke anerkendes her i landet. Baggrunden herfor er, at det ikke for Familiestyrelsen har været muligt at få tilstrækkelig sikkerhed for, at retsvirkningerne af en nepalesisk adoption svarer til retsvirkningerne af en dansk adoption.

Nigeria

En nigeriansk adoptionsafgørelse kan anerkendes umiddelbart her i landet.

Den nigerianske adoptionsafgørelse træffes af en lokal ungdomsdomstol ”juvenile court”. På baggrund af adoptionsafgørelsen udstedes en ny fødselsattest for barnet, hvorpå barnets nye navn anføres, og adoptanterne anføres som forældre.

Som dokumentation for den nigerianske adoption fremlægges:

- den originale nigerianske retsafgørelse samt en verificering af retsafgørelsen fra en advokat, der er anbefalet af den danske repræsentation i Nigeria.
- en original fødselsattest, hvor adoptanterne er anført som forældre.

Uanset at en nigeriansk adoptionsafgørelse kan anerkendes umiddelbart her i landet, skal sagen indtil videre forelægges for Familiestyrelsen, inden statsforvaltningen skriftligt bekræfter over for adoptanterne, at den udenlandske adoptionsafgørelse anerkendes i Danmark

Peru

En peruviansk adoptionsafgørelse kan anerkendes umiddelbart her i landet.

Den peruvianske adoptionsafgørelse træffes administrativt af ”Ministeriet for kvindelige anliggender og menneskelig udvikling”. Afgørelsen registreres i civilregisteret, og der udfærdiges en ny fødselsattest for barnet med angivelse af barnets nye navn og angivelse af adoptanterne som forældre.

Som dokumentation for en peruviansk adoption fremlægges:

- den originale peruvianske afgørelse
- oversættelse af (relevante uddrag af) afgørelsen

- den originale peruvianske fødselsattest, hvor adoptanterne er anført som forældre
- oversættelse af fødselsattesten

Polen

En polsk adoptionsafgørelse kan anerkendes umiddelbart her i landet.

Den polske adoptionsafgørelse træffes af en regional domstol. På baggrund af afgørelsen udstedes en ny fødselsattest for barnet med angivelse af barnets nye navn, ligesom adoptanterne anføres som forældre.

Som dokumentation for den polske adoption fremlægges:

- den originale polske retsafgørelse
- oversættelse af retsafgørelsen
- den originale polske fødselsattest, hvor adoptanterne er anført som forældre
- oversættelse af fødselsattesten

Sri Lanka

En srilankansk adoptionsafgørelse kan anerkendes umiddelbart her i landet.

Den srilankanske adoptionsafgørelse udstedes af en ”district court”. På baggrund af afgørelsen indføres adoptionen i ”the Adoption Register”, ligesom der ved den oprindelige indførelse af barnet i fødselsregisteret anføres ”adopted”.

Som dokumentation for den srilankanske adoption fremlægges:

- den originale srilankanske retsafgørelse
- en bekræftet udskrift af ”the Adoption Register”

Sydafrika

En sydafrikansk adoptionsafgørelse kan anerkendes umiddelbart her i landet.

Den sydafrikanske adoptionsafgørelse træffes af en særlig børnedomstol, og på baggrund af afgørelsen udfærdiges en ny fødselsattest for barnet med dets nye navn.

Som dokumentation for den sydafrikanske adoptionsafgørelse fremlægges:

- den originale sydafrikanske adoptionsafgørelse

Sydkorea

Afgørelsen i en sag om adoption fra Sydkorea kan ikke anerkendes her i landet.

Baggrunden herfor er, at det sydkoreanske adoptionsdokument (oversat til ”Statement of Release for Adoption”) ikke udgør dokumentation for, at barnet efter koreansk ret er bortadopteret til konkrete danske adoptanter. Det fremgår således af dokumentet, at der kun gives samtykke til ”the adoption of the said child through the Danish Society for International Adoptions”.

Da der således ikke er truffet en koreansk adoptionsafgørelse, gennemføres adoptionen først, når der udstedes dansk adoptionsbevilling.

Thailand

En thailandsk adoptionsafgørelse kan anerkendes her i landet. Det bemærkes dog, at den thailandske afgørelse ikke er endelig på tidspunktet for hjemtagelsen af barnet, hvorfor den ikke vil kunne anerkendes på dette tidspunkt.

Baggrunden herfor er, at der i Thailand i forbindelse med overdragelsen af barnet alene træffes en afgørelse om ”preadoption”, hvilket giver adoptanterne ret til at tage barnet med til Danmark. I løbet af en periode på 6 måneder efter hjemtagelsen skal der herefter fremsendes 3 plejerapporter om barnet, og først herefter vil the Child Adoption Board foretage en endelig godkendelse af adoptionen efter thailandsk ret og udstede ”Registration of Adoption”.

Som dokumentation for, at der er sket en endelig og gyldig thailandsk adoption, fremlægges:

- den originale thailandske registreringsattest
- ”Note” (uoversat)

Begge dokumenter skal være stemplet af den thailandske ambassade i Danmark.

Adoptionen er endelig, når den er underskrevet på den thailandske ambassade i Danmark (selvom den ikke er endeligt registreret i Thailand).

Tjekkiet

Afgørelsen i en sag om adoption fra Tjekkiet kan ikke anerkendes her i landet. Baggrunden herfor er, at der i Tjekkiet alene træffes afgørelse om ”preadoption”, hvilket betyder, at der gives tilladelse til, at barnet overgives til de kommende adoptanter og til, at den endelige adoption foretages af de danske adoptionsmyndigheder.

Vietnam

En vietnamesisk adoptionsafgørelse anerkendes indtil videre ikke i Danmark.

Baggrunden herfor er, at det på nuværende tidspunkt endnu ikke er afklaret, om de vietnamesiske myndigheder accepterer, at barnet bliver dansk statsborger fra tidspunktet for den udenlandske adoptionsafgørelses retsvirkninger.

Familiestyrelsen har på den baggrund fundet det nødvendigt at beslutte, at vietnamesiske adoptions-afgørelser indtil videre ikke anerkendes umiddelbart. Barnet er således ikke dansk statsborger ved hjemtagelsen.

Sager om adoption af børn fra Vietnam skal derfor indtil videre behandles som hidtil, hvilket vil sige, at statsforvaltningen skal træffe afgørelse om opholdstilladelse for barnet (afsnit 15.2.2.) og udstede dansk bevilling (afsnit 18.2.).

Dette gælder også i de tilfælde, hvor betingelserne i indfødsretslovens § 2 a undtagelsesvist ikke er opfyldt.

19.3. Proceduren ved anerkendelse af udenlandske adoptionsafgørelser

Den direkte konsekvens af, at den udenlandske adoptionsafgørelse anerkendes her i landet er, at der ikke udstedes dansk adoptionsbevilling, ligesom sagen ikke forelægges for Familiestyrelsen, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 7, stk. 1, nr. 1.

Når ansøgerne søger om adoptionsbevilling, påser statsforvaltningen, at dokumentationen for den udenlandske adoption svarer til de krav til dokumentation, som fremgår af afsnit 19.2.

Hvis det er tilfældet, bekræfter statsforvaltningen skriftligt over for adoptanterne, at den udenlandske adoptionsafgørelse anerkendes i Danmark, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 26. Hvis barnet ved adoptionen får dansk indfødsret, skal dette ligeledes anføres i bekræftelsen, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 27. Om barnets navn henvises til afsnit 19.5.

Statsforvaltningen vil – uanset om adoptionsafgørelsen er udstedt i et giverland, der er omfattet af Haagerkonventionen – ikke skulle udstede en attest efter konventionens artikel 23 om, at adoptionen er i overensstemmelse med konventionen. Det følger direkte af ordlyden af artikel 23, nr. 1, at erklæringen udstedes af den kompetente myndighed i ”den kontraherende stat, hvor adoptionen har fundet sted”, hvilket i sager, hvor der ikke udstedes en dansk bevilling, vil være den kompetente myndighed i giverlandet.

Som nævnt i afsnit 19.1. er det Familiestyrelsens opfattelse, at der endnu ikke gennemføres internationale adoptioner, der fuldt ud opfylder de formelle krav ifølge Haagerkonventionen. Det kan derfor på nuværende tidspunkt heller ikke forventes, at der fra giverlandenes side vil blive udstedt erklæringer efter artikel 23, nr. 1.

Om betydningen af den umiddelbare anerkendelse af de udenlandske adoptionsafgørelser i Danmark for statsforvaltningens vurdering af spørgsmålet om indfødsret til barnet, henvises til afsnit 19.4. Om vurderingen af spørgsmålet om opholdstilladelse henvises til afsnit 15.2.2.

19.4. Indfødsret

Når den udenlandske adoptionsafgørelse anerkendes i Danmark efter adoptionslovens § 28, stk. 2, betyder det i de fleste tilfælde, at barnet får dansk indfødsret fra det tidspunkt, hvor adoptionens retsvirkninger indtræder, jf. indfødsretslovens § 2 a. Barnet bliver med andre ord dansk statsborger allerede fra tidspunktet for gennemførelse af den udenlandske adoption.

Hvis barnet ikke er omfattet af indfødsretslovens § 2 a, men ønskes meddelt indfødsret, sender statsforvaltningen i forlængelse af udfærdigelsen af bekræftelsen efter § 28, stk. 2 sagen til Indfødsretskontoret, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration. En ansøgning om indfødsret skal vedlægges de relevante dokumenter, der er beskrevet i adoptionsbekendtgørelsens § 24, stk. 2, nr. 1)-7).

Hvis barnet er under 12 år og besidder en vis modenhed, skal statsforvaltningen spørge barnet om dets holdning til spørgsmålet om erhvervelse af dansk indfødsret, jf. afsnit 6.4. om samtykke fra barnet.

Hvis ingen af adoptanterne er danske statsborgere, kan indfødsret alene opnås, hvis forældrene samtidig selv søger indfødsretskontoret om dansk indfødsret og opnår dette.

19.5. Adoptivbarnets navn

Statsforvaltningen kan ikke i forbindelse med udstedelse af bekræftelsen på, at den udenlandske adoptionsafgørelse anerkendes her i landet, foretage en ændring af barnets navn i forhold til, hvad der er anført i den udenlandske adoptionsbevilling.

Statsforvaltningen bør imidlertid på den skriftlige bekræftelse om anerkendelse af den udenlandske adoptionsafgørelse anføre det navn, som barnet ønskes indført med i Personregisteret (”Barnet ønskes indført i Personregisteret med navnet”).

19.6. Journal- og statistikkort

Statsforvaltningen skal for hver adoption – også når der ikke sker udfærdigelse af dansk bevilling – udfylde et journal-/statistikkort. Kortene kan rekvireres hos Familiestyrelsen.

Hvert kvartal indsendes kortene til Familiestyrelsen. Det er vigtigt, at kortene er korrekt udfyldt, da Familiestyrelsen trækker statistiske oplysninger herfra. Rubrikkerne ”Dato for bevilling” samt ”Dato for bevillingens retsvirkninger” udfyldes begge med udgangspunkt i datoerne for den udenlandske adoption og dens retsvirkninger.

Sammen med statistikkortene indsendes til Familiestyrelsen en liste over de sager, hvori statsforvaltningen har anerkendt en udenlandsk adoptionsafgørelse efter adoptionslovens § 28, stk. 2. Af denne liste bør – som ved de almindelige bevillingsregnskaber – fremgå oplysninger om barnets fødselsdato, adoptivforældrenes navne og journalnummer. Herudover bør fremgå datoen for den udenlandske adoptionsafgørelse.

Kapitel 20

Klage og aktindsigt

20.1. Klage

20.1.1. Klage over statsforvaltningens afgørelser

Statsforvaltningen træffer afgørelse i sager om stedbarnsadoption og familieadoption. Disse afgørelser kan – bortset fra afgørelser efter §§ 9 og 10, der er indbragt for retten – påklages til Familiestyrelsen, jf. adoptionslovens § 29 b.

De nærmere regler om klagers behandling findes i adoptionsbekendtgørelsens §§ 33 og 34.

Efter adoptionsbekendtgørelsens § 34 kan statsforvaltningen genoptage en sag, hvis klagen indeholder en ny ansøgning, eller hvis der foreligger væsentlige oplysninger i sagen, som statsforvaltningen ikke har taget stilling til. Herudover kan statsforvaltningen genoptage sagen i situationer, hvor der er begået alvorlige sagsbehandlingsfejl, der kan have betydning for afgørelsens resultat.

Statsforvaltningen kan altså på egen hånd genoptage sager i de tilfælde, hvor Familiestyrelsen ellers vil hjemvise sagen til fornyet behandling i statsforvaltningen.

Når statsforvaltningen vælger at genoptage en sag på grund af en klage, skal dette meddeles klageren med vejledning om, at klageren kan indbringe statsforvaltningens afgørelse herom for Familiestyrelsen.

20.1.2. Klage over adoptionssamrådenes afgørelser

Det fremgår af adoptionslovens § 25 b, stk. 3, at adoptionssamrådets afgørelser om godkendelse som adoptant m.v. kan påklages til Adoptionsnævnet.

Adoptionsnævnet kan i den forbindelse tage stilling til klager over samrådenes og samrådssekretariaternes sagsbehandling for så vidt angår spørgsmål af betydning for den trufne afgørelse.

I praksis indgives klage over samrådets afgørelse til statsforvaltningen, der derefter sender klagen til nævnets sekretariat sammen med sagens akter og eventuelle bemærkninger. Statsforvaltningen sender sagens akter i 10 komplette sæt, der hver er forsynet med et omslag i A4-format. Det skal påses, at akterne alene optræder én gang i hvert sæt. Det enkelte sæt bør ordnes således, at der forrest vedlægges et kort resumé af sagen, herefter kopi af samrådets afgørelse og herefter de øvrige akter i kronologisk orden.

Der gælder ikke nogen frist for indgivelse af klage til Adoptionsnævnet.

Adoptionsnævnets behandling af klagesagen sker på grundlag af den undersøgelse, der er foretaget i statsforvaltningen. Nævnet har dog mulighed for at beslutte, at der - eventuelt ved statsforvaltningens foranstaltning - skal tilvejebringes yderligere oplysninger, ligesom ansøgeren under personligt møde i nævnet kan redegøre nærmere for sine synspunkter.

Nævnets afgørelse i en klagesag meddeles ansøgeren direkte med genpart til ansøgerens statsforvaltning.

Adoptionsnævnet har hidtil anlagt en praksis, hvorefter de formidlende organisationer anses som klageberettigede i sager om godkendelse af matchingforslag. Samrådets vurdering af et matchingforslag vil således af organisationerne kunne indbringes for Adoptionsnævnet, selvom ansøgeren ikke selv har ønsket at klage over afgørelsen.

Udover at Adoptionsnævnet er klageinstans i relation til adoptionssamrådenes afgørelser i henhold til adoptionsloven, behandler nævnet også klager over de formidlende organisationers behandling af matchingforslag og over deres virksomhed i udlandet.

20.1.3. Andre klager

Klager over de formidlende organisationers behandling af matchingforslag samt organisationernes virksomhed i udlandet kan indgives til Adoptionsnævnet.

Andre klager over de formidlende organisationer, herunder over organisationernes organisatoriske forhold, kan indgives til Familiestyrelsen.

20.2. Aktindsigt

Statsforvaltningen tager stilling til anmodninger om aktindsigt i adoptionssager, der behandles eller har været under behandling i statsforvaltningen (eller tidligere i statsamterne og amtskommunernes samrådssekretariater).

Afgørelser om aktindsigt i adoptionssager truffet af statsforvaltningerne kan påklages til Familiestyrelsen.

20.2.1. Adoptivbarnets partsstatus

Børn betragtes normalt som parter i de familieretlige sager, der vedrører barnets forhold. Et adoptivbarns adgang til egen adoptionssag (og faderskabssag) er derfor reguleret i forvaltningsloven.

Hovedreglen om partsaktindsigt findes i forvaltningslovens § 9. Ifølge §§ 9 og 10 i forvaltningsloven har en part ret til aktindsigt i alle dokumenter, der vedrører sagen, med de undtagelser, der er nævnt i §§ 12-15.

Særligt vedrørende § 15 bør statsforvaltningen være opmærksom på, om der er oplysninger i sagen, der af hensyn til andre private interesser bør undtages fra aktindsigten. Det må her vurderes, om hensynet til de biologiske forældre eller adoptivforældrene afgørende taler for, at barnets interesse i at få oplysningerne må vige herfor. Der skal altid foretages en konkret afvejning af de grunde, der kan tale for og imod at undtage oplysninger fra aktindsigt. Afvejningen skal om nødvendigt foretages for hvert enkelt dokument eller oplysning.

For at kunne begrunde en indskrænkning i en parts adgang til aktindsigt skal hensynet til private interesser ifølge ombudsmandens praksis være af en sådan styrke, at de i det konkrete tilfælde skal bedømmes som ”afgørende” modhensyn.

Hvis der er tvivl om, hvorvidt en oplysning skal undtages eller ej, bør statsforvaltningen indhente en udtalelse om spørgsmålet hos den berørte part.

Særligt vedrørende et adoptivbarns aktindsigt i egen adoptionssag, bør statsforvaltningen være opmærksom på adoptivforældres straffeattester. Der bør endvidere udvises særlig opmærksomhed, hvis der i sagen er oplysninger om de biologiske forældres tidligere eller senere ægtefæller, andre børn, som er blevet i hjemmet, og som ikke er bortadopteret, oplysninger om særlige seksuelle eller sociale forhold m.v.

Aktindsigt i adoptionssager, der er afsluttet før forvaltningslovens ikrafttræden, behandles efter principperne i forvaltningsloven, hvorfor der henvises til gennemgangen ovenfor.

For så vidt angår aktindsigt i ”nyere” adoptionssager bør adoptivbarnet, der søger om aktindsigt, gøres opmærksom på, at der kan være oplysninger om adoptionen hos andre end statsforvaltningen – eksempelvis Adoptionsnævnet eller de formidlende organisationer. Hver myndighed, der er i besiddelse af oplysninger i en sag, hvor der er truffet afgørelse, har pligt til at tage stilling til spørgsmål om aktindsigt. Også de formidlende organisationer har pligt til, under iagttagelse af reglerne i forvaltningsloven, at udlevere oplysninger fra organisationens egen sag til adoptanter eller den voksne adopterede.

I sager om bortadoption af danske børn må det sikres, at anonymiteten bevares. De biologiske forældre kan derfor ikke få oplyst, hvem der har adopteret barnet. Anmoder de biologiske forældre om aktindsigt i adoptionssagen, bør oplysninger om adoptanterne undtages. Tilsvarende gælder oplysninger om barnet, som vedrører matchningen. Om behandlingen af henvendelser fra biologisk slægt, se nedenfor under afsnit 20.2.2.

20.2.2. Henvendelser fra biologisk slægt

Langt de fleste fremmedadoptioner gennemføres som anonyme adoptioner, således at adoptionsmyndighederne ikke giver oplysninger til de biologiske forældre om, hvem adoptanterne er, ligesom de biologiske forældre ikke i øvrigt kan få oplysninger om adoptanterne eller adoptivbarnet.

Det forekommer, at den biologiske slægt (forældre, søskende m.v.) retter henvendelse til adoptionsmyndighederne vedrørende barnet.

Er der tale om adoption af et dansk barn, vil Familiestyrelsen – uanset ”barnets” alder - som udgangspunkt rette henvendelse til adoptivforældrene, idet styrelsen ikke kan vide, om barnet har fået oplyst, at det er adopteret. Er adoptanterne døde, rettes henvendelsen direkte til ”barnet”.

Er der tale om adoption af et barn fra udlandet, hvor der fremkommer henvendelser fra den biologiske slægt m.v., vil styrelsen som udgangspunkt kontakte barnet selv, hvis barnet er myndigt, og der er grund til at antage, at ”barnet” selv er bekendt med, at det er adopteret.

Hvis statsforvaltningerne modtager henvendelser fra den biologiske slægt, skal disse henvendelser videregendes til Familiestyrelsen til videre foranstaltning.

I de tilfælde, hvor adoptivfamilien eller den adopterede selv har rettet henvendelse til de udenlandske myndigheder, som i sin tid var inddraget i adoptionssagen, med anmodning om at modtage yderligere oplysninger om barnet og dets baggrund eller om at blive sat i kontakt med den biologiske familie, og hvor oplysningerne herom sendes gennem statsforvaltningen, vil statsforvaltningen dog umiddelbart kunne udlevere oplysningerne til adoptanterne eller den adopterede.

Kapitel 21

Ophævelse af adoption

21.1. Reglerne om ophævelse

Justitsministeren (Familiestyrelsen) behandler efter adoptionslovens § 18 ansøgninger om ophævelse af en adoption.

Ved ophævelse af adoptionen bortfalder retsvirkningerne af adoptionen mellem adoptivbarnet og adoptanten og dennes slægt. Ophævelsen får dog ikke nødvendigvis betydning for retsforholdet mellem adoptivbarnet og den oprindelige forælder, der i sin tid bortadopterede barnet.

21.1.1. Ophævelse efter adoptionslovens § 18, stk. 1

Familiestyrelsen kan ophæve et adoptivforhold, hvis adoptanten og adoptivbarnet er enige om ophævelse.

En ophævelse efter denne bestemmelse har i sig selv ingen retsvirkninger i forhold til adoptivbarnets oprindelige slægt. Ophæves et adoptivforhold, eller er et adoptivforhold ophævet for en person, der er fyldt 18 år, kan Familiestyrelsen dog efter anmodning fra den adopterede bestemme, at den pågældende genindtræder i retsforholdet til den oprindelige slægt, hvis de oprindelige forældre samtykker heri, jf. adoptionsloven § 23, stk. 4. Hvis kun en af de oprindelige forældre samtykker, kan det bestemmes, at retsforholdet alene genopstår i forhold til denne slægt.

21.1.2. Ophævelse efter adoptionslovens § 18, stk. 2-4

Er barnet mindreårigt, kan Familiestyrelsen ophæve adoptionen efter § 18, stk. 2, hvis adoptanten og adoptivbarnets oprindelige forældre er enige om det, og hvis ophævelsen skønnes at være bedst for barnet. I så fald genindtræder barnet i retsforholdet til den oprindelige forælder og dennes slægt.

Er barnet fyldt 12 år, skal barnet også give samtykke til ophævelse af adoptionen, jf. § 18, stk. 3. Er barnet under 12 år, skal der, afhængigt af sagens omstændigheder og barnets modenhed, foreligge oplysninger om barnets holdning til ophævelse af adoptionen, jf. § 18, stk. 4.

21.1.3. Ophævelse efter adoptionslovens § 18, stk. 5

Er adoptanterne døde, kan Familiestyrelsen efter ansøgning fra adoptivbarnets oprindelige forældre ophæve adoptionen efter § 18, stk. 5, hvis det skønnes bedst for barnet.

I så fald genindtræder barnet i retsforholdet til den oprindelige slægt. Er adoptivbarnet fyldt 18 år, og samtykker kun en af de oprindelige forældre, kan det bestemmes, at retsforholdet alene genopstår i forhold til denne slægt, jf. § 23, stk. 4.

21.1.4. Ophævelse ved dom

Endelig kan adoptivforholdet i helt særlige tilfælde ophæves ved dom efter § adoptionslovens 19, f.eks. hvis adoptanten har forset sig groft mod barnet. I disse tilfælde kan retten bestemme, at retsforholdet mellem barnet og dets oprindelige slægt skal genopstå.

21.2. Statsforvaltningernes opgave

Hvis en ansøger henvender sig til statsforvaltningen og søger om ophævelse af adoption eller om genindtræden i retsforholdet til den oprindelige slægt, hvis adoptivforholdet allerede er ophævet, skal statsforvaltningen straks videresende anmodningen samt adoptionssagen til Familiestyrelsen.

Ansøger parterne om ophævelse i medfør af adoptionslovens § 18, stk. 1 eller § 18, stk. 5 (dvs. adoptivbarnet er fyldt 18 år), vil sagen kunne behandles på skriftligt grundlag. Ansøgningsskema findes på Familiestyrelsens hjemmeside. Såfremt parterne ønsker personlig vejledning vil Familiestyrelsen bede statsforvaltningen om at indkalde parterne til en samtale, hvor statsforvaltningen vejleder de pågældende om retsvirkningerne af en eventuel ophævelse samt af en eventuel genindtræden i retsforholdet til den oprindelige slægt.

Ansøger parterne om ophævelse af et adoptivforhold, hvor barnet endnu er under 18 år vil Familiestyrelsen vurdere, om en sag skal fremmes. Hvis sagen skal fremmes, beder Familiestyrelsen statsforvaltningen om at indkalde parterne til en samtale, hvor statsforvaltningen vejleder de pågældende om retsvirkningerne af en eventuel ophævelse samt af en eventuel genindtræden i retsforholdet til den oprindelige slægt.

Hvis et barn er fyldt 12 år, er det en betingelse for at ophæve adoptivforholdet, at barnet samtykker, jf. adoptionslovens § 18, stk. 3. Inden barnet afgiver samtykke, skal der finde en samtale sted med barnet om ophævelsen af adoptivforholdet og betydningen heraf. Er der tale om børn under 12 år, skal der foreligge oplysninger om barnets holdning til den påtænkte ophævelse, jf. § 18, stk. 4.

Se i øvrigt afsnit 6.4. om samtykke fra barnet.

21.3. Adoptivbarnets navn efter ophævelse

Ophævelse af en adoption har ikke i sig selv betydning for den adopteredes navn. Det fremgår i den forbindelse af navnelovens § 9, stk. 4, at barnet ved ophævelsen bevarer retten til et efternavn, der er erhvervet på grundlag af adoptionen.

Barnet har desuden efter navnelovens § 9, stk. 3, under alle omstændigheder ret til at tage et efternavn efter sin oprindelige slægt, ligesom barnet efter navnelovens § 11, stk. 5, har ret til at tage et mellemnavn efter sin oprindelige slægt i medfør af navnelovens regler.